

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Odolnost společnosti proti terorismu: případ České republiky

Bc. Luboš Čípa

**Diplomová práce
2016**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Luboš Čípa**
Osobní číslo: **E13955**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Odolnost společnosti proti terorismu: případ České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je na základě studia literatury definovat pojem a koncept odolnosti společnosti a na základě analýzy teroristických útoků v databázi START za posledních 20 let stanovit stupeň odolnosti České republiky proti terorismu.

Osnova:

- Rešerše a studium pramenů k otázce a koncepci odolnosti společnosti proti terorismu.
- Stažení a analýza teroristických útoků v databázi START (GTD) pro Českou republiku.
- Stanovení stupně odolnosti České republiky proti terorismu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GAL, R. Social Resilience in Times of Protracted Crises: An Israeli Case Study, Armed Forces & Society, 2014, vol. 40, 452-475.

HOBBSAWM, E. Globalizace, demokracie a terorismus. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 134 s. XXI. století. ISBN 978-80-200-1725-3.

LINHART, Petr a Radim ROUDNÝ. Ochrana obyvatelstva a terorismus: distanční opora. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, 233 s. ISBN 978-80-7395-252-5.

SVOBODA, Ivo. Politický extremismus a terorismus jako ohrožení vnitřní bezpečnosti státu. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2010, 144 s. ISBN 978-80-7231-769-1.

Bezpečnostní strategie České republiky 2015. Praha: Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5.

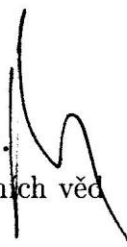
Dostupné také z:

<http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Bohuslav Pernica, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

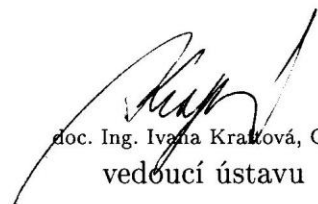
Datum zadání diplomové práce: **29. září 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2016**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kratochvílová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 15. 8. 2016

Bc. Luboš Čípa

PODĚKOVÁNÍ:

Práci bych rád věnoval mému otci Luboši Čípovi (* 5. 10. 1962, † 14. 5. 2016), bez jehož podpory a motivace bych nikdy nedošel tak daleko. Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce Ing. Bohuslavu Pernicovi, Ph.D. za podporu a odbornou pomoc při zpracování diplomové práce. Rovněž děkuji za jeho velkou trpělivost a pochopení ve složité životní situaci, což mi usnadnilo práci dokončit. Dále chci poděkovat celé rodině, která věřila v úspěšné zhotovení práce i ve chvílích, kdy já značně pochyboval.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá problematikou odolnosti společnosti proti terorismu. V práci jsou vysvětleny teoretické koncepty odolnosti jednotlivce, komunity a státu a je analyzována možnost použití tří konceptů odolnosti navržených Galem, Chasdim a Canettiovou pro stanovení stupně odolnosti České republiky proti terorismu. K tomu jsou využity případové studie odolnosti Francie a Belgie zpracované podle Chasdiho konceptu odolnosti společnosti a data o terorismu z databáze START v časové řadě 1994-2014. S ohledem na nedostatek vstupů pro stanovení odolnosti České republiky podle Chasdiho a Galova konceptu odolnosti společnosti navrhuje autor použít koncept odolnosti společnosti Canettiové, který si však vyžaduje rozsáhlé sociologické šetření. Na základě případových studií je odolnost České republiky proto terorismu stanovena jako nízká.

KLÍČOVÁ SLOVA

Společnost, odolnost společnosti, terorismus, koncept resilience

TITLE

Community Resilience against Terrorism: the Case of the Czech Republic

ANNOTATION

This master thesis deals with the issue of community resilience against terrorism. Author summarizes a deal of concepts of resilience published in the last 20 years. In particular, he focuses on concepts designed by R. Gal, R. J. Chasdi and D. Canetti. In order to set a degree of resilience of the Czech Republic against terrorism, he conducts case studies on the resilience of France and Belgium which are based on the Chasdi's concept of resilience. Due to lack of inputs needed for the application of the Chasdi's and Gal's concept, he is favour of the Canetti's concept. Nevertheless, any use of that concept is linked with a sociologic research and polls. The resilience of the Czech Republic against terrorism is supposed to be low.

KEYWORDS

Community, community resilience, terrorism, concept of resilience

OBSAH

ÚVOD	1
1 KONCEPT ODOLNOST Z POHLEDU TEORIE A PRAXE.....	3
1.1 POJEM A KONCEPT ODOLNOSTI V LITERATUŘE	3
1.2 KONCEPT ODOLNOSTI VE STRATEGICKÝCH DOKUMENTECH.....	15
1.2.1 <i>Koncept odolnosti v dokumentech NATO</i>	15
1.2.2 <i>Koncept odolnosti v dokumentech USA</i>	17
1.2.3 <i>Koncept odolnosti v dokumentech EU</i>	17
1.2.4 <i>Koncept odolnosti v dokumentech České republiky</i>	22
2 KONCEPT ODOLNOSTI SPOLEČNOSTI PROTI TERORISMU	26
2.1 KONCEPT CANETTIOVÉ.....	26
2.2 KONCEPT GALA	28
2.3 KONCEPT CHASDIHO.....	31
2.4 SROVNÁNÍ KONCEPTŮ ODOLNOSTI SPOLEČNOSTI	33
3 ANALÝZA ODOLNOSTI SPOLEČNOSTI PROTI TERORISMU – PŘÍPADOVÉ STUDIE	36
3.1 TERORISMUS V EVROPĚ	36
3.2 ODOLNOST FRANCIE PROTI TERORISMU	41
3.3 ODOLNOST BELGIE PROTI TERORISMU	46
3.4 ODOLNOST ČESKÉ REPUBLIKY PROTI TERORISMU.....	52
ZÁVĚR.....	57
POUŽITÁ LITERATURA	60
SEZNAM PŘÍLOH	74

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Definice individuální odolnosti	7
Tabulka 2: Definice společenské odolnosti	9
Tabulka 3: Vnímání výzev z hlediska jednotlivých aktérů ČR, NATO, EU.....	16
Tabulka 4: Hlavní činnosti EU v rámci strategie	20
Tabulka 5: Frekvence vnímaných kategorií hrozeb podle jednotlivých zemí.....	27
Tabulka 6: Chasdiho stanovení skóre odolnosti	32
Tabulka 7: Sekundární dimenze a skóre odolnosti sledovaných zemí	33
Tabulka 8: Srovnání konceptů společenské resilience (odolnosti).....	35
Tabulka 9: Srovnání České republiky, Belgie a Francie pomocí poměrového ukazatele počtu teroristických útoků na 1 milion obyvatel	40
Tabulka 10: Sekundární dimenze a skóre odolnosti Francie a Belgie.....	51
Tabulka 11: Chasdiho stav a skóre odolnosti všech hodnocených zemí.....	51
Tabulka 12: Největší hrozby státu podle dotazovaných obyvatel České republiky v letech 2001, 2002, 2007, 2011 a 2015 (v %)	54
Tabulka 13: Počty hasičů a jednotek požární ochrany v České republice v letech 1989, 2000, 2005, 2010 a 2015	56

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Koncept jednotlivce, rodina, komunita, společnost, stát	4
Obrázek 2: Gunnestadův model vývoje resilience	5
Obrázek 3: Koncept 3R (Resistance, Resilience, Recovery).....	11
Obrázek 4: Postup pro určení evropských kritických infrastruktur.....	19
Obrázek 5: Odpovědnost jednotlivých ministerstev a bezpečnostních složek ČR v rámci strategie EU pro boj proti terorismu	21
Obrázek 6: Procentuální vyjádření zastoupení tematických celků při definování národní odolnosti podle zemí.....	28
Obrázek 7: Rozklad odolnosti na sekundární atributy a terciární ukazatele	31
Obrázek 8: Teroristické útoky v Evropě v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech.....	36
Obrázek 9: Počty mrtvých a zraněných po teroristických útocích v jednotlivých městech světa	37
Obrázek 10: Porovnání četnosti teroristických útoků sledovaných zemí a celé Evropy v letech 1994-2014.....	38
Obrázek 11: Typy teroristických útoků v Evropě v letech 1994-2014.....	39
Obrázek 12: Teroristické útoky ve Francii v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech.....	41
Obrázek 13: Četnost teroristických útoků v jednotlivých městech Francie v letech 1994-2014	42
Obrázek 14: Typy teroristických útoků ve Francii v letech 1994-2014	42
Obrázek 15: Typy teroristických útoků ve Francii v letech 1994-2014 bez území Korsiky....	43
Obrázek 16: Teroristické útoky v Belgii v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech.....	47
Obrázek 17: Četnost teroristických útoků v jednotlivých městech Belgie v letech 1994-2014	47
Obrázek 18: Typy teroristických útoků v Belgii v letech 1994-2014	48
Obrázek 19: Teroristické útoky v ČR v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech.....	52
Obrázek 20: Četnost teroristických útoků v jednotlivých městech ČR v letech 1994-2014....	53
Obrázek 21: Typy teroristických útoků v ČR v letech 1994-2014.....	53
Obrázek 22: Vliv počtu teroristických útoků a mrtvých na vnímání nebezpečnosti terorismu občany České republiky.....	55

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
FES	Fakulta ekonomicko-správní
Sb.	Sbírka zákonů
NATO	North Atlantic Treaty Organization
MV	Ministerstvo vnitra
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
BIS	Bezpečnostní informační služba
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
VZ	Vojenské zpravodajství
PČR	Policie České republiky
MD	Ministerstvo dopravy
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZe	Ministerstvo zemědělství
MF	Ministerstvo financí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
FAÚ	Finanční analytický útvar
CSČR	Celní správa České republiky
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
IZS	Integrovaný záchranný systém
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
KI	Kritická infrastruktura
EKI	Evropská kritická infrastruktura
ADP	Aéroports de Paris
CAC 40	Cotation Assistée en Continu (Continuous Assisted Quotation)
KLM	Koninklijke Luchtvaart Maatschappij (Royal Dutch Airlines)
UNISDR	United Nations International Strategy for Disaster Reduction

ÚVOD

Pojem resilience společnosti není v České republice nový. Až do konce 80. let 20. století byl používán jako součást válečné ekonomiky [1, 23], v přípravách Československa na válku se Západem. Nicméně vlna zájmu o tento koncept se vzedmula s nástupem globálního terorismu na počátku 21. století, kdy se objevují práce zabývající se problematikou resilience (odolnosti) státu, společnosti, ekonomiky, regionu. V důsledku integrace České republiky do NATO a EU s pojmem resilience operují dnes i české dokumenty bezpečnostní strategie ČR [10, 11] či koncepce ochrany obyvatelstva [61, 62].

Činí tak normativně, např. hovoří o tom Bezpečnostní strategie ČR 2015 v odstavci 15 [11]: *„Účelem prosazování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám.“* Případně v odstavci 30 [11]: *„Vyšší četnost mimořádných událostí spojených s pohromami přírodního a antropogenního původu klade zvýšené nároky na zajištění ochrany obyvatelstva, životního prostředí a majetku, na zvyšování odolnosti celé společnosti a na adaptační opatření.“*

Nikdo se však doposud nezabývá otázkou stanovení stupně odolnosti české společnosti proti teroristickým útokům. Pojem resilience společnosti je tak v českých podmínkách sice používán, nelze však hovořit o tom, že by bylo dostatečně operacionalizován. Přitom literatura dnes nabízí dostatek konceptů. Tato práce má za cíl **na základě studia literatury definovat pojem a koncept odolnosti společnosti a na základě analýzy teroristických útoků v databázi START za posledních 20 let stanovit stupeň odolnosti České republiky proti terorismu.** Takto se snažím najít odpověď na výzkumnou otázku, zda by Česká republika byla schopna odolat teroristickým útokům srovnatelným s útoky v Paříži a Bruselu, když v tomto ohledu nemá prakticky žádnou reálnou zkušenost.

Práce je členěna do tří kapitol. První kapitola vysvětluje teoretické koncepty resilience a jejich začlenění do strategických dokumentů NATO, USA, EU a ČR. Výběr dokumentů byl proveden na základě jednoduchého konceptu založeném zejména na členství České republiky v mezinárodních společenstvích. ČR je do značné míry ovlivněna chápáním odolnosti plynoucím z dokumentů EU. Zároveň je však zapotřebí zohlednit i způsob vnímání odolnosti prostřednictvím dokumentů NATO, kde je vůdčím představitelem právě USA. Druhá kapitola se zabývá třemi koncepty resilience společnosti publikovanými v literatuře roku 2013 a 2014. Všechny tyto koncepty jsou využitelné pro stanovení stupně odolnosti České republiky proti terorismu. Jde o koncept Canettiové [15], Gala [48] a Chasdiho [57]. Třetí kapitola obsahuje

případové studie stanovení stupně odolnosti Francie, Belgie a České republiky zpracované podle Chasdiho konceptu resilience. První dvě studie bylo možno zpracovat „náhodou“, když v období zpracování této diplomové práce došlo dne 13. listopadu 2015 k útoku ve Francii a následně 22. března 2016 k útoku v Belgii.

1 KONCEPT ODOLNOST Z POHLEDU TEORIE A PRAXE

Máme-li dále analyzovat odolnost České republiky, je nutné nejdříve pojem odolnosti konceptualizovat a seznámit se s tím, jak s konceptem pracují vybrané strategické dokumenty.

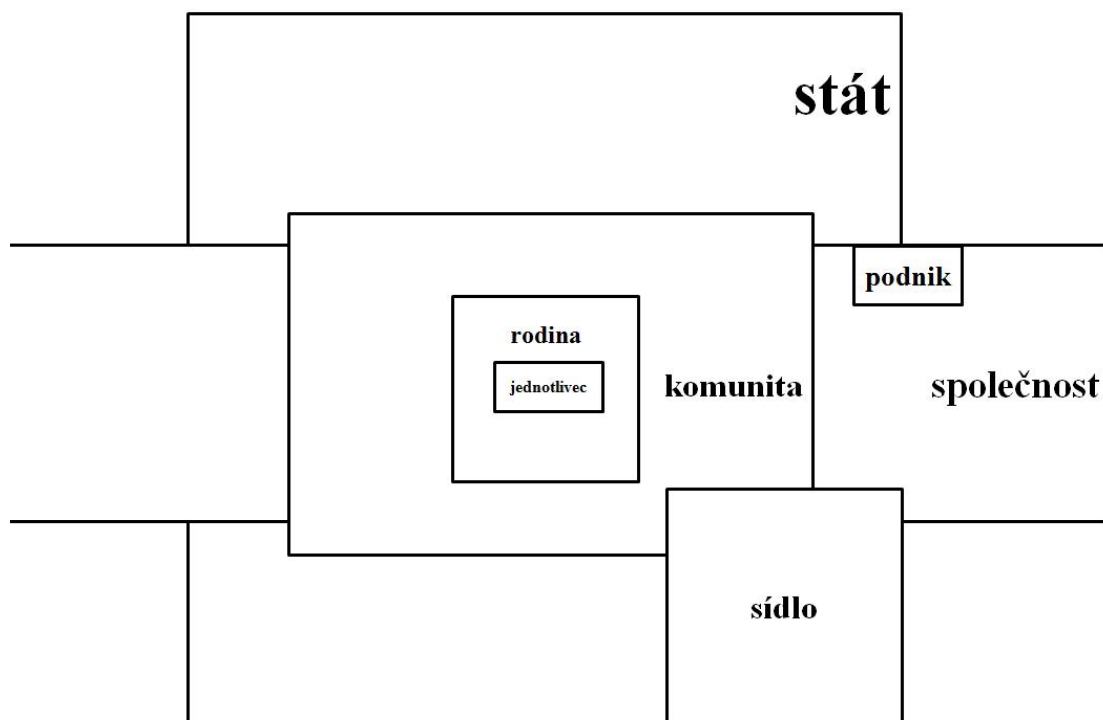
1.1 Pojem a koncept odolnosti v literatuře

Odolnost neboli resilience je slovo původně převzaté z latiny, konkrétně ze slovesa *resalire*, což znamená odskočit popř. pružit. Z toho vychází prvotní užívání termínu v přírodních vědách, kde resilience označovala chování pružiny. V 70. a 80. letech minulého století pak došlo k adaptaci resilience v ekologii a psychologii, v obou těchto vědních disciplínách popisovala však zcela odlišné jevy. V psychologii byl termín používán k popisu skupiny, které nemění své chování ani navzdory nepřízní osudu. V ekologii byl pak používán k popisu ekosystémů, které nadále fungují víceméně stejně i přes nepřízeň osudu [39].

V podmínkách katastrof začala být resilience používána v 80. letech (zejména v technických oborech s odkazem na infrastrukturu) a souvisela se schopností absorbovat a zotavit se z nebezpečné události. Od této chvíle dochází ke kombinování definic z technických oborů a ekologie potažmo definic z ekologie a behaviorálních věd, což se mimo jiné projevilo i vznikem většího množství definic a tím zároveň došlo k výraznému znehlednění situace okolo resilience [39].

Jestliže je resilience podrobena zkoumání z hlediska cíle zaměření neboli sledovaného objektu, je možné členění na dvě základní úrovně, a to individuální a společenská. Princip obou těchto úrovní je dále vysvětlován v průběhu kapitoly, nechybí ani porovnání resilience s některými příbuznými pojmy a vnímání odolnosti prostřednictvím českých i mezinárodních bezpečnostních dokumentů [83, 114].

Obrázek 1 vyjadřuje, od čeho se odvíjí odolnost jednotlivých subjektů na území státu. Zde je důležité uvést především to, že odolnost státu jako celku je víc než součet odolnosti jednotlivých aktérů působících na jeho území.

Obrázek 1: Koncept jednotlivec, rodina, komunita, společnost, stát

Zdroj: vlastní zpracování

Stát je tvořen společnostmi, která nemusí být nutně součástí pouze jednoho státu. Společnost se dělí na jednotlivé komunity. Komunity obsahují rodiny, které jsou tvořeny jednotlivci. Jednotlivec je odolný tak, jak je odolná rodina. Rodina je odolná tak, jak je odolná komunita. Komunita je odolná tak, jak odolná je společnost. Společnost je odolná tak, jak odolný je stát. Odolnost státu ovšem není součtem odolnosti sídel, avšak je-li dobyt hlavní město, války obvykle končí.

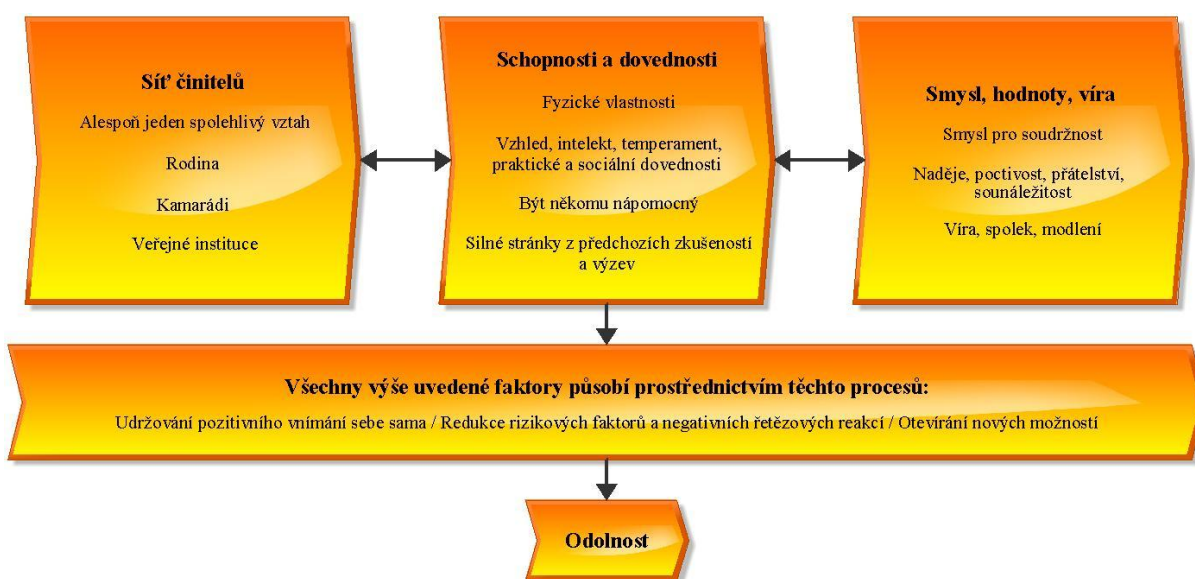
Na **individuální úrovni** byla odolnost často vnímána jako odkaz na atributy popř. schopnosti zvládat a přežít nepříznivé životní události. Takto odolný jedinec je schopen nadále fungovat za nepříznivých okolností a následně se vrátit k normálnímu stavu a funkci, když dané stresory pominou [48].

Některé zdroje dokonce uvádí jednotlivé atributy spojené s individuální resiliencí [67]:

- kognitivní schopnosti (IQ skóre, pozornost atd.);
- osobní vnímání pravomoci (respektování autorit);
- temperament a osobnost (přizpůsobivost a družnost);
- samoregulační dovednosti (ovládání a kontrola nutkání, regulace vzrušení atd.);
- pozitivní pohled na život.

Odolní lidé jsou velmi často spojováni s pozitivními emocemi, jsou optimističtí, nadšení a energičtí svým přístupem k životu. Rovněž bývají zvědaví a otevření novým zkušenostem. Jsou schopni nalézt mnoho pozitivních maličností v každodenním životě a umějí získávat pozitivní emoce od ostatních. Tváří v tvář krizi se dokáže odolný jedinec učit nové dovednosti a znalosti, které mu pomohou snadněji se vyrovnat s budoucími událostmi. Souvislost resilience a pozitivních emocí již byla dokázána řadou dlouhodobých pozorovacích studií. Jako příklad lze uvést studie IQ and ego-resiliency (Block, Kremen), Conceptual analysis and measurement of the construct of ego-resiliency (Klohnen), Resilience in individual development (Masten) a mnohé další [47].

V rámci individuální odolnosti hrají důležitou roli rovněž tzv. protektivní faktory. Tyto faktory podporují jedince v době obtížné životní situace a umožňují mu znovu nastolit normální životní styl, když situace pomine. Podle Gunnestada jsou intelekt, fyzická zdatnost a emocionální stabilita základní suroviny pro výstavbu individuální odolnosti. Gunnestadův model (obrázek 2) protektivních faktorů zahrnuje rovněž přehled vnitřních procesů, vedoucích ke vzniku resilience [73].

Obrázek 2: Gunnestadův model vývoje resilience

Zdroj: vlastní zpracování podle [73, 83]

Odolnost vnímaná individuálním způsobem je velmi dobře definována Grotbergem [50], který vidí resilienci jako: „*schopnost jedince vyvíjet se v termínech normálního či zdravého vývoje navzdory přítomnosti výrazných negativních a rizikových okolností.*“

Aktuálnější definici pak v tomto směru prezentuje Ungar [116], přičemž jeho pojetí resilience je vyjádřeno jako: „*schopnost jedince směřovat sebe a svůj život směrem ke zdrojům udržujícím zdraví a osobní pohodu a zároveň schopnost jedincovy rodiny, společnosti a kultury poskytnout tyto zdroje (kulturně) smysluplným způsobem.*“

Za třicetileté období zkoumání a rozvoje problematiky došlo k zakomponování množství témat i různých aspektů do teorie resilience. Např. rozšiřující se seznam faktorů resilience (účinných vlivů a vlastností), zahrnutí odlišných skupin faktorů resilience (individuálních vlastností, vztahových a sociálních atributů), atd. Další charakteristiky individuální resilience vzniknou např. rozložením resilience podle stáří sledovaných jedinců kupříkladu takto [84][83]:

- resilience dětí a dospívajících,
- resilience v dospělosti.

Pro obě kategorie je shodný prvopočátek, kdy v 80. a částečně 90. letech minulého století byla resilience koncipována jako osobnostní rys, který svého nositele predisponoval k adaptivnímu vývoji a k odolávání nepříznivým okolnostem. Postupně ale došlo ke zjištění, že k resilienci mohou značně přispívat faktory vně jedince, a problematika resilience pokročila od původního statického modelu k modelu transakčnímu [114].

V prvním případě je problematika rozpracována mnohem obsáhleji než v případě druhém. Což je zapříčiněno především tím, že naprostá většina odborníků se již od počátku longitudinálních studií (longitudinální výzkum zahrnuje studování stejné skupiny jednotlivců po delší časové období) věnuje mnohem více dětem než dospělým.

Green [49] definuje resilienci v dospělosti jako: „*univerzální schopnost jedince (skupiny, či společenství) předejít, minimalizovat nebo překonat poškozující důsledky životních nepřízní či protivenství.*“

Podstatným rozdílem od resilience u dětí je zaměření výzkumů a teorií především na stres a jeho zvládnutí. Vztah resilience a stresu je tak v rámci resilience dospělých velmi intenzivní a tvoří tak jednu ze zásadních překážek k začlenění poznatků o resilienci dospělých do širšího celku obecné teorie resilience. Další odlišností je daleko výraznější zaměření na udržení zdraví jednotlivce a snaha předcházet všemožným onemocněním, což je pro teorie o resilienci v dospělosti typické [83]. Některé další definice individuální odolnosti jsou zachyceny v tabulce 1.

Tabulka 1: Definice individuální odolnosti

Autor	Rok	Definice
Masten	1990	Proces, schopnost, nebo výsledek úspěšné adaptace navzdory náročným a ohrožujícím okolnostem působících na jednotlivce.
Egeland	1993	Schopnost k úspěšné adaptaci a pozitivnímu fungování navzdory vysoce rizikovému postavení, chronickému stresu z následujícího dlouhotrvajícího a těžkého trauma.
Kaplan	1999	Resilience označuje schopnost jedince vyrovnat se stresem, překonávat obtíže a pozitivně se přizpůsobit změně.
Butler	2007	Dobrá adaptace na základě polehčujících okolností, oživení (obnova) trajektorie, která se vrací do normálu fungování po napadení.
Norris	2008	Proces připojování sad přizpůsobivých schopností k pozitivní dráze fungování a adaptace po narušení (rušení).

Zdroj: vlastní zpracování podle [39]

Negativní dopad ať už teroristických útoků, či jiných mimořádných událostí, má vliv nejen na jedince, ale i celá společenství. To v praxi znamená, že důsledky těchto událostí pocítují nejen přímé oběti, ale rovněž jejich rodiny, blízcí a pracovníci záchranných, zdravotních, sociálních služeb, zasahujících na místě vzniku a působení mimořádné události.

Termín společenská odolnost stejně jako individuální odolnost je více specifický než odolnost samotná. Přídavné jméno společenská v tomto případě slouží nejen k oponování psychologické nebo fyzické verze odolnosti, ale také ke zdůraznění komunity popř. sociálního aspektu termínu. Důležité je, že společenská odolnost se může vztahovat na jakoukoliv kolektivní entitu, od malých obcí a okolí, přes velká města a nakonec komunitu zahrnující celý národ. Nicméně pohyb od individuální odolnosti k té společenské neznamena změnu aditivní, ale spíše změnu kumulativní. V rámci společenské odolnosti je zcela patrným faktem, že celek je víc, než součet jeho částí. To znamená, že odolná komunita může obsahovat i neodolné jednotlivce, nebo může zažít méně odolné momenty, i když komunitní odolnost jako celek bude vysoká [48].

Nezisková výzkumná organizace RAND Corporation, jež se specializuje na hledání řešení otázek veřejné politiky ke zlepšení bezpečnosti a zdraví populace v rámci celého světa, definuje a hodnotí odolnost společnosti jako aktivity zaměřené na budování a identifikaci příležitostí pro integraci neziskového a ziskového sektoru v oblasti veřejného zdraví, havarijní připravenosti, ochrany infrastruktury a rozvoji programů k hospodářskému oživení. Odolnost společnosti je měřítkem trvalé schopnosti komunity využívat dostupné zdroje k reakci, přestání, a zotavení se z nepříznivých situací [21].

Další variantou je definice pocházející od Community and Regional Resilience Institute (CARRI), jedná se o organizaci sídlící v USA konkrétně ve Washingtonu. Hlavním cílem této organizace je posílit schopnost komunity či regionu připravit se, rychle reagovat a zotavit se z katastrof způsobených jak člověkem, tak i přírodními živly. Rovněž pomáhá posilovat národní odolnost a chápání společnosti v oblasti zranitelnosti. Vše je zaleženo na tom, že odolnost společnosti je možné měřit, a to pomocí schopnosti komunity a jednotlivých způsobů reakce na vzniklé mimořádné události. Odolnost je pak definována jako schopnost předvídat riziko, omezit dopad a rychle se zotavit. Což zákonitě povede k přežití, přizpůsobivosti, vývoji a růstu společnosti i přes možné značné změny zapříčiněné danou událostí. Odolné komunity minimalizují jakékoliv katastrofální narušení každodenního života a jejich místních ekonomik. Pružná společenství jsou tak připravena nejen zabránit nebo minimalizovat škodu na životech, majetku a životním prostředí, ale mají také schopnost rychle vrátit občanům možnost pracovat, znovu otevřít podniky a obnovit další nezbytné služby potřebné pro úplné a včasné hospodářské oživení. Přístup CARRI k odolnosti je založen na jednoduchém ekonomickém principu, kdy společenství mají měřitelnou úroveň funkční schopnosti. V krizové situaci tato schopnost velmi rychle a razantně klesá. Skutečná míra propadu je značně závislá na povaze narušení a úrovni připravenosti komunity na tento konkrétní typ narušení. Důležitá je rovněž rychlost a účinnost reakce na vzniklou situaci. Od stejných faktorů se odvíjí i celková doba a tempo zotavení společnosti [117].

Maguire a Hagan [68] zase poukazují na fakt, že vlády jednotlivých států se často snaží zvýšit odolnost skupin a komunit kvůli stále většímu nedostatku veřejných systémů krizového managementu. Tito autoři definují sociální resilienci jako předpoklad sociálních subjektů (např. skupin nebo komunit) překonat náročné situace nebo se s nimi úspěšně vypořádat. K dosažení tohoto cíle jsou, dle Maguire a Hagan, potřeba tři dílčí části: odolnost, zotavení a kreativita. Odolnost, dle autorů, souvisí se snahami komunit ustát zátěžové situace a jejich důsledky. Zotavení se váže ke schopnosti komunit překonat zátěžové situace. Kreativita je nutná ke zrychlení a optimalizaci zotavení na všech úrovních komunity a k navrácení jejího stavu před zátěžovou situací.

Komplexní definici poskytuje OECD [88]: „*odolnost je schopnost jednotlivců, komunit, států a jejich institucí absorbovat a zotavit se z otřesů, při nichž dochází k pozitivnímu přizpůsobení a transformaci jejich struktur a prostředků, nutných k životu během dlouhodobých změn a nejistot.*“ Některé z dalších definic společenské odolnosti jsou zaznamenány v tabulce 2.

Tabulka 2: Definice společenské odolnosti

Autor	Rok	Definice
Comfort	1999	Schopnost přizpůsobit stávající zdroje a dovednosti novým systémům a provozním podmínkám
Mileti	1999	Schopnost odolat extrémní události, aniž by došlo k utrpění devastujících ztrát, poškození, snížení produktivity či kvality života bez velké pomoci jakékoliv komunity zvenčí.
Paton	2001	Schopnost odrazit se zpět a efektivně využívat fyzické a ekonomické zdroje, nápomocné k zotavení se z vystavení nebezpečí.
Chenoweth	2001	Schopnost reagovat na krizové situace způsoby, které posilují komunitní vazby, zdroje a schopnosti společenství vypořádat se s nastalou situací.
Bruneau	2003	Schopnost společenských celků zmírňovat rizika, zahrnující následky katastrof (když k nim dojde) a provádět činnosti vedoucí k zotavení tak, aby docházelo k minimalizaci sociálního narušení a zmírňování budoucích otřesů.
Godschalk	2003	Udržitelná síť fyzikálních systémů a lidských komunit, která je schopna zvládat extrémní události; při katastrofě musí být obě složky schopny přežít a fungovat v extrémním stresu.
Coles	2004	Schopnosti, dovednosti, znalosti komunity, které umožňují plně se podílet na zotavení po katastrofách.
UNISDR	2005	Schopnost systému, komunity, nebo společnosti potenciálně vystavené nebezpečí se přizpůsobit, pomocí vzdoru případně změnou uspořádání docílit dosažení a udržení přijatelné úrovně fungování a struktury.
Liu	2007	Schopnost zachovat podobnou strukturu a fungování po otřesech pro pokračující vývoj.

Zdroj: vlastní zpracování podle [39]

Příkladem využití konceptu sociální resilience v praxi jsou tzv. resilientní města. Tento program pomáhá městům po celém světě, aby se staly odolnější vůči fyzickým, společenským a ekonomickým problémům, které jsou v 21. století stále větší a častější. Program je propagován a sponzorován Rockefellerovou nadací [118].

Městská odolnost je schopnost jednotlivých obcí, institucí, podniků a systémů v rámci města přežít, přizpůsobit a růst bez ohledu na to, jaké druhy chronických stresů a akutních otřesů právě pociťují. Chronické stresy oslabují strukturu města na denní nebo cyklické bázi. Jedná se např. o vysokou nezaměstnanost, přetížení nebo neefektivní systém veřejné dopravy, trvale se vyskytující násilí na určitých místech či chronický nedostatek potravin a vody. Akutní otřesy (šoky) jsou pak náhlé a prudké události, které ohrožují město. Příkladem lze uvést zemětřesení, povodně, výskyt ohniska nákazy nebo třeba teroristické útoky [118].

Zvyšování odolnosti těchto měst probíhá na základě zlepšování jednotlivých systémů, které město tvoří a zkvalitnění těchto částí tak může přispívat k posílení odolnosti města jako celku. Pružné resilientní systémy tak mají schopnost odolat, reagovat a snadněji se přizpůsobit všem vzniklým stresům a otřesům. Takováto města se pak vyznačují sedmi společnými vlastnostmi, na nichž je pružnost postavena [118]:

- sebereflexe – využití zkušeností z minulosti k lepšímu vyhodnocení budoucích rozhodnutí;
- nápaditost – rozpoznávání alternativních způsobů využití zdrojů;
- inkluze (zahrnutí) – upřednostňování široké porady k vytvoření pocitu společného vlastnictví při rozhodování;
- jednotnost – slučování řady odlišných systémů a institucí;
- statnost – dobře koncipované, konstruované a spravované systémy;
- rezerva – záložní kapacita, cíleně vytvořená k přizpůsobení se vnějším vlivům;
- flexibilita – vůle a schopnost přijímat alternativní strategie v případě měnících se podmínek.

Z hlediska terminologie je odolnost u většiny současných autorů chápána jako proces interakce mezi člověkem a prostředím, ve kterém žije. Přičemž dochází k pozitivní adaptaci jednotlivce popř. společenství při vystavení nepřízni. Tento proces je charakteristický svojí proměnlivostí. Což je hlavní důvod, proč bylo v angličtině původní slovo invulnerability (odolnost, nenáchylnost) postupně nahrazováno termínem resilience (odolnost, pružnost). Dochází tak ke zvýraznění dynamických rysů odolnosti [114].

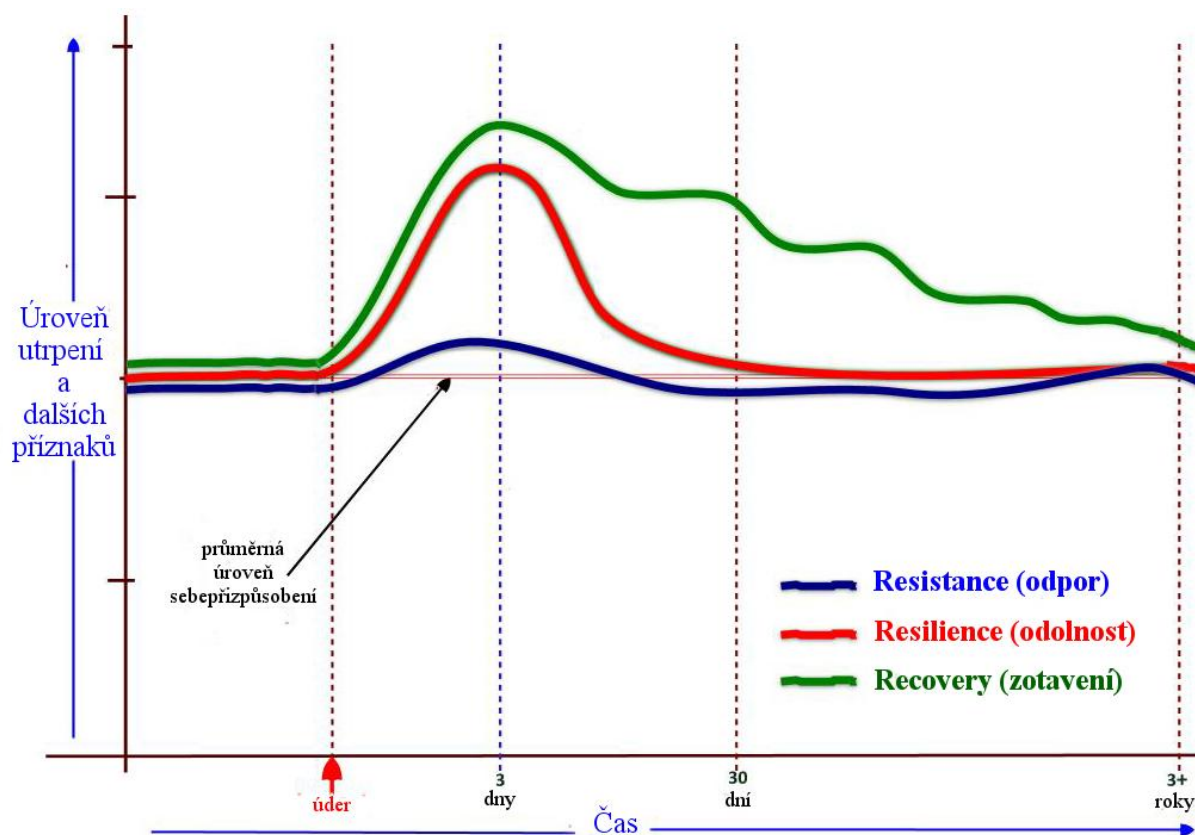
Z angličtiny pochází rovněž rozlišení resilience a resiliency. Resilience reprezentuje onen dynamický proces, popisovaný v předchozím odstavci a resiliency vyjadřuje odolnost jako vlastnost jednotlivce popř. označení osobnostního rysu. V české terminologii zatím žádné takto přesné rozlišení nenajdeme. Avšak pro účely této práce to není zásadní, protože využijeme zejména vnímání odolnosti jako procesu úspěšné adaptace při vystavení nepřízni (resilience) [114].

V rámci terminologie je důležité také vymezení souvisejících pojmů. Resilience je součástí konceptu 3R, který zachycuje rozdílné chování v reakci jednotlivců či společenství na vzniklé negativní události a časové období potřebné k zotavení se ze způsobeného šoku (obrázek 3).

Resistance (odolnost, vzdor, odpor) – popisuje schopnost lidí reagovat na stresory s velmi malou nebo žádnou reakční změnou [94].

Resilience (odolnost, pružnost) – viz kapitola (1.1).

Recovery (zotavení, obnova, oživení) – v psychosociální péči se tímto termínem popisují dynamické a interakční procesy, které se týkají silných a zranitelných míst, dostupných zdrojů, pozitivních aspektů a omezení životního prostředí kolem každého člověka. To je spojeno s aktivním zapojením každého jedince a skupiny lidí při zvládání vlastních psychosociálních problémů, duševních poruch k získání a udržení pozitivního pohledu na sebe sama a přijmutí vlastní životní role [94].

Obrázek 3: Koncept 3R (Resistance, Resilience, Recovery)

Zdroj: upraveno podle [94]

Dalším významným pojmem je **zranitelnost**, která podle Murrayho [83] vyjadřuje z obecného pohledu míru náchylnosti jedince k fyzickému nebo psychickému zranění či útoku. Případně míru snížené schopnosti bránit se vnějším negativním vlivům a okolnostem, stejně jako náchylnost k projevům negativních důsledků těchto nežádoucích vlivů. Pojem zranitelnost pochází z anglického slova vulnerability. Opakem je slovo invulnerability, tedy pojem nezranitelnost. Právě nezranitelnost bývá s resiliencí velmi často spojována

a zaměňována, i když v tomto případě nesprávně. V souvislosti s resiliencí tak zranitelnost reprezentuje spíše jeden z rizikových faktorů v situaci ohrožení jedince a rozhodně se tak nejedná o antonyma. Její snížení zvyšuje zranitelnost systému i pro drobná narušení, kterým by systém mohl za předcházejících okolností snadno odolat.

Podle Wisnera [5] je vymezena jako kombinace faktorů, které ovlivňují schopnost lidí předvídat a zvládat specifické přírodní nebo společenské události, odolávat jim a úspěšně se z nich zotavit. Zranitelnost je možné měřit v čase podle toho, jak rychle se z dané události vzpamatují lidé, rodiny, obce zasažené následky události.

Cannon [5] definuje sociální zranitelnost jako charakteristiku lidí (zahrnující charakteristiku budov, kde tito lidé žijí), jež se skládá z jejich celkové kondice, dosažitelnosti živobytí (včetně zdrojů), sebeochrany, společenské ochrany a z občanské společnosti, společenských a politických sítí a institucí včetně politického a sociálního bezpečí. Klade důraz na to, že zranitelnost lidí potažmo společenství není založena pouze na míře rizika např. zřícení domů nebo zničení infrastruktury v případě povodní. Avšak jde zejména o dopad na lidi a způsob jejich života, přičemž zranitelnost se skládá z procesů a činitelů, které nemusí mít s účinkem katastrofy příliš společného.

Adaptace podobně jako resilience popisuje schopnost systému přizpůsobit se vnějším podmínkám. Cílem adaptace je především udržet stav rovnováhy mezi systémem a prostředím (equilibrium). Nicméně hlavní rozdíl mezi adaptací a resiliencí tkví v tom, že adaptace je pouze reaktivní proces. Přičemž resilience je proces reaktivní i proaktivní. To v praxi znamená, že proaktivní schopnost systému umožňuje provést potřebné změny ještě před změnou prostředí. Systém je tak schopný zvládnout a kontrolovat podmínky, které teprve nastanou. Odlišné jsou také hlavní cíle, protože záměrem resilience je udržení funkčnosti systému v dlouhodobé perspektivě nejen reagovat na právě vzniklé podmínky. Funkčnost systému tak musí být zachována, i kdyby to znamenalo změnu způsobu fungování nebo přechod na jiný stav rovnováhy [83].

Riziko popř. nepřízeň je pojem, který pochází z epidemiologických studií a reprezentuje očekávanou pravděpodobnost nepřízpůsobení novým životním podmínkám. Obecně se v souvislosti s resiliencí pod tímto pojmem skrývají vlivy okolí, které zvyšují pravděpodobnost špatné adaptace nebo výskytu negativních důsledků dané situace. V rámci teorie resilience je riziko nezbytnou součástí a rizikové faktory tak tvoří jednu z hlavních charakteristik resilience. Rizikem mohou být např. faktory biologické, genetické, psychologické, environmentální nebo socioekonomické [83, 114].

Z pohledu České republiky lze základy odolnosti státu hledat v **konceptu válečné ekonomiky**. Ta představuje takřka jediný univerzální koncept odolnosti složitých sociálních systémů, jenž byl úspěšně aplikován na více států. To bylo tehdy umožněno zejména díky jednotnosti politických institucí, organizačních struktur a politického zřízení socialistických států. Válečná ekonomika zároveň představuje koncepci nového politického myšlení, realizovanou v zahraniční politice Sovětského svazu a ostatních států Varšavské smlouvy. Marxisticko-leninský koncept socialistické válečné ekonomiky byl založen na Leninových pozorováních průběhu 1. světové války a ověřen Sověty během 2. světové války [1, 23].

Životaschopnost ekonomiky je marxisticko-leninskou válečnou ekonomikou považována za objektivní vlastnost hospodářského systému, která je založena na neustálé připravenosti pružně se přizpůsobit vypjatým požadavkům války. To zahrnuje přežít veškeré údery a aktivně překonat následky ozbrojeného působení protivníka, zároveň splnit úkoly mobilizačního rozvoje ekonomiky a zabezpečit fungování válečného hospodářství v podmínkách války [1].

Odolnost ekonomických objektů a činností vyjadřuje pouze některé subsystémové charakteristiky životaschopnosti. Zatímco životaschopnost ekonomiky je složitá a komplexní kategorie, která odráží jednotlivé stránky objektivní vlastnosti národního hospodářství jako celku. Těmito charakteristikami jsou zejména organizačně ekonomické, technické a technologické aspekty na úrovni ekonomických objektů, jejich systémových uskupení a příslušných řídicích struktur [1].

V rámci válečné ekonomiky vyjadřuje odolnost skutečný stav morálně politické technicko-technologické, materiální a organizační připravenosti výrobních obslužných a pomocných provozů, řídicích a administrativních útvarů a prvků infrastruktury. Lze rozlišovat skutečnou, požadovanou a dosažitelnou odolnost prvků výroby (např. lidský činitel, technologie, výrobek, atd.) a jednotlivých stupňů organizační struktury (závod, podnik, ministerstvo). Ať už se jedná o kterýkoliv hospodářský objekt, jeho odolnost je závislá na charakteru výrobní činnosti, struktuře kooperačních vztahů, statické odolnosti klíčových prvků výroby, úrovni ochrany pracovní síly a celkové připravenosti na změnu režimu činností v rámci mimořádné situace [23].

Proces zvyšování odolnosti ekonomických objektů a procesů zahrnuje [23]:

- hodnocení zranitelnosti – vyhodnocení možných důsledků plynoucích z ničivých efektů ozbrojeného působení, živelných pohrom a havárií a ohodnocení přípustné zranitelnosti stěžejních prvků výrobního procesu;

- hodnocení produkční odolnosti – vyhodnocení celkové schopnosti objektu zabezpečit výrobní činnost v podmínkách mimořádné situace a při stanoveném režimu;
- stanovení opatření ke zvýšení odolnosti – především v oblasti ochrany obyvatelstva, rozmístění ekonomických činností a v rámci připravenosti na režimový provoz ke zvýšení odolnosti systému řízení strojů, zařízení, technologických procesů prostřednictvím využití nejnovějších poznatků vědeckotechnického rozvoje.

Zranitelnost hospodářského objektu udává stupeň možného zničení objektu ozbrojenými prostředky potenciálního protivníka. Je závislá na charakteru použitých prostředků předpokládaného ničení, umístění hospodářského objektu, struktuře kooperačních a dodavatelských vztahů, stupni aktivní obrany objektu a zranitelnosti jednotlivých prvků výroby. Hlavním cílem je zjištění příslušných hodnot ničení, které mohou způsobit střední poškození objektu, a zároveň stanovení nejzranitelnějších prvků výroby [23].

1.2 Koncept odolnosti ve strategických dokumentech

S některými teoretickými koncepty pracují také strategické dokumenty, jimiž se řídí výstavba schopností bezpečnostního systému, např. kapitola 5 v publikaci Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy [2]. Zde to budou dokumenty NATO, USA, EU a České republiky.

1.2.1 Koncept odolnosti v dokumentech NATO

NATO je ve vybraných strategických dokumentech zastoupeno prostřednictvím Nové strategické koncepce. Z hlediska bezpečnostního prostředí a výčtu bezpečnostních hrozeb nezaznamenala tato koncepce velké množství změn oproti znění strategické koncepce z roku 1999. Hrozba mezinárodního terorismu či ohrožení informačních systémů byla chápána jako aktuální již v původním dokumentu. Nynější podoba dokumentu vydaného v roce 2010 se však snaží o zasazení těchto konkrétních hrozeb do aktuálního kontextu, dřívější dělení na vnitřní a vnější hrozby již téměř postrádá smysl, a to zejména kvůli neustálému propojování světa v jednu velkou společnost. To je důvod, proč by se současná aliance a všichni její členové měli soustředit na oblast tzv. „homeland security“, což v překladu znamená „teritoriální ochranu“ území svých členských států a zvyšování odolnosti jejich vitální infrastruktury [82].

Je to právě zvyšování odolnosti společnosti, které se řadí mezi několik nejdůležitějších výzev mezinárodní bezpečnosti. Zde je jejich kompletní výčet [82]:

- otázky legitimacy a odpovědnosti vůči globální bezpečnosti,
- partnerství a mezinárodní spolupráci,
- trendy vedoucí k multipolarizaci,
- vytváření nových bloků antagonistických vůči euro-atlantické civilizaci,
- klesající odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám,
- slábnoucí ochotu podílet se na obraně a bezpečnosti ohrožující udržitelné spojení a podkopávající mezinárodní solidaritu,
- dosavadní nezdary při reformě mezinárodních institucí a při jejich adaptaci na nové prostředí a hrozby (kontrola zbrojení).

Důležitost vnímání odolnosti společnosti jako jedné z nejdůležitějších výzev současnosti v oblasti ochrany obyvatelstva dokládá i tabulka 3. Je patrné, že ČR, NATO i EU kladou na odolnost společnosti vysoký důraz.

Tabulka 3: Vnímání výzev z hlediska jednotlivých aktérů ČR, NATO, EU

Míra relevance pro daného aktéra		nízká	střední	vysoká
Pořadové číslo	Výzvy	ČR	NATO	EU
		Zdroj: Výzkumy veřejného mínění, Bezpečnostní strategie ČR (2003)	Zdroj: Strategická koncepce (1999), Comprehensive Political Guidance, Transatlantic Trends	Zdroj: Evropská bezpečnostní strategie (2003), Eurobarometr
1.	Legitimita a odpovědnost v rámci globální bezpečnosti (kontrola zbrojení), reforma institucí			
2.	Partnerství a mezinárodní spolupráce versus multipolarizace mezinárodního společenství a vytváření nových bloků			
3.	Udržitelné spojení a solidarita			
4.	Odolnost společnosti vůči hrozbám a ochota podílet se na obraně a bezpečnosti (včetně alokace zdrojů)			
5.	Antagonismus vůči euroatlantické civilizaci			
6.	Ochrana infrastruktury			
7.	Energetická bezpečnost			
8.	Kybernetická a informační bezpečnost			
9.	Přírodní a průmyslové katastrofy			
10.	Migrace a globální pohyb osob			
11.	Zranitelnost moderních technologií			

Zdroj: upraveno podle [82]

1.2.2 Koncept odolnosti v dokumentech USA

V rámci **Národní strategie pro boj proti terorismu** (National Strategy for Counterterrorism) patří odolnost společnosti popř. budování kultury odolnosti mezi základní zásady boje proti terorismu. V rámci plnění cílů boje proti terorismu je zapotřebí vytvořit kulturu připravenosti a odolnosti, která umožní USA, zabránit nebo v případě, že to bude nezbytné, i reagovat a úspěšně se zotavit z jakýchkoliv potenciálních teroristických činů směřovaných proti americkému národu. Je velmi důležité, že žádný národ bez ohledu na to jak silný je, nemůže zabránit každé hrozbě, která se objeví. To je hlavní důvod budování kultury odolnosti, která umožní adekvátní reakci i v případě, že se hrozbě nepodaří předejít. Princip vytváření kultury odolnosti je zachycen ve větším detailu v prezidentské směrnicí, která byla zveřejněna v květnu 2011. Tato směrnice je zaměřena na posílení bezpečnosti a odolnosti Spojených států prostřednictvím systematické přípravy na hrozby, které představují největší riziko pro bezpečnost národa, včetně teroristických činů, kybernetických útoků, pandemie a přírodních katastrof [78].

1.2.3 Koncept odolnosti v dokumentech EU

Pro oblast odolnosti jsou na úrovni EU nejdůležitější dva strategické dokumenty. Tím prvním je **Evropský program na ochranu kritické infrastruktury** (European Programme for Critical Infrastructure Protection zkráceně EPCIP). Tento program vznikl jako reakce na žádost Evropské rady o zpracování komplexní strategie pro ochranu evropských kritických infrastruktur v roce 2004 a schválen byl Evropskou komisí na konci roku 2006 jako soubor strategických opatření. V tomto roce byl rovněž předložen návrh Směrnice Evropské Rady o určení a stanovení evropské kritické infrastruktury a vyhodnocení potřeb zlepšení její ochrany. Na konci roku 2008 pak Evropská unie schválila a vydala v Úředním věstníku Evropské unie směrnicí Rady 2008/114/ES o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu. V návaznosti právě na směrnicí Rady 2008/114/ES a komplexní přezkoumání EPCIP z roku 2006 byl dne 28. října 2013 přijat pracovní dokument Evropské komise o novém přístupu k EPCIP. Prvotním účelem tohoto programu bylo zkvalitnit evropskou prevenci, připravenost a odezvu na teroristické útoky proti kritické infrastruktuře. V současnosti je ECIP využíván jako komplexní přístup k rizikům s důrazem kladeným právě na hrozby terorismu [46].

Kritickou infrastrukturou se rozumí především výrobní a nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, ekonomiku, veřejnou správu a zabezpečení základních životních potřeb všech občanů státu. Kritická infrastruktura je tak

nedílnou součástí každodenního života obyvatel a její případné narušení potažmo snížení její odolnosti může mít velmi negativní vliv na odolnost celé společnosti státu [110].

Jednotlivé subjekty kritické infrastruktury jsou členěny do čtyř kategorií I-III plus kategorie zvláštní. Kategorie III a II jsou určeny pro subjekty místní a krajské úrovně. Zbýlé dvě kategorie slouží k řazení kritické infrastruktury do skupin národní a evropská. Hlavním cílem kategorizace je vymezit pro jednotlivé kategorie subjektů kritické infrastruktury opatření k zachování potřebných činností a služeb v případě narušení jejich fungování [112].

Subjekty kritické infrastruktury kategorie I – představují subjekty národní úrovně. V případě, že dojde k narušení těchto subjektů, má vzniklá situace dopad na zajištění bezpečnosti státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva na území dvou a více krajů nebo celého státu. Pokud dojde k narušení objektů této kategorie, řeší problém vlastník subjektu samostatně, nebo ve spolupráci s ministerstvy a ústředními správními úřady, které odpovídají za oblasti a podoblasti, do jehož správního obvodu spadá. Subjekty kategorie I jsou v podstatě nenahraditelné, jejich vyřazení je možné řešit pouze provizorně nebo s využitím předem připravených zdrojů (zásoby plynu, pohonných hmot, apod.).

Subjekty kritické infrastruktury zvláštní kategorie – představují subjekty nadnárodní úrovně. Případné narušení těchto subjektů má dopad na zajištění bezpečnosti států na území dvou a více zemí Evropské unie.

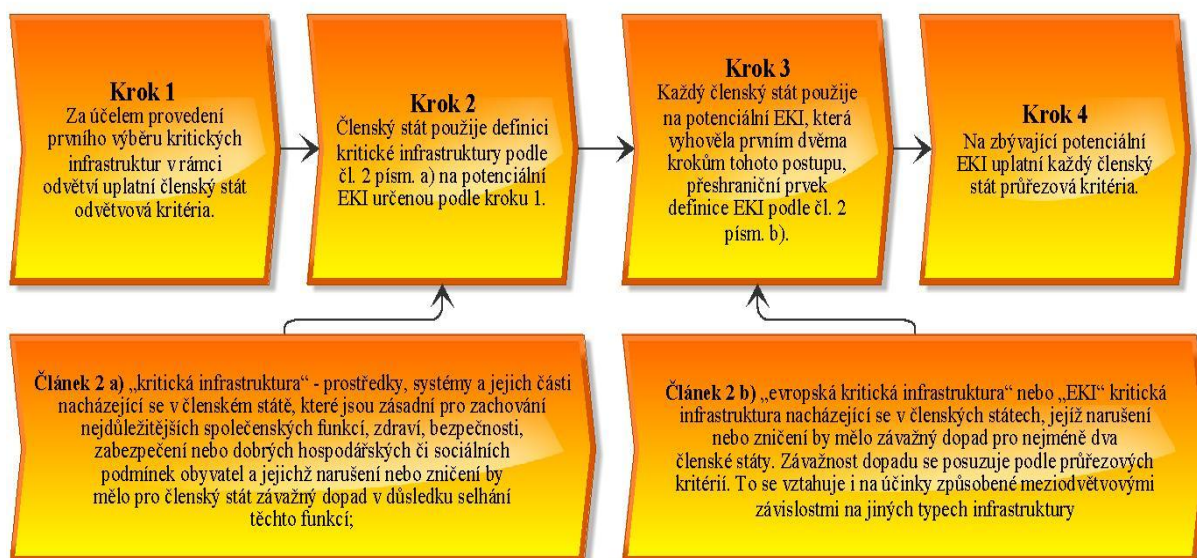
Další podrobnosti pro zařazení kritické infrastruktury do kategorie I a kategorie zvláštní jsou uvedeny v přílohách B a C.

K přesnému určení prvku kritické infrastruktury slouží v ČR nařízení vlády č. 432/2010 Sb., *o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury*, podle něhož se stanoví tzv. průřezová a odvětvová kritéria. Toto nařízení transformuje Směrnici Rady č. 2008/114/ES do vnitrostátního práva ČR.

- **Průřezová kritéria** vyjadřují soubor hledisek pro posuzování závažnosti vlivu narušení funkce prvku kritické infrastruktury. Stanovují mezní hodnoty, které zahrnují rozsah ztrát na životě, dopad na zdraví osob či mimořádně vážný dopad na veřejnost v důsledku rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života. Průřezovým kritériem pro určení prvku kritické infrastruktury je hledisko [76]:
 - obětí s mezní hodnotou více než 250 mrtvých nebo více než 2 500 osob s následnou hospitalizací po dobu delší než 24 hodin;

- o ekonomického dopadu s mezní hodnotou hospodářské ztráty státu vyšší než 0,5 % hrubého domácího produktu;
 - o dopadu na veřejnost s mezní hodnotou rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života postihujícího více než 125 000 osob.
- **Odvětvová kritéria** představují technické nebo provozní hodnoty k určování prvku kritické infrastruktury v jednotlivých odvětvích KI (viz příloha E).

Za pomoci průřezových a odvětvových kritérií lze rovněž určit, která kritická infrastruktura může být označena jako EKI, tedy evropská kritická infrastruktura. Přesný postup pro určení EKI vychází z metodiky Směrnici Rady č. 2008/114/ES a schematicky je znázorněn na obrázku 4.

Obrázek 4: Postup pro určení evropských kritických infrastruktur

Zdroj: vlastní zpracování podle [96]

Pokud kritická infrastruktura úspěšně splňuje všechny čtyři potřebné kroky, je možné ji označit za EKI. Potenciální EKI, která vyhovuje tomuto postupu, musí být nahlášena pouze těm členským státům, pro něž může mít závažný dopad [96].

Druhým důležitým dokumentem je **Strategie EU pro boj proti terorismu** (EU Counter Terrorism Strategy). Tato strategie byla přijata na konci roku 2005 a představuje klíčový dokument EU v boji proti terorismu. Členské státy Evropské unie se prostřednictvím této strategie zavázaly ke společnému boji proti terorismu, aby mohly svým občanům poskytnout co možná nejlepší ochranu. Za tímto účelem přijala Rada EU právě strategii EU pro boj proti

terorismu. Tento dokument lze také považovat za určitou reakci EU na útoky v Madridu (11. března 2004) a rok a půl poté v Londýně (7. července 2005). Účelem dokumentu je přehledně a komplexně představit široké veřejnosti hlavní cíle a nástroje Unie na poli protiteroristické politiky [13].

Hlavním cílem strategie EU pro boj proti terorismu je [13]: „*bojovat celosvětově proti terorismu při současném dodržování lidských práv, učinit Evropu bezpečnější a umožnit jejím občanům žít v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.*“

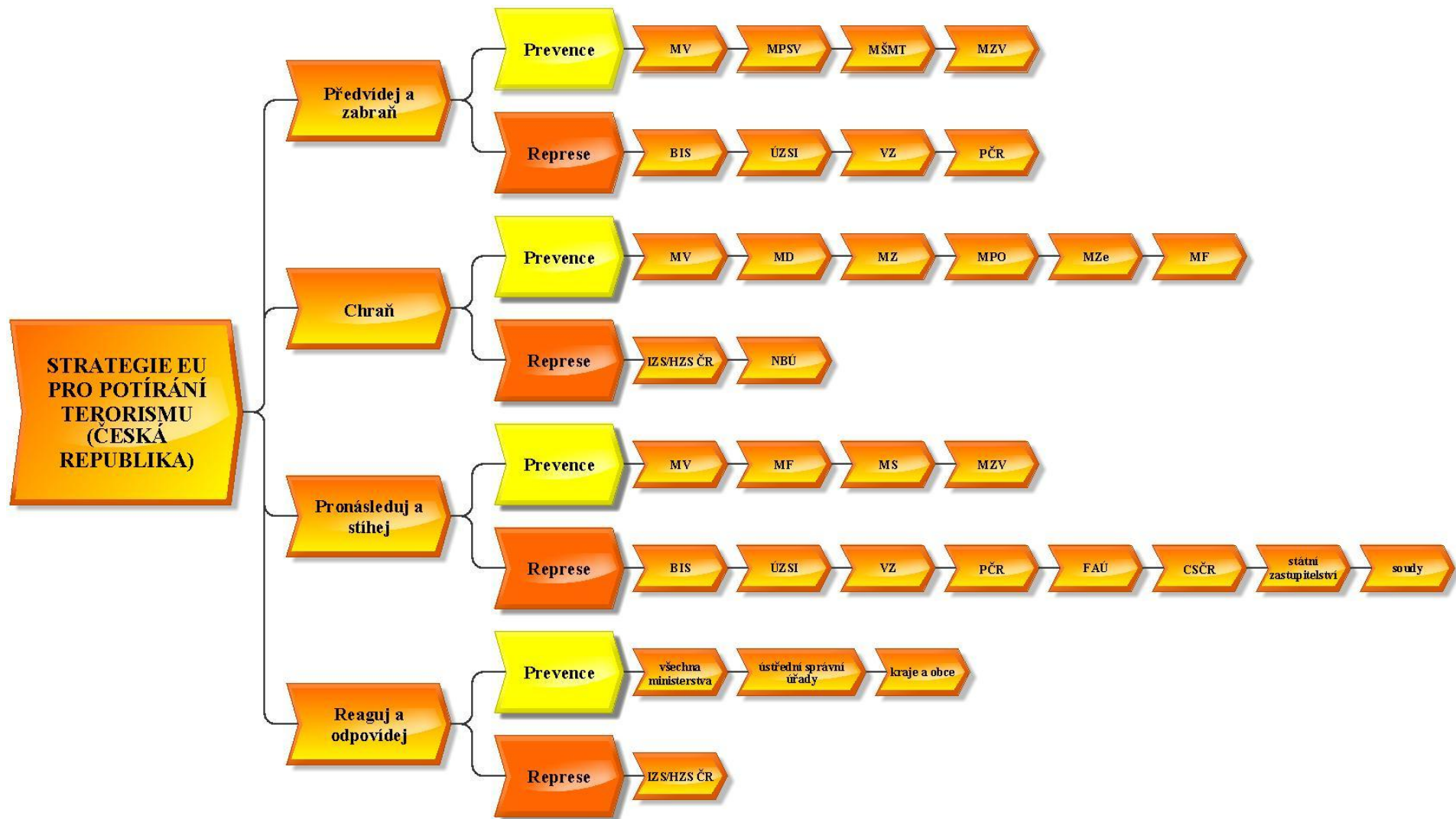
Rámcově je strategie zaměřena a rozčleněna na čtyři hlavní pilíře činnosti: předcházet, chránit, pronásledovat a reagovat. Přehled pilířů a obsah jejich činnosti je znázorněn v tabulce 4 společně se strategickým závazkem členských států k EU [13].

Tabulka 4: Hlavní činnosti EU v rámci strategie

Předvídej a zabraň	Chraň	Pronásleduj a stíhej	Reaguj a odpovídej
Zabraň lidem, aby se obraceli k terorismu tím, že zvládneš činitele a kořeny dějů vedoucí k radikalizaci lidí a jejich konverze k terorismu, a to jak v EU, tak ve světě.	Chraň občany a infrastrukturu a snižuj jejich zranitelnost útokem, včetně zlepšení ochrany hranic, dopravní a kritické infrastruktury.	Kriminalizuj a stíhej terorismus a jeho podporu doma i za hranicemi, buď jim překážkou v plánování, dopravě a komunikaci, narušuj jejich podporu, odstříhni je od zdrojů i peněz a nech je odsoudit.	Připravuj se na útok, a na to, že budeš muset být solidární s ostatními při řešení dopadů útoku; vybuduj a zlepší kapacity pro řešení krizové situace útoku, koordinaci zasahujících složek a řešení potřeb obětí útoku.

Zdroj: zpracováno podle [106]

V podání České republiky vypadá aplikace strategie na bezpečnostní systém následovně. Výkon a náplň činnosti jednotlivých ministerstev a bezpečnostních složek je znázorněn na obrázku 5.

Obrázek 5: Odpovědnost jednotlivých ministerstev a bezpečnostních složek ČR v rámci strategie EU pro boj proti terorismu

Zdroj: vlastní zpracování podle [105]

Integrovaná opatření EU pro politickou reakci na krize (The EU Integrated Political Crisis Response arrangements zkráceně IPCR) umožňují EU neprodleně přijímat rozhodnutí v případě závažných krizí, které vyžadují reakci na politické úrovni EU. Vedoucí úlohu má předsednictví Rady EU, které mapuje danou situaci prostřednictvím situačních analýz a nástrojů pro sdílení informací a činností souvisejících s připraveností. Rovněž provádí aktivaci IPCR, a to na žádost dotčeného členského státu (států) [115].

Nynější IPCR vzniklo transformací z tehdejší CCA (The EU Emergency and Crisis Coordination Arrangements). Nouzové a krizové koordinační opatření byly navrženy v důsledku velkých teroristických útoků a katastrof. Hlavním cílem bylo poskytnout EU a jejím členským státům koordinovanou možnost strategické a politické reakce na krize. CCA byla formálně schválena Radou EU v roce 2006, od té doby došlo k její aktivaci ve třech případech: teroristický útok v Bombaji v roce 2008, zemětřesení na Haiti v roce 2010 a erupce islandské sopky v tomtéž roce. V letech 2011 a 2013 probíhal hlavní proces kontroly CCA, který vyústil 25. června 2013 přijetím modifikovaných opatření IPCR Radou EU [115].

Aktuálně je IPCR aktivován v souvislosti s migrační krizí v Evropě. Toto rozhodnutí učinilo Lucemburské předsednictví 30. října 2015 na základě nutnosti lepší koordinace sdílení informací v rámci migračních toků. Hlavním cílem je sledování migračních toků za účelem podpory rozhodování a lepšího provedení dohodnutých opatření [74].

1.2.4 Koncept odolnosti v dokumentech České republiky

V rámci bezpečnostní strategie ČR nebyla odolnost společnosti věnována větší pozornost, a to až do roku 2011, kdy byla vydána první bezpečnostní strategie zabývající se odolností. Bezpečnostní strategie z let 1999, 2001 a 2003 tak neobsahují žádné pasáže, které by se touto problematikou zabývaly. Převrat nastal až po vstupu ČR do EU v roce 2004. Najednou došlo ke zvýšení potřeby výstavby národní bezpečnosti na principech pružné a odolné společnosti, a to především na základě Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu a vytvoření Evropského programu ochrany kritické infrastruktury.

Dřívějšímu zahrnutí odolnosti společnosti do nejpodstatnějšího dokumentu bezpečnostního systému ČR tehdy bránil zejména fakt, že v roce 2006 došlo k parlamentním volbám a následnému přerušení cyklického přehodnocování a aktualizace bezpečnostní strategie. Prvotním dokumentem, který doznal změny podle nových pravidel a principů bezpečnosti, plynoucích z členství v EU, byla tak v roce 2008 Koncepce ochrany obyvatelstva. Dokument určený pouze pro řízení výstavby jediné části bezpečnostního systému (nikoliv komplexnímu

řízení celého systému jako v případě BS), v tomto případě navíc z hlediska odolnosti zaměřený především na potřebu ochrany kritické infrastruktury.

Jak již bylo uvedeno, **koncepce ochrany obyvatelstva** představuje vůbec první bezpečnostní dokument v České republice, který se zabývá odolností společnosti. Přímo je odolnost společnosti zmiňována v kapitole ochrany zdraví osob, a nepřímo pak v kapitole kritická infrastruktura, kde je tak jasně patrná návaznost na Evropský program na ochranu kritické infrastruktury. Obě tyto kapitoly jsou součástí plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace [61].

Kritická infrastruktura má zásadní vliv pro zajištění bezpečnosti státu, fungování ekonomiky (výrobních i nevýrobních systémů a služeb), fungování veřejné správy a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva. Všechny tyto zmiňované oblasti jsou závislé na plynulém fungování konkrétních infrastruktur. Vzhledem k jejich významu je zcela na místě označení kritické (životně důležité) infrastruktury [61].

Kterékoliv poškození, narušení nebo zničení kritické infrastruktury může být způsobeno přírodními katastrofami, vlivem činnosti lidského faktoru např. selhání techniky a technologických postupů nebo úmyslné akce jednotlivců i skupin (terorismus či organizovaný zločin). Případné narušení má negativní vliv hned na několik úrovní. Narušení KI na národní úrovni s sebou přináší riziko neschopnosti státu zajistit výkon základních státních funkcí. Na krajské a místní úrovni má narušení KI vliv na zajištění základních funkcí území [61].

Proces ochrany kritické infrastruktury je zaměřen na zajištění fungování subjektů kritické infrastruktury a rovněž objektů, které je vlastní popř. provozují. Tento proces funguje za účelem, aby nedocházelo k selhávání při zohlednění všech možných rizik a hrozeb v rámci jednotlivých infrastruktur. Základním smyslem ochrany kritické infrastruktury by vždy měla být minimalizace dopadů výpadku činnosti daných kritických infrastruktur. To by v praxi mělo dopomáhat ke zkracování časového intervalu i snižování četnosti výpadků činnosti kritických infrastruktur právě při narušení. Výpadky jednotlivých KI by tak měly být vždy zvladatelné a územně omezené, aby postihly co možná nejmenší počet obyvatel [61].

Hlavním cílem ochrany kritické infrastruktury je zabezpečení strategických i životních zájmů občanů. Do této kategorie se řadí i ochrana zdraví lidí, majetku, životního prostředí a zajištění existence lidské společnosti. Na to, aby stát mohl zajistit naplnění těchto zájmů, musí za všech okolností a situací zabezpečit provozuschopnost základních prvků (jako právě

KI), vazeb a toků zabezpečujících chod státu. To je základem schopnosti státu udržet za každé situace stabilitu a zabezpečit další rozvoj [61].

V podmínkách současného světa nelze vyloučit ani skutečnost, že narušení kritické infrastruktury jedné oblasti může ovlivnit další včetně mezinárodního dopadu. To je způsobeno hlavně existencí provázanosti národních kritických infrastruktur v jednotlivých oblastech (sektorech, odvětvích) i v součinnosti vzájemných vazeb mezi těmito oblastmi. Tento problém je patrný třeba u narušení dodávek elektřiny a plynu nebo výpadku telekomunikačních sítí. Velká většina kritických infrastruktur především v těchto oblastech je však vlastněna a provozována soukromými subjekty, proto je v rámci její ochrany důležité stanovit sdílení odpovědností veřejné správy a privátního sektoru a výměnu informací mezi veřejnou správou a dalšími relevantními organizacemi včetně mezinárodní spolupráce [61].

Prostředkem pro splnění výše uvedených funkcí a povinností s výhledem do budoucnosti je strategie, jejíž podstatou je dlouhodobý záměr činnosti k dosažení určitého cíle. Pro její vytvoření je nutné vzít v úvahu především komplexní charakter problematiky kritické infrastruktury a její ochrany, a to s ohledem na specifické vlastnosti jednotlivých oblastí (sektorů, odvětví) kritické infrastruktury a dále na vzájemné vazby mezi nimi. Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky ochrany kritické infrastruktury by měla představovat konsensuální rámec pro zpracování dalších koncepčních materiálů, které by ji rozvrhly do konkrétních kroků a následných opatření. Jedním z těchto komplexních kroků by se stal Národní program ochrany kritické infrastruktury založený na zpracování dílčích strategií, koncepcí a analýz určených pro jednotlivé oblasti (sektory, odvětví) kritické infrastruktury a z nich vycházejících stanovení konkrétních úkolů, jejich nositelů a termínů plnění [61].

K ochraně zdraví osob a obecnému zajištění bezpečnosti ČR je nutná připravenost zdravotnictví k poskytování okamžité zdravotní péče, a to zejména při takových událostech a situacích, které jsou charakteristické hromadným postižením osob na jejich zdraví. To vyžaduje vytvoření systému, který zajistí zdravotní péči o obyvatelstvo poznamenané jakýmkoliv typem mimořádné události jako součást uceleného systému reakce státu k ochraně jeho zájmů. Významnou roli v připravenosti zdravotnictví hraje právě posilování odolnosti společnosti před v současnosti nejvýznamnější hrozbou, tedy terorismem. Stát i celá veřejná správa jsou povinni zajistit záchranu života tak, aby nedošlo ke vzniku těžké újmy na zdraví obyvatelstva (důraz je kladen na připravenost ke zvládnutí následků teroristických útoků s použitím CBRN prostředků). Zajištění zdravotní péče v rámci ochrany obyvatelstva se dá

rozdělit na dvě základní oblasti, a to na zajišťování ochrany veřejného zdraví (*Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů*) a na záchranu života občana podle zvláštního právního předpisu (*Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů*) [61].

I podle KOO z roku 2013 je nezbytné pracovat na zvyšování odolnosti v celé ČR. Faktem ale zůstává nepochybné zaměření na neživou složku odolnosti. Řeč je pochopitelně o kritické infrastruktuře, přičemž právě zvyšování odolnosti kritické infrastruktury tvoří jednu z hlavních strategických priorit ochrany obyvatelstva prezentované prostřednictvím této koncepce. Pomocí klíčových priorit pak dochází k naplňování vrcholových strategických cílů a vizí definovaných v rámci koncepce a především zajištění trvalého a kvalitativně se zlepšujícího systému ochrany života, zdraví a majetku občanů [62].

Odstavec III [62]: *„Zvýšení odolnosti a ochrany prvků kritické infrastruktury proti možným rizikům a zajištění širšího zapojení subjektů kritické infrastruktury do procesu přípravy na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení.“*

Kompletní motiv, zamýšlený cílový stav, včetně strategie do roku 2030 a mnoha dalších důležitých informací vztahujících se ke strategické prioritě z odstavce III, si lze prostudovat v příloze D.

2 KONCEPT ODOLNOSTI SPOLEČNOSTI PROTI TERORISMU

Mezi koncepty hodnocení resilience, které se objevily v literatuře v nedávné minulosti, patří především tři koncepty prezentované ve stejném roce 2014. Konkrétně se jedná o autory Daphne Canettiovou [15], Reuvena Gala [48] a Richarda Chasdiho [57], kteří se shodně zabývají otázkou resilience společnosti proti terorismu. Každý z konceptů má však rozdílnou metodiku, která je nastíněna v průběhu celé kapitoly.

2.1 Koncept Canettiové

První ze zmiňovaných konceptů je koncept zaměřující se na národní odolnost. Jehož prostřednictvím se Canettiová a Cohen snaží poukázat na nutnost rekonceptualizace národní odolnosti. Základem národní odolnosti jsou podle nich politicko-psychologické prvky, jako vnímání hrozeb, optimismus, veřejný postoj jako vlastenectví nebo důvěra ve vládní instituce, což je podloženo reálnými důkazy z průzkumu mezi občany USA a Izraele [15].

V rámci studie jsou vytyčeny dva hlavní cíle [15]:

- Zkoumat, jak občané demokratických zemí vnímají svou národní odolnost.
- Pojmově vymezit termín národní odolnost podle terminologie používané respondenty, konkrétně užíváním psychologicko-politických výrazů.

Studie byla provedena prostřednictvím dotazníku, jež obsahoval dvě otevřené otázky pro všechny zúčastněné respondenty. Vzorek respondentů byl vybírán ze studentů vysokých škol obou zemí. Vzorek z USA se skládal z osmdesáti šesti respondentů. Izraelský vzorek se skládal ze sedmdesáti dvou respondentů. V obou případech byl zkoumaný vzorek tvořen téměř stejným počtem mužů a žen, ti odpovídali na následující otázky [15]:

- „*Co je národní odolnost?*“
- „*Jaké jsou tři hlavní hrozby, kterým čelí naše země?*“

Základ srovnání mezi Spojenými státy a Izraelem ve vnímání jejich národní odolnosti spočívá ve dvou zásadních faktorech: obě země jsou západní demokracie a zároveň obě země jsou vystaveny neustálé teroristické hrozbě. Tato vnější hrozba má zásadní vliv na politické a psychologické vnímání a postoje obou zemí [15].

Konečný seznam hrozeb obou zemí čítá 331 hrozeb, které byly rozčleněny do celkem 23 kategorií. Tyto kategorie jsou znázorněny v tabulce 5. Tato tabulka mimo jiné ukazuje i to, že Američané se cítí dvakrát ohroženější terorismem než Izraelci. Důvod je přisuzován

především tomu, že Izraelci se stali odolnějšími prostřednictvím každodenního terorismu a nepřátelským sousedům. Jsou tak o něco připravenější na opakované hrozby a naučili se fungovat i v těchto podmínkách. Navíc pro většinu Izraelců existují významnější hrozby, a to zejména nukleární hrozba, hrozba ze strany Íránu nebo případná válka [15].

Tabulka 5: Frekvence vnímaných kategorií hrozeb podle jednotlivých zemí

Pořadové číslo	Hrozba	Počet v textu	% hrozeb	% občanů USA	% občanů Izraele
1.	Terorismus	52	15,71	67,31	32,69
2.	Ekonomika	39	11,78	41,03	58,97
3.	Nukleární	27	8,16	33,33	66,67
4.	Írán	23	6,95	13,04	86,96
5.	Válka	21	6,34	42,86	57,14
6.	Vláda	17	5,14	94,12	5,88
7.	Sociální rozdíly	15	4,53	0,00	100,00
8.	Vnitřní štěpení	15	4,53	0,00	100,00
9.	Slabá bezpečnost	15	4,53	13,33	86,67
10.	Slabé vzdělávání	13	3,93	46,15	53,85
11.	Politika	12	3,63	58,33	41,67
12.	Chudoba	11	3,32	36,36	63,64
13.	Životní prostředí	11	3,32	81,82	18,18
14.	Zdraví	10	3,02	80,00	20,00
15.	Čína	10	3,02	100,00	0,00
16.	Extremismus	8	2,42	25,00	75,00
17.	Palestinci	7	2,11	0,00	100,00
18.	Zločin	5	1,51	40,00	60,00
19.	Arabové	5	1,51	0,00	100,00
20.	Nezaměstnanost	5	1,51	20,00	80,00
21.	Irák	4	1,21	100,00	0,00
22.	Autonehody	3	0,91	33,33	66,67
23.	Nejednota mezi lidmi	3	0,91	33,33	66,67
24.	Celkem	331	100,00	67,31	32,69

Zdroj: upraveno podle [15]

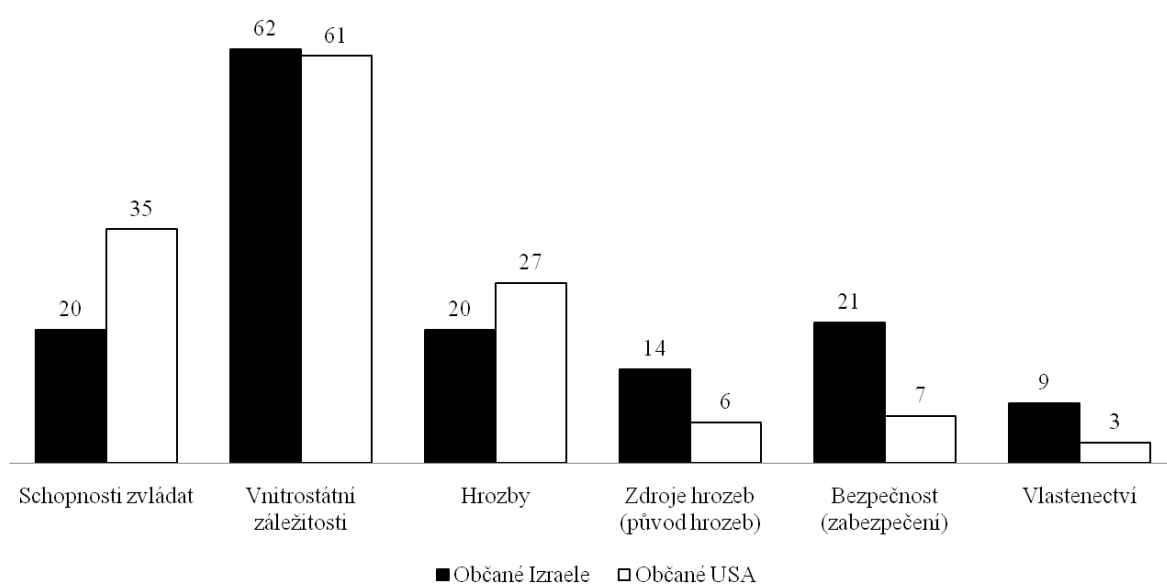
Přestože nakonec bylo určeno 23 kategorií, z hlediska četnosti výskytu jednotlivých hrozeb v textu lze jednoznačně určit hlavní příčiny strachu občanů obou států. Např. položky 1. až 3. tvoří v součtu více než jednu třetinu ze všech uvedených hrozeb. Naopak kategorie 22. a 23. jsou zanedbatelné, obě byly zmíněny pouze třemi respondenty.

Při studiu národní odolnosti bylo stanoveno celkem 37 klíčových slov, která byla následně rozčleněna do 6 tematických celků [15]:

- schopnosti zvládat (kategorie obsahovala slova: překonat, neporušený);
- vnitrostátní záležitosti (občan, národ);

- hrozby (útoky, nepřátelé, terorismus);
- zdroje hrozeb (vnější/vnitřní hrozby);
- bezpečnost (armáda, bránit);
- vlastenectví (jednota, láska).

Obrázek 6 ukazuje výsledky obsahové analýzy definic respondentů národní odolnosti. Izraelci např. častěji používali vojenský jazyk jako bezpečnost, bránit, armáda, válka (21 %) než Američané (7 %). Rovněž se častěji uchýlovali k emocionálně-vlasteneckým frázím, jako jsou pocity lásky k jejich zemi, dobrovolnictví, či jednota (9 %) oproti (3 %) Američanů.

Obrázek 6: Procentuální vyjádření zastoupení tematických celků při definování národní odolnosti podle země

Zdroj: upraveno podle [15]

2.2 Koncept Gala

Koncept Gala je založen na dlouhodobé studii prováděné v Izraeli v období 2000-2004 během druhé intifády (arabský výraz pro povstání, používá se v souvislosti s ozbrojeným bojem mezi Palestinou a Izraelem) a zabývá se společenskou odolností na národní úrovni. Základním předpokladem počáteční výzkumné a vývojové činnosti bylo vědomí, že společenská odolnost obsahuje dva oddělené aspekty, které však nejsou zcela nezávislé: behaviorální a subjektivní. Druhým předpokladem bylo, že tyto aspekty jsou dynamické a neustále se mění. Jsou rovněž velmi náchylné ke změnám v souvislosti s extrémními událostmi, v tomto případě výskytu teroristických útoků. Na základě těchto předpokladů byla zhotovena metoda měření, která je založena na sestavení tří sad dat [48].

Situační databáze: zahrnuje skutečný počet teroristických útoků a počet obětí od října 2000 do prosince 2003, toto období bylo měsíčně monitorováno. Zjištěné údaje pochází z oficiálních prohlášení izraelských obranných sil a izraelské policie. Hlavním rysem jsou měsíční výkyvy frekvence teroristických útoků, které vykazují vzájemnou míru korelace s výkyvy v počtu mrtvých. Samostatná kategorie sebevražedných útoků vykazuje nejvyšší četnost útoků na jaře roku 2002 (vrcholí během Pesachu) [48].

Měření chování veřejnosti: hlavním úkolem bylo určit indikátory chování, které by představovaly systémové funkce a strukturu. A rovněž schopnosti lidí reagovat v souladu s vážností krizové situace popř. schopnost veřejnosti odolávat, zotavit se či přizpůsobit se nepříznivé události. Chování veřejnosti je sledováno třemi odlišnými způsoby. Počet volání na horké linky, počet návštěvníků kina a počet vražd a pokusů o vraždu [48].

Volání na horké linky odráží míru úzkosti. Tedy čím vyšší počet volání, tím vyšší míra úzkosti mezi občany Izraele. Celá studie ukazuje relativně nízkou úroveň úzkosti, která však měla několik vrcholů. První na začátku intifády (říjen 2000), další v březnu roku 2002, v červenci roku 2002 a rovněž na jaře roku 2003. Nejvyšší míra korelace byla stanovena pro počet sebevražedných útoků, poté počet mrtvých a nakonec počet celkových útoků [48].

Ukazatel návštěvnosti kin vyjadřuje rekreační a volnočasové návyky občanů. Předpokladem je, že za stresových podmínek, jako v případě opakovaných teroristických útoků, občané budou tyto aktivity minimalizovat, a to zejména mimo domov. Zjištěné informace však v tomto směru tvrdí úplný opak. Celková průměrná návštěvnost kinosálů zůstala po celou dobu trvání intifády stejná. Zjištěná míra korelace byla velmi nízká a podle předpokladů záporná [48].

Poslední složkou je kriminální a násilné chování, které může sloužit jako nepřímý projev úzkosti a stresu. Bylo prokázáno, že v době trvání válek či jiných smrtících konfliktů může násilí eskalovat i mezi civilisty. Prostřednictvím této studie se ale nic podobného nepotvrdilo. Během trvání intifády docházelo v rámci míry kriminální a násilné činnosti k výkyvům ale zároveň byl udržován stálý průměr po dobu trvání celého sledovaného období. Byla zjištěna pozitivní míra korelace u všech sledovaných ukazatelů: počtu útoků, počtu mrtvých i počtu sebevražedných útoků. Nejvyšší míra korelace byla stanovena u počtu teroristických útoků, nižší u počtu sebevražedných útoků a nejnižší v případě počtu mrtvých [48].

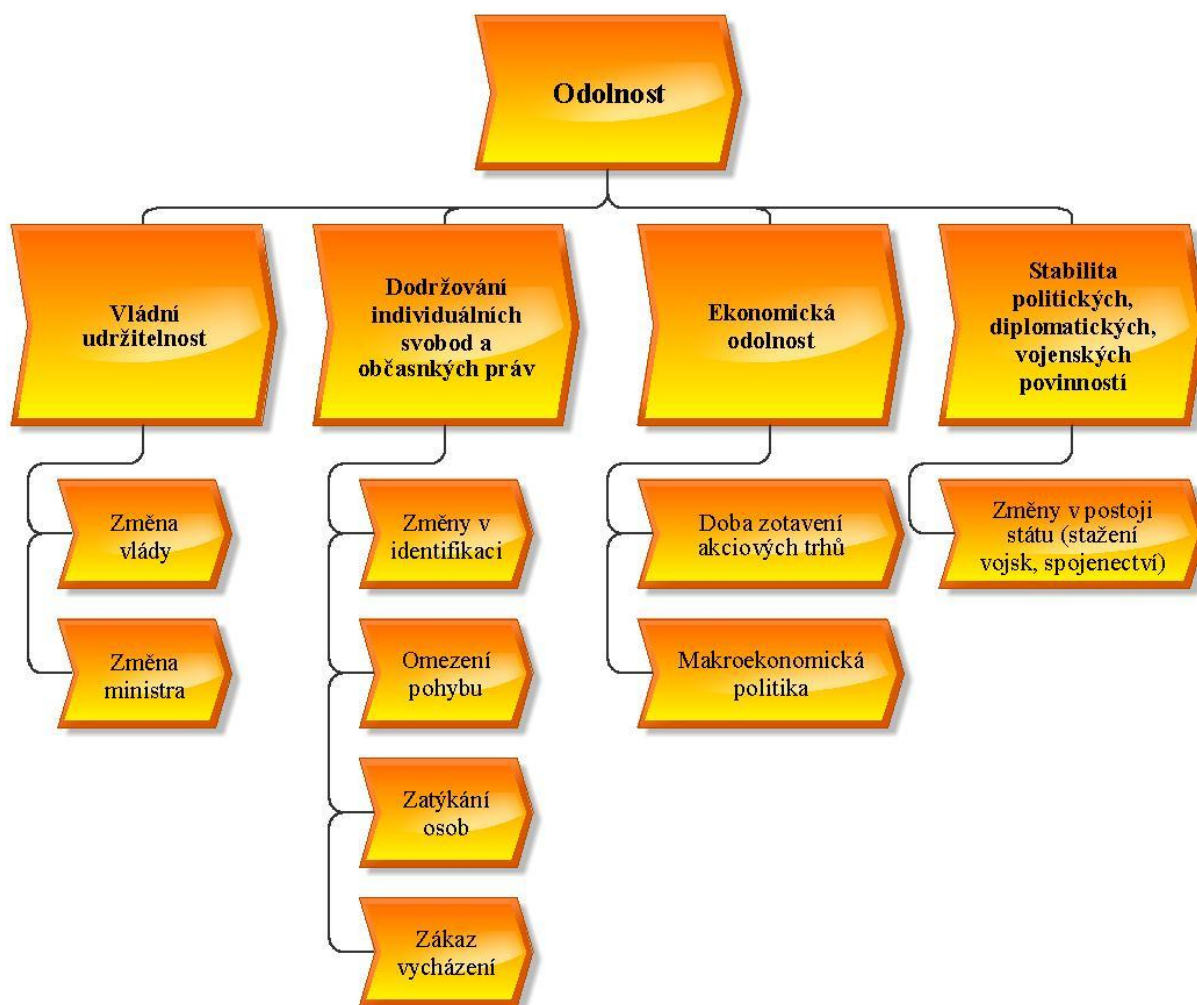
Měření postojů veřejnosti: na základě studie Lewina a Ben-Dora byly identifikovány některé součásti společenské odolnosti, které mohou být považovány za subjektivní postoje veřejnosti. Je to např. vlastenectví, které je důležitou společenskou složkou národní odolnosti.

Motivuje občany bránit svou vlast, která se podílí na ochraně jejich životů. Vlastenectví rovněž umožňuje zachovat ideály v době válečného stavu popř. vleklých teroristických útoků. Podle Lewina jsou lidé bez vlastenectví dokonce povinni se rozpadnout [48].

Výzkum byl proveden z reprezentativního vzorku 700 občanů Izraele, kteří odpovídali na otázky prostřednictvím telefonického dotazníku. Výzkum byl zaměřen na čtyři různé oblasti týkající se: osobní pohody, strachu z teroristických útoků, vlastenectví a důvěry v sílu státu. Sledované stupnice jsou: osobní pohoda (1 – velmi nízká, 8 – velmi vysoká), strach (procentuální podíl jednotlivců: trochu znepokojený/obávající se, znepokojený/obávající se a velmi znepokojený/obávající se), vlastenectví (procentuální podíl těch kteří uvedli možnost: „*jsem rozhodnutý žít v Izraeli*“, což je v Izraeli běžně považováno jako odraz úrovně vlastenectví), vnímání týkající se stavu státu (1 – velmi špatné, 8 – velmi dobré) [48].

2.3 Koncept Chasdiho

Chasdi čerpá poznatky z práce Garyho Goertze, profesora politologie a mírových studií na univerzitě Notre Dame v USA. Jeho práce Social Science Concepts tak poskytuje rámec a konstrukční tvar právě k pojmu resilience (pružnost/odolnost). Chasdi se snaží oddělit a identifikovat přítomnost tzv. sekundárních dimenzí z primárního indikátoru, kterým je resilience. Resilience existuje pouze v případě, pokud jsou naplněny alespoň tři ze čtyř sledovaných sekundárních dimenzí. Předpokládá se, že přítomnost a síla sekundárních dimenzí je tvořena prostřednictvím tzv. terciárních indikátorů. Společenská odolnost jednotlivých států je založena právě na posuzování reakce prostřednictvím terciárních indikátorů po historicky rozhodujících teroristických útocích. Mezi terciární indikátory patří: změna vlády, změna ministra, změny v identifikaci, omezení pohybu, zatýkání osob, zákaz vycházení, doba zotavení akciových trhů, makroekonomická politika a změny v postoji státu. Rozklad resilience na sekundární dimenze a terciární indikátory je vidět na obrázku 7 [57].

Obrázek 7: Rozklad odolnosti na sekundární atributy a terciární ukazatele

Zdroj: vlastní zpracování podle [57]

Negativem u Chasdiho konceptu je to, že aby bylo možné metodiku použít, musí být spáchán velký teroristický útok. Tato podmínka je vyžadována kvůli typu sledovaných ukazatelů. Z logického hlediska teroristický útok v podobě výbušniny odpálené v autě na odlehlém místě, kde bude počet obětí roven nule, určitě nepřinutí vládu potažmo její členy odstoupit z funkce. Odolnost společnosti musí být rovněž posuzována pro každý teroristický útok zvlášť. Při stanovení skóre odolnosti daného státu se vychází z tabulky 6 [57].

Tabulka 6: Chasdiho stanovení skóre odolnosti

Odolnost		
nízká (1)	střední (2)	vysoká (3)
změna vlády	změna ve vládě	žádná vládní změna
vynucené změny v identifikaci	dobrovolné změny v identifikaci	žádné změny v identifikaci
úplné omezení pohybu	selektivní omezení pohybu	žádné omezení pohybu
masové zatýkání	selektivní zatýkání	žádné zatýkání
úplný zákaz vycházení	selektivní zákaz vycházení	žádný zákaz vycházení
zotavení trhů 22+dnů	zotavení trhů 8-21 dnů	zotavení trhů 1-7 dnů
odstoupení od závazků	žádná změna postojů	pozitivní změna postojů

Zdroj: vlastní zpracování podle [57]

Pro každý z hodnocených terciárních indikátorů odolnosti státu jsou vytyčeny tři stupně odolnosti. Indikátory tak mohou nabývat hodnot 1, 2, 3. Nejlepší a nejvyšší hodnota je pro každý terciární indikátor číslo 3. Mezi hodnotami terciárních ukazatelů, jež jsou součástí společné sekundární dimenze, je proveden aritmetický průměr. Maximální dosažené skóre odolnosti v rámci Chasdiho konceptu je pro jednu zemi hodnota 12. Podle dosažené hodnoty a počtu přítomných sekundárních dimenzí jsou sledované státy členěny na neodolné, středně odolné a odolné [57].

Chasdiho studie se zabývá pěti historicky významnými teroristickými útoky. Konkrétně se jedná o bombové útoky v Londýně v roce 2005, útoky na USA z 11. září 2001, pumové útoky v Madridu roku 2004, první sebevražedné atentáty v Izraeli před rokem 1967 a teroristické útoky proti Rusku v Moskvě v roce 2002 (divadlo Dubrovka). Jak se projeví tyto teroristické útoky na společenské odolnosti jednotlivých států, vyjadřuje tabulka 7. Tato tabulka prezentuje stav i konečné skóre odolnosti státu a navíc bodové hodnocení jednotlivých sekundárních dimenzí odolnosti [57].

Tabulka 7: Sekundární dimenze a skóre odolnosti sledovaných zemí

	Velká Británie	USA	Španělsko	Izrael	Rusko
Vládní udržitelnost	Ano (3)	Ano (3)	Ne (1)	Ano (3)	Ano (3)
Dodržování individuálních svobod a občanských práv	Ano (3)	Ne (2,5)	Ano (3)	Ne (2,5)	Ne (2)
Ekonomická odolnost	Ano (3)	Ne (1)	Ne (2)	Ano (3)	Ano (3)
Stabilita politických, diplomatických, vojenských povinností	Ano (2)	Ano (3)	Ne (1)	Ano (2)	Ano (2)
Stav odolnosti	odolný	středně odolný	neodolný	odolný	odolný
Skóre odolnosti	11	9,5	7	10,5	10

Zdroj: upraveno podle [57]

Podle Chasdiho metodologie je tak zcela zřejmé, že nejlépe teroristické útoky přečkala Velká Británie, která uspěla ve všech čtyřech sledovaných sekundárních dimenzích odolnosti a zaznamenala výborné skóre 11. Mezi odolné státy se společně s Velkou Británií řadí rovněž Izrael a Rusko. Naopak Španělsko teroristické útoku v roce 2004 absolutně nezvládlo, a i když nedocházelo k porušování individuálních svobod a lidských práv, ostatní sekundární dimenze odolnosti a jejich hodnocení je velmi negativní, z čehož vychází i konečné skóre 7 a označení neodolný stát [57].

2.4 Srovnání konceptů odolnosti společnosti

Ve své podstatě lze uvést, že všichni tito autoři pocházejí z prostředí, kde je možné dlouhodobě a přímo sledovat a vyhodnocovat reakce vlády, obyvatel a ekonomiky na spáchané teroristické útoky. Všechny tyto koncepty jsou tak velmi praktické a vycházejí pouze z reálných reakcí sledovaných objektů. Sdružuje je rovněž stejný předpoklad, a to víra, že při dostatku mezinárodně srovnatelných dat tyto koncepty umožní porovnat mezi sebou jednotlivé společnosti (státy) podle stupně odolnosti vůči terorismu. Výhledově může být úspěšná aplikace těchto konceptů využita např. v rámci protiteroristických koalicí, a to zejména k vyhledávání a stanovení nejslabšího článku člena koalice. Místo s nejnižší společenskou resiliencí je totiž ideální pro koncentraci úsilí teroristických organizací, protože právě tam mohou teroristické útoky napáchat největší škody.

Rozdílný pro dané koncepty je naopak způsob stanovení stupně resilience společnosti proti terorismu. V tomto případě dochází k využití naprosto odlišných sociologických technik, přičemž Gal a Chasdi se snaží o operacionalizaci konceptu resilience ex-ante. Záměrem je vytvoření operační definice resilience (odolnosti) společnosti (národa), která by umožňovala

měřit stupeň resilience v reálném čase. Naopak Canettiová staví resilienci společnosti ex-post z představ respondentů výzkumu a pojmu resilience (odolnosti) společnosti. Respondenti tak odpovídají na otevřenou otázku: „*Co je národní resilience?*“ a poté dochází ke srovnávání získaných odpovědí. Jedná se o zásadní rozdíl v porovnání s Galem a Chasdim, protože takto stanovená resilience je založena pouze na subjektivním hodnocení jednotlivců.

V případě Galova konceptu společenské resilience je stanovení stupně odolnosti závislé na metodě expertního hodnocení události kombinované s hodnocením reakcí společnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků. Jak v případě konceptu Gala i Chasdiho je stupeň resilience určován pomocí měření reakční síly vlády, obyvatelstva a investorů na teroristickou aktivitu. Zároveň se sledují změny chování, postojů i vztahů po teroristickém útoku. Principiálně jde o to, že v případě, kdy dojde k úspěšnému dosažení zamýšlené změny v chování vlády, obyvatelstva nebo investorů prostřednictvím terorismu, dojde taktéž k poklesu resilience společnosti. Základní srovnání těchto tří konceptů znázorňuje tabulka 8.

Protože se tyto koncepty pohybují v rámci sociologie, platí pravidlo, že nelze rozhodnout, který z daných konceptů je nejlepší pro stanovení odolnosti. Žádný z nich však neposkytuje natolik dokonalou a komplexní informaci, aby ho bylo možné upřednostnit před ostatními. Nicméně z hlediska snazší aplikace a zřejmě i rychlejšího stanovení stupně resilience společnosti, je možné zaujmout stanovisko, že pro hodnocení efektivnosti politik a jejich jednotlivých opatření navrhovaných a prováděných vládami s cílem zvýšení národní (společenské) resilience, lze dobře využít Chasdiho i Galův koncept. V tomto případě je však práce zaměřena na důkladnější prozkoumání Chasdiho konceptu a jeho následné uplatnění v případové studii teroristických útoků zaznamenaných v Evropě, konkrétně Francii a Belgii.

Tabulka 8: Srovnání konceptů společenské resilience (odolnosti)

koncept	přístup k operacionalizaci pojmu resilience	měřené veličiny	srovnávané státy a období
Chasdi R. (objektivní pohled – expertní hodnocení)	případové studie pro jednotlivé státy; sumace faktorů ve shlučích tvořících definici resilience (primární indikátor) ve druhé a třetí úrovni; komponenty hodnoceny jednoduchou škálou	- terciální indikátory: změny vlády nebo ve vládě, omezení lidských práv (zavedení identifikace, omezení svobody pohybu, masové zatýkání, zákaz vycházení); čas potřebný k zotavení finančních trhů a změna hospodářské politiky; změny ve vojenské a bezpečnostní politice (omezení nasazení, odchod z koalice apod.) - sekundární indikátory složené s indikátorů terciálních (udržitelnost vlády, zásah do individuálních občanských práv a svobod, ekonomická stabilita, dodržení politických a vojenských závazků)	5: Izrael, Rusko, Španělsko, Velká Británie, USA v době největších teroristických útoků
Gal R. (subjektivní hodnocení databází evidovaných podnětů)	multikorelační analýza časové řady s měsíční periodou; srovnání frekvence a typů útoků s chováním veřejnosti a jejich postoje k budoucnosti; resilience = negativní, nebo neutrální korelace mezi útoky a hodnotami sociologického šetření	- útoky, sebevražedné útoky, počet obětí (databáze) - osobní pohoda v minulosti, nyní a očekávání do budoucna (škála) - strach z útoků (škála) - ochota žít v Izraeli (%) - hodnocení „kondice“ státu ze strany respondenta výzkumu (škála)	1: Izrael během 2. intifády
Canetti D. et al (subjektivní pohled)	mezinárodní srovnávací kvantitativní a kvalitativní výzkum individuálního chápání pojmu resilience a vnímání skupiny rizik na reprezentativním vzorku osob; resilience definována čistě sociologicky na základě výpovědi respondentů výzkumu	- odpověď na otevřenou otázku: „ <i>Co je národní resilience?</i> “ a definování 6 tematických shluků považovaných za faktory resilience - odpověď na otevřenou otázku: „ <i>Co považujete za tři největší rizika pro Vaši zemi?</i> “ a jejich uskupení do podmnožin	2: Izrael a USA v roce sběru dat (2004)

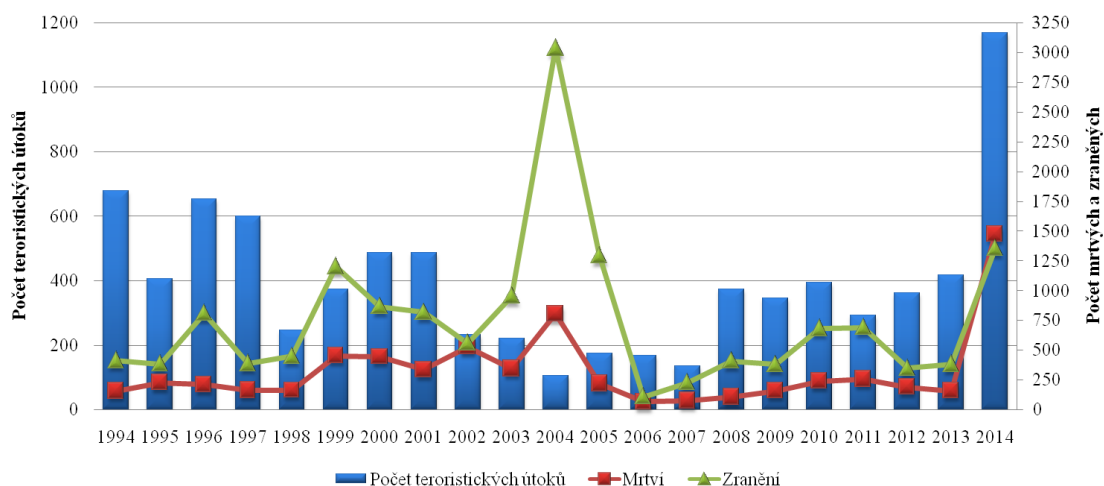
Zdroj: zpracováno podle [15, 48, 57]

3 ANALÝZA ODOLNOSTI SPOLEČNOSTI PROTI TERORISMU – PŘÍPADOVÉ STUDIE

Poté co byl v předchozí kapitole představen Chasdiho koncept a následně vybrán jako nevhodnější varianta ke stanovení skóre odolnosti, lze si na příkladech ukázat jeho aplikaci. Nejdříve je ale nutné zabývat se situační analýzou teroristických útoků v Evropě a vybraných státech.

3.1 Terorismus v Evropě

Za posledních dvacet let se Evropa potýká s velkým počtem teroristických útoků. Při celkem 8312 útocích přišlo o život 6748 lidí a 15723 bylo zraněno. Statistiku teroristických útoků a počet obětí v jednotlivých letech vyjadřuje obrázek 8.

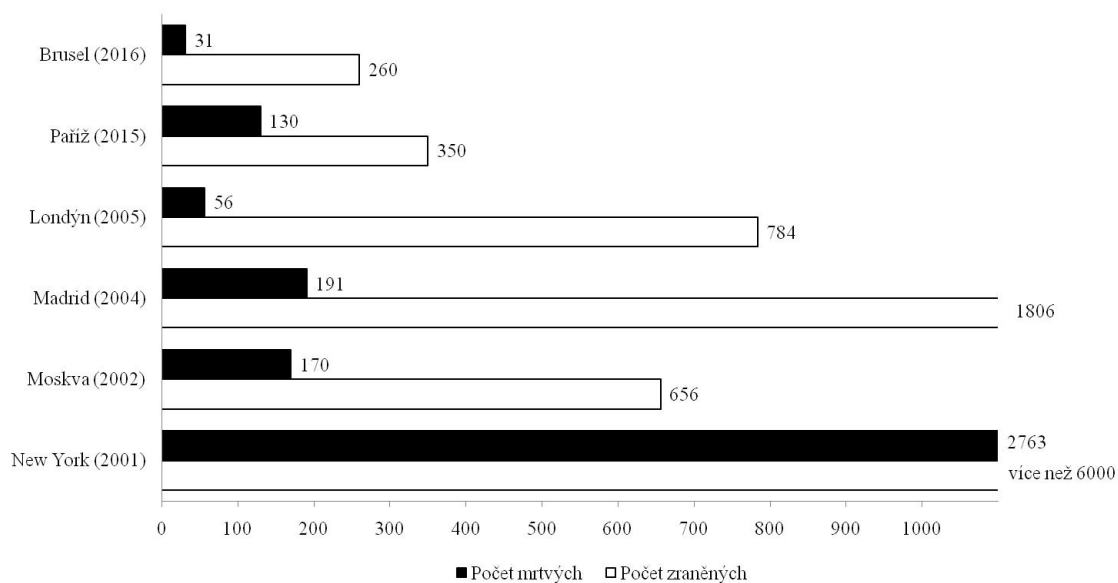

Obrázek 8: Teroristické útoky v Evropě v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Velký podíl na výsledné statistice má rok 2014, kdy bylo spácháno 1167 teroristických útoků na území Evropy. Tento rok byl kritický zejména pro Ukrajinu kvůli anexi Krymu. Došlo zde celkem k 889 teroristickým útokům, při nichž bylo zavražděno 1396 a zraněno 1218 lidí. Jde jednoznačně o nejhorší výsledek na evropském území za celé sledované období. Naopak z hlediska četnosti teroristických útoků byl v Evropě nejkolidnější rok 2004. V tomto roce bylo zaznamenáno celkem 104 teroristických útoků. Mezi nimi byly ovšem i bombové útoky v Madridu, které jsou charakteristické svou ničivostí i velkým počtem obětí. Z tohoto pohledu se bohužel jednalo o druhý nejhorší rok v Evropě hned po aktuální špatné situaci na Ukrajině. Útoky v Madridu byly spáchány 11. března, v důsledku výbuchů bylo zabito celkem

191 lidí a dalších 1806 zraněno. Statistika dalších významných teroristických útoků na území Evropy je znázorněna na obrázku 9. Pro umožnění porovnání síly jednotlivých útoků, byla tato statistika doplněna o údaje z teroristických útoků, spáchaných v USA 11. září 2001.

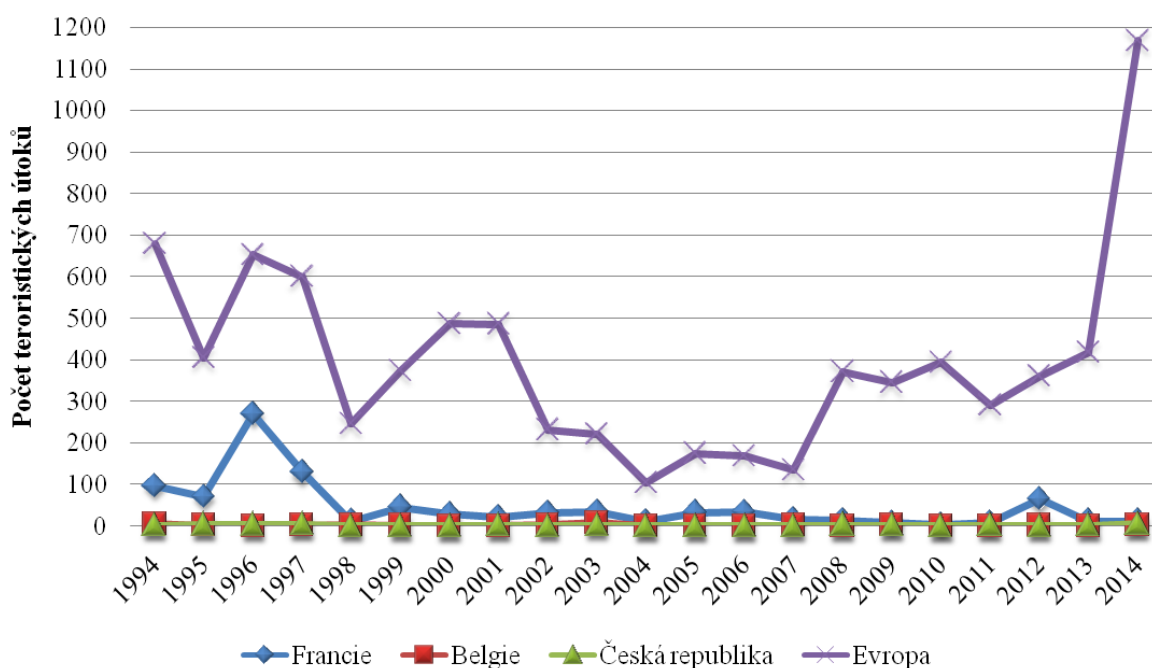

Obrázek 9: Počty mrtvých a zraněných po teroristických útocích v jednotlivých městech světa

Zdroj: vlastní zpracování podle [37, 42, 113]

Nejvyššího počtu obětí prostřednictvím teroristických útoků v Evropě bylo dosaženo právě útoky v Madridu, Moskvě a Paříži. V porovnání s útoky v New Yorku, zejména v počtu mrtvých, se stále jedná o typologicky zcela jiné teroristické útoky. Nezbývá tak nic jiného než doufat, že útoky vedené podobnou silou, Evropu ani zbytek světa už nikdy nezasáhnou.

Pokud zaměříme pozornost na porovnání četnosti teroristických útoků v Evropě a sledovaných zemích. Lze spatřit skutečnost, že teroristické útoky jsou ve zbytku Evropy mnohem častější než ve sledovaných zemích. Tyto země rozhodně netvoří většinu z celkového počtu útoků spáchaných v Evropě. Porovnání četnosti teroristických útoků v jednotlivých letech v období 1994-2014 je znázorněno na obrázku 10.

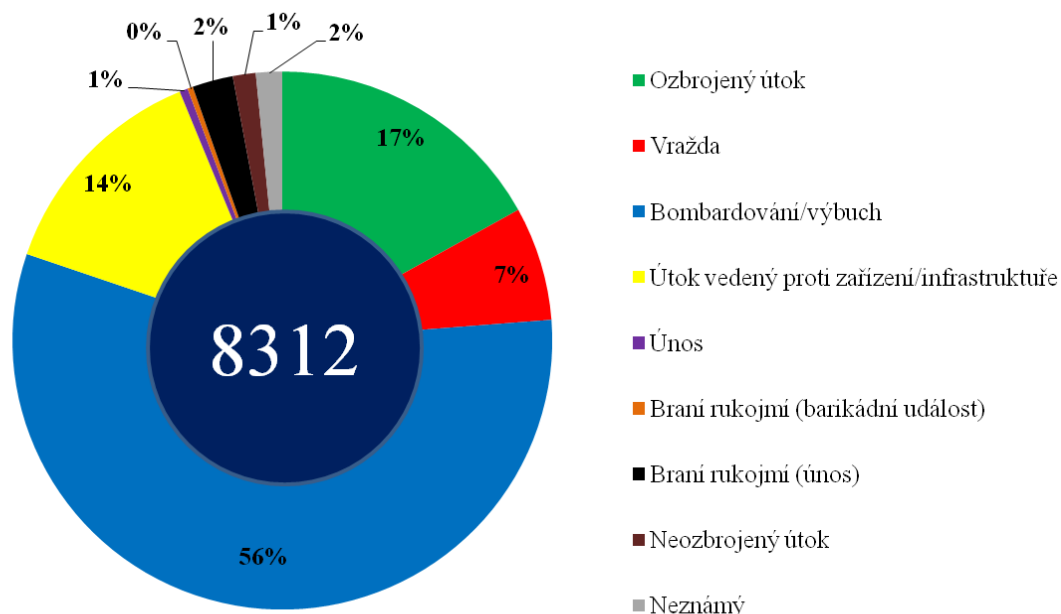

Obrázek 10: Porovnání četnosti teroristických útoků sledovaných zemí a celé Evropy v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Výjimku tvoří situace, která nastala ve Francii roku 1996. Francie se tehdy musela potýkat s asi největší separatistickou snahou Korsiky. V tomto roce tvořily teroristické útoky na území Francie přibližně polovinu z celkového počtu útoků spáchaných na území Evropy.

Více než polovina z celkového počtu 8312 teroristických útoků, zaznamenaných v Evropě za posledních dvacet let, spadá do kategorie bombardování/výbuch. Časté byly rovněž ozbrojené útoky, útoky vedené proti infrastruktuře a vraždy. Procentuální zastoupení všech uvedených kategorií vyplývajících z obsahu zkoumané databáze, je znázorněno na obrázku 11. Kromě čtyř zmíněných kategorií s nejvyšším podílem četnosti výskytu stojí za zmínku už jen útoky za účelem branní rukojmí, kterých bylo zaznamenáno celkem 203. To odpovídá přibližně 2 % z celkového počtu.

Obrázek 11: Typy teroristických útoků v Evropě v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Jelikož jsou sledované země zcela odlišné z hlediska rozlohy i počtu obyvatel, je nezbytné provést srovnání, které zajistí zohlednění i těchto faktorů. Četnost teroristických útoků je prostřednictvím tabulky 9 vyjádřena pomocí poměrového ukazatele, který představuje celkový počet teroristických útoků na jeden milion obyvatel dané země. Vysoké hodnoty ukazatele byly zjištěny v období 1994-1997 na území Francie. Tato skutečnost lze vysvětlit právě separatistickou snahou Korsiky, která dosáhla svého vrcholu v roce 1996. V Belgii byla nejvyšší hodnota poměrového ukazatele zaznamenána v roce 2003 a v ČR v roce 2014, kdy zjištěná hodnota může být prezentována jako jeden spáchaný teroristický útok na dva miliony obyvatel.

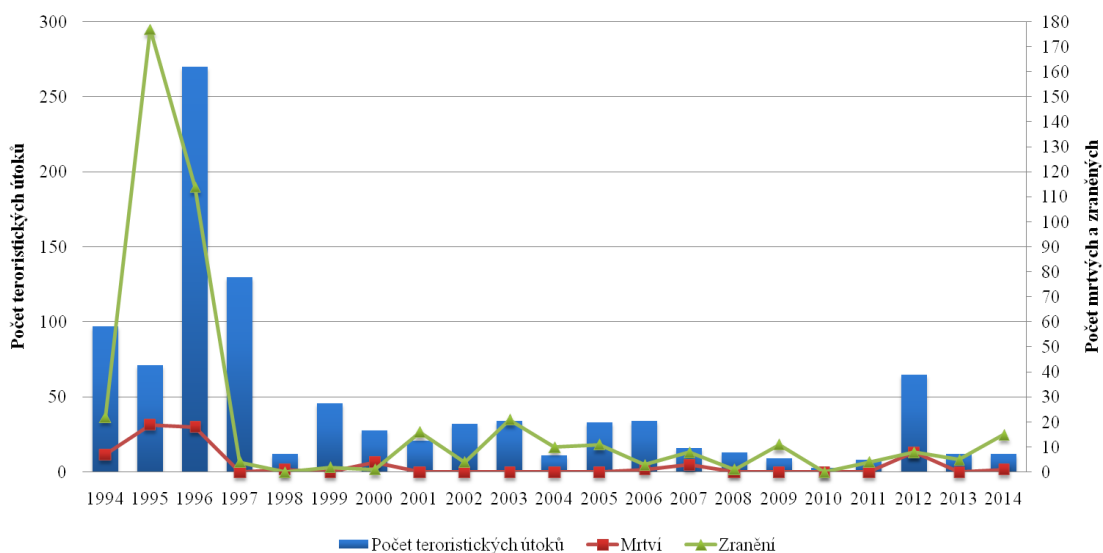
Tabulka 9: Srovnání České republiky, Belgie a Francie pomocí poměrového ukazatele počtu teroristických útoků na 1 milion obyvatel

Rok	Česká republika			Belgie			Francie		
	Počet teroristických útoků	Počet obyvatel (v mil.)	Počet teroristických útoků na 1 mil. obyvatel	Počet teroristických útoků	Počet obyvatel (v mil.)	Počet teroristických útoků na 1 mil. obyvatel	Počet teroristických útoků	Počet obyvatel (v mil.)	Počet teroristických útoků na 1 mil. obyvatel
1994	1	10,330	0,097	5	10,123	0,494	97	59,548	1,629
1995	3	10,324	0,291	1	10,155	0,098	71	59,823	1,187
1996	3	10,312	0,291	0	10,179	–	270	60,095	4,493
1997	4	10,301	0,388	2	10,200	0,196	130	60,366	2,154
1998	0	10,291	–	3	10,217	0,294	12	60,644	0,198
1999	0	10,280	–	2	10,236	0,195	46	60,935	0,755
2000	0	10,269	–	0	10,264	–	28	61,255	0,457
2001	1	10,250	0,098	0	10,292	–	21	61,606	0,341
2002	0	10,236	–	3	10,326	0,291	32	61,964	0,516
2003	1	10,238	0,098	8	10,369	0,772	34	62,312	0,546
2004	0	10,247	–	0	10,413	–	11	62,678	0,176
2005	0	10,267	–	0	10,469	–	33	63,060	0,523
2006	0	10,300	–	0	10,536	–	34	63,457	0,536
2007	0	10,365	–	1	10,610	0,094	16	63,853	0,251
2008	2	10,455	0,191	0	10,693	–	13	64,220	0,202
2009	1	10,518	0,095	1	10,778	0,093	9	64,580	0,139
2010	0	10,551	–	0	10,866	–	3	64,941	0,046
2011	1	10,573	0,095	0	10,963	–	8	65,296	0,123
2012	0	10,592	–	1	11,058	–	65	65,631	0,990
2013	1	10,610	–	0	11,148	–	12	65,952	0,182
2014	5	10,627	0,470	2	11,237	0,178	12	66,259	0,181

Zdroj: vlastní zpracování podle [42, 59]

3.2 Odolnost Francie proti terorismu

Ve srovnání s Českou republikou a Belgií je situace Francie zcela odlišná. Samozřejmě se to odvíjí od mnohem většího státního území i mnohonásobně většího počtu obyvatel. Avšak např. i role, kterou hraje Francie z hlediska pozice v nadnárodních institucích, staví tento stát na přední příčce nepřátelského seznamu. Jako jeden z hlavních představitelů EU tento fakt pocítila na konci roku 2015, kdy celou zemi otřásl teroristický útok „Islámského státu“. Nicméně ani z hlediska historických statistik nejsou teroristické útoky ve Francii nic neobvyklého. V období 1994-2014 došlo celkem k 957 zaznamenaným teroristickým útokům, při nichž přišlo o život 62 lidí a 437 obyvatel bylo zraněno. Počty útoků v jednotlivých letech i počty mrtvých a zraněných jsou vyobrazeny na obrázku 12.

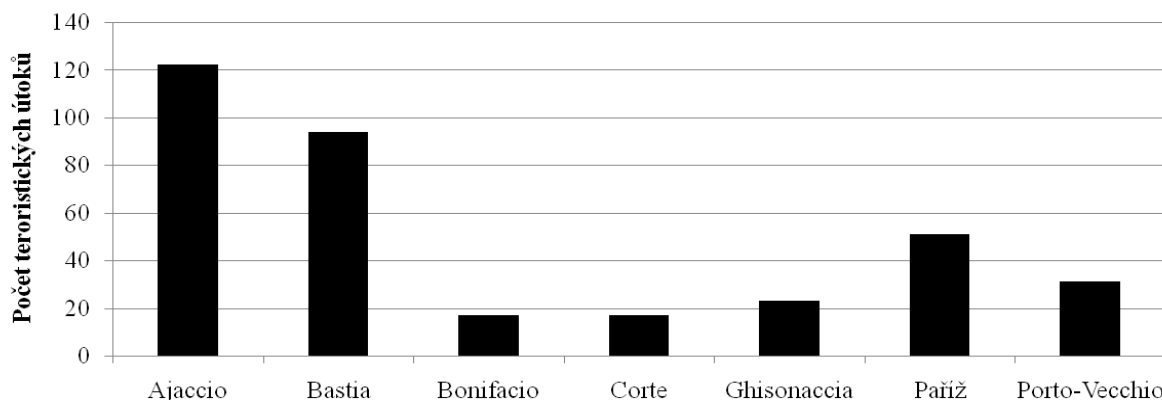

Obrázek 12: Teroristické útoky ve Francii v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Odlišná situace od dvou předchozích zemí byla zjištěna také v koncentraci teroristických útoků v jednotlivých městech Francie. Hlavní město Paříž tak zaujímá v počtu teroristických útoků až třetí místo. Nicméně tato skutečnost nijak neznehodnocuje zjištění u předchozích dvou států. Situace ve Francii je totiž silně poznamenána separatistickou snahou Korsiky. Seznam měst, která se dostala do konečného výčtu měst s nejvyšší četností teroristických útoků, je tak tvořen šesti městy, která se nacházejí na území Korsiky, a jediná Paříž tento fakt nesplňuje. Do konečného výčtu byla zahrnuta pouze města splňující podmínku patnáct a více uskutečněných teroristických útoků. Tím pádem pokud by Korsika nebyla brána v potaz,

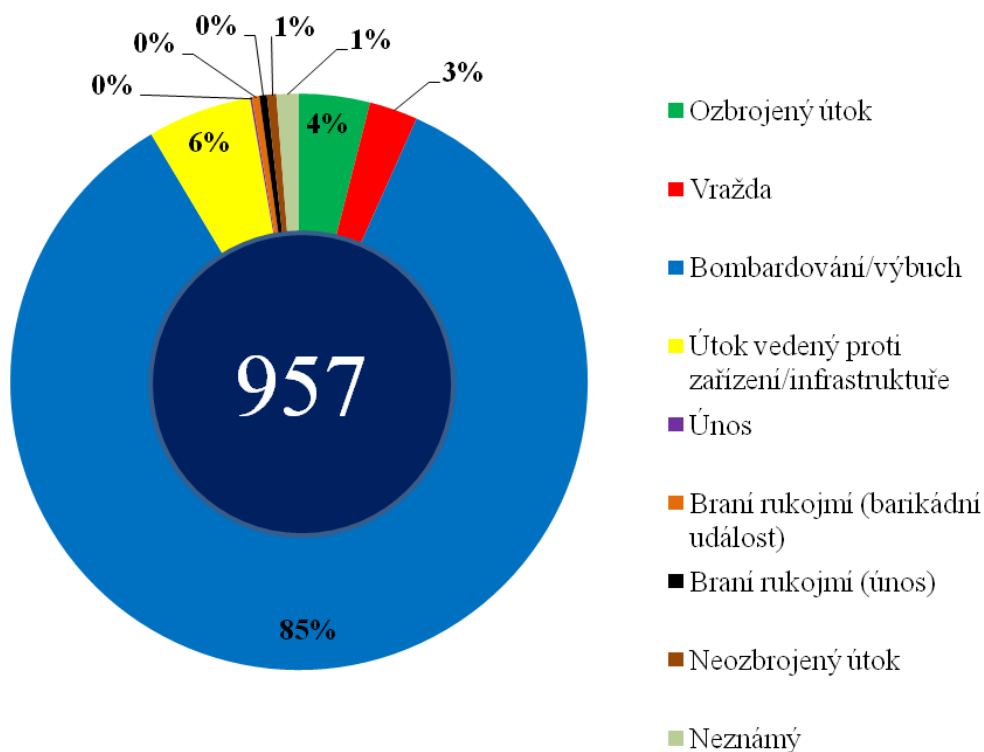
situace by byla naprosto stejná jako v případě ČR a Belgie, kdy hlavní město země dosáhlo nejvyšší četnosti teroristických útoků, viz obrázek 13.

Obrázek 13: Četnost teroristických útoků v jednotlivých městech Francie v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

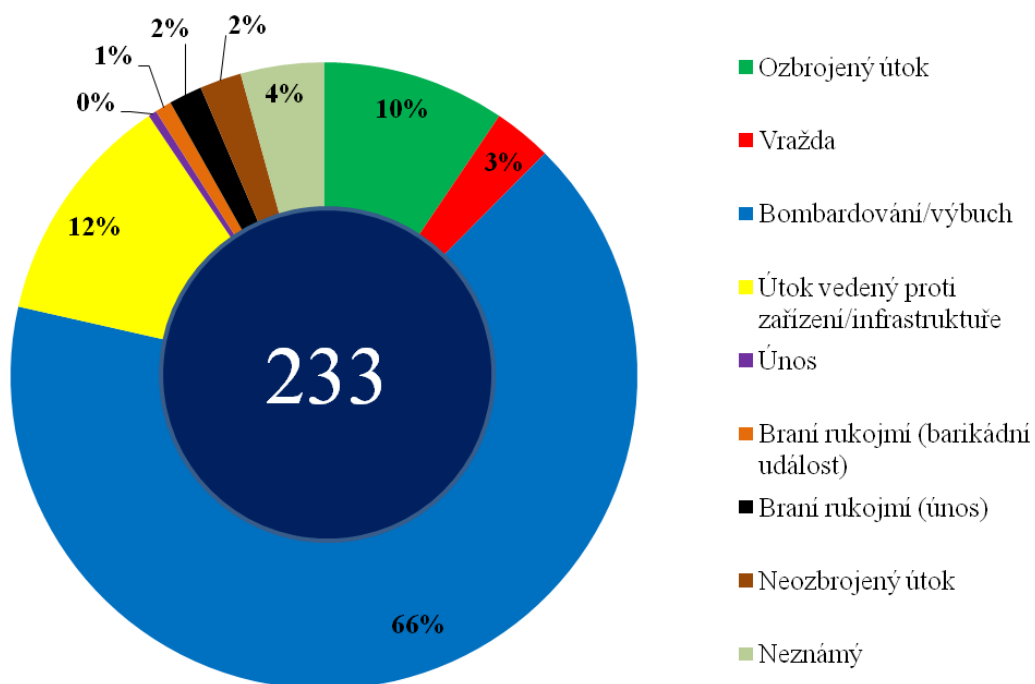
Nejčastějším typem teroristického útoku ve Francii bylo za posledních dvacet let jednoznačně bombardování/výbuch, a to celkem v 85 % zaznamenaných případů. To v přepočtu vyjadřuje přesně 811 teroristických útoků provedených tímto způsobem (obrázek 14).

Obrázek 14: Typy teroristických útoků ve Francii v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

V případě hodnocení typologie teroristických útoků bez území Korsiky je jasně patrná změna. Ať už zvýšení procentuálního podílu útoků na infrastrukturu, či snížení podílu bombardování/výbuchu zhruba o 20 % (obrázek 15). Pro zajímavost počet teroristických útoků by v tomto ohledu klesl až na číslo 233, což zbylým 724 teroristickým útokům na území Korsiky přisuzuje identifikační označení „separatistické útoky“.

Obrázek 15: Typy teroristických útoků ve Francii v letech 1994-2014 bez území Korsiky

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Všechna potřebná data pro stanovení skóre odolnosti pomocí Chasdiho metody byla zjišťována v souvislosti s událostí teroristického útoku ve Francii v noci z 13. listopadu na 14. listopad 2015. Stanovení odolnosti je tak velmi aktuální a vychází ze skutečných reakcí na vzniklou mimořádnou situaci. Konečná bilance po teroristických útocích v Paříži čítá 130 mrtvých a více než 350 zraněných osob.

Změna ve vládě – konkrétní změna na vládních postech se v souvislosti s teroristickými útoky nekonala, avšak došlo ke změně ústavy. Změna se týká pouze výjimečného stavu, z prvotního záměru prodloužit výjimečný stav ve Francii o tři měsíce nakonec sešlo. Nicméně nová ústavní změna s sebou přináší možnost prodloužit některá mimořádná opatření, která byla zavedena za výjimečného stavu, a to až na šest měsíců po jeho skončení. Výjimečný stav tak úřadům např. umožňuje zakázat pohyb lidí nebo vozidel a zavést ochranné či bezpečnostní zóny s omezeným, případně zakázaným pobytem osob. Policie smí provádět razie a domovní

prohlídky bez soudního povolení, nařizovat domácí vězení a kontrolovat osobní doklady i těch lidí, kteří v danou chvíli nejsou z ničeho podezřelí [35, 113]. **Hodnota terciárního ukazatele změny ve vládě = 3 (vysoká).**

Změny v identifikaci – z hlediska snahy o zastavení šíření džihádismu je novinkou průkaz dobrého imáma. Francouzská muslimská rada (CFCM) chce pomocí tohoto průkazu potlačit extremismus a zajistit, že imámové budou bojovat proti propagaci džihádu. K získání průkazu by mělo být zapotřebí podstupovat testování teologických znalostí a rovněž podpis tzv. imámské charty, která by měla sloužit jako závazek k dodržování francouzských práv a principů země. Konkrétním důsledkem je, že imámové budou ke kázání potřebovat speciální povolení. Podle prezidenta rady Anouara Kbibeche by toto povolení mělo sloužit podobně jako řidičský průkaz a zároveň by mělo být prospěšné k prosazování tolerantního a otevřeného islámu. Možným problémem je fakt, že CFCM nereprezentuje všechny mešity ve Francii. Proto zatím není jasné, zda budou nařízení povinná pro všechny. Nelze tedy vyloučit, že někteří imámové budou smět pokračovat v kázání i bez tohoto speciálního povolení. Vše by pak záleželo na samotných mešitách a jejich volbě, kterého imáma najmou [81].

Francouzský prezident zároveň vyzval parlament, aby uvážil ústavní změny. Požaduje, aby v budoucnu bylo možné vyhlásit válečný stav na omezenou dobu a zároveň zabránit příchodu lidem se dvojím občanstvím. Zákon by podle něj měl umožnit odebrat teroristům občanství a zamezit jim v návratu do země [3]. **Hodnota terciárního ukazatele změny v identifikaci = 2 (střední).**

Omezení pohybu – po teroristických útocích došlo ke značnému zpřísnění kontrol na hranicích, letištích a v přístavech. Bezprostředně po útocích byla zavřena část metra, veškeré školy, univerzity a muzea. Dále byly uzavřeny desítky turistických atrakcí, mimo jiné i Eiffelova věž a sportovní zařízení. V pařížské oblasti byly zrušeny také sportovní utkání a soutěže, které se měly konat o víkendu. Francouzská policie rovněž zakázala do 19. listopadu veškeré pořádání veřejných demonstrací v Paříži a oblastech k ní přilehlých. Jedná se především o departementy Seine-Saint-Denis, Hauts-de-Seine a Val-de-Marne [70, 71]. Přibližně dva týdny od zavedení dočasného obnovení kontrol na hranicích Francie byl zakázán vstup do země zhruba tisíci lidem, kteří podle všeho mohli představovat hrozbu pro veřejný pořádek a bezpečnost v zemi. Úřady také nařídily 312 lidem tzv. domácí vězení, z nichž zdaleka ne všichni byli spojováni s terorismem. Jednalo se i o 24 „zelených“ aktivistů, kteří se v dřívějších demonstracích chovali násilně, a v tomto případě by jakékoliv veřejné

nepokoje mohly narušovat činnost policejních sil v boji proti terorismu [33]. **Hodnota terciárního ukazatele omezení pohybu = 2 (střední).**

Zatýkání – i přes velký počet policejních razíí nedocházelo k masovému zatýkání, ale spíše k selektivnímu zatýkání osob. Vše vyplynulo především z pátrání po pachatelích teroristického útoku. Důkazem je i rozsáhlá policejní razie ve čtvrti Saint-Denis na severu Paříže. Hlavním cílem tohoto policejního zásahu měl být údajný strůjce teroristických útoků Abdelhamid Abaaoud. Zatčeno bylo celkem sedm osob, z nichž údajně tři byli teroristé [34, 80]. **Hodnota terciárního ukazatele zatýkání = 2 (střední).**

Zákaz vycházení – i v tomto případě se jednalo o selektivní zákaz vycházení. První zákaz vycházení byl vyhlášen na základě platného výjimečného stavu a týkal se čtvrti Champs-Plaisants ve městě Sens vzdáleného asi 80 kilometrů od Paříže. Hlavní příčinou bylo to, že policie našla ve městě a jeho okolí zbraně a padělané doklady. Tato oblast byla zároveň médií označována za velmi citlivou. Zákaz vycházení platil dva dny a jednalo se o první zákaz vycházení od nepokojů v roce 2005. Další zákaz vycházení platil pro nezletilé, a to od pondělí 16. listopadu ve městě Yerres. Tento zákaz se týkal osob mladších 13 let mezi 23. hodinou večer a 6. hodinou ráno. Platil až do 3. ledna 2016 [30, 38, 113]. **Hodnota terciárního ukazatele zákaz vycházení = 2 (střední).**

Zotavení trhů – teroristické útoky v Paříži vyvolaly bezprostřední reakci především v případě kurzu eura. Po teroristických útocích došlo k oslabení kurzu měny eura, který klesl k nejnižším úrovním za více než šest měsíců. Tento pokles byl však považován od samotného začátku za krátkodobý a pohyb konkrétních hodnot kurzů byl v řádu desetin procent, např. hodnota eura oproti dolaru klesla o 0,5 % a hodnota eura oproti japonskému jenu o 0,8 %. Z dlouhodobého hlediska tak teroristické útoky neměly dopad na finanční trhy ani ekonomiku [31, 32].

Pokles zaznamenaly po otevření evropské trhy. Evropský index FTSEurofirst 300 ztrácel v pondělí ráno 0,4 %. Francouzský akciový index CAC 40 vykázal propad o 0,6 %. Během dne se ale podařilo propad vyrovnat. „Ranní ztráty byly umazány,“ zmínil makléř Fio banky David Brzek. Podle hlavního ekonoma Poštovní spořitelny Jana Bureše by ale mohlo napětí ještě příští dny přetrvávat [29].

Z jednotlivých firem se nejhůř dařilo francouzské hotelové skupině Accor, která ztrácela 6,3 %. Letecký dopravce Air France KLM se propadl o 5 % a správce pařížských letišť ADP o 3,8 %. Jediným sektorem, který po zahájení obchodování rostl, byla energetika, které pomohl růst cen ropy [29].

Podle předpokladu analytiků by dopad teroristických útoků měl být především na evropské investory, kteří s největší pravděpodobností budou postupovat opatrněji, a to zejména v případech větší investiční aktivity. Rovněž se očekává negativní dopad útoků na cestovní ruch Francie, který se podílí 7,5 % na výkonu ekonomiky celého státu [26, 29].

V případě letectví, konkrétně letů do Paříže, klesl počet nově rezervovaných letů během týdne po teroristických útocích o více než čtvrtinu a počet zrušených rezervací byl vyšší o 21 % oproti stejnému období v předcházejícím roce. Dle generálního ředitele firmy ForwardKeys Oliviera Jagera by zotavení trhu mohlo trvat až několik měsíců [36].

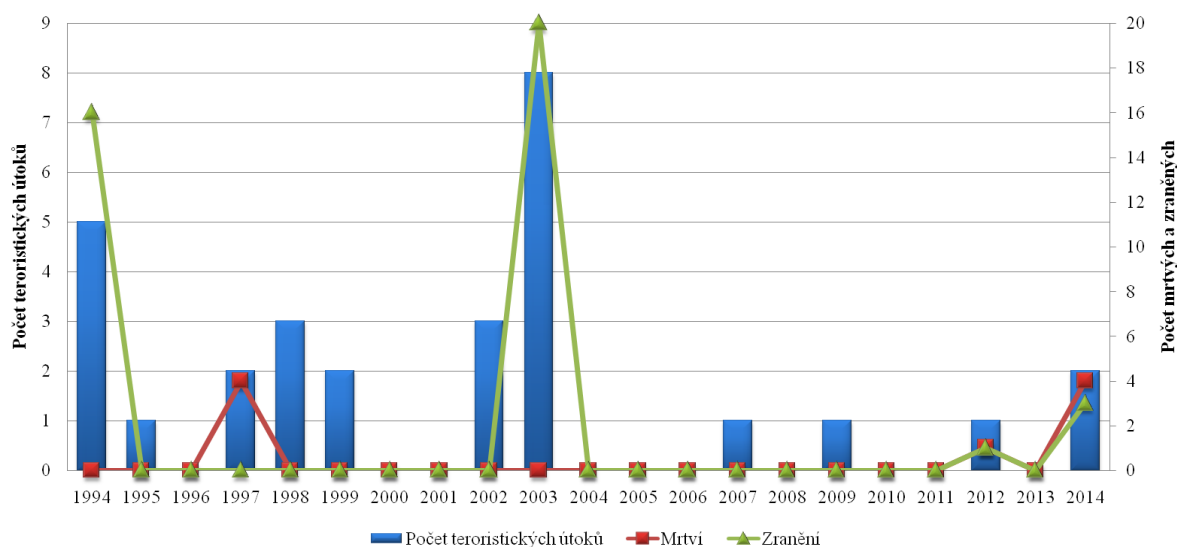
Dle obecných očekávání mělo napětí na trzích přetrvávat minimálně týden. Což se nakonec potvrdilo a např. hodnota eura v rámci měnových párů EUR/USD a EUR/JPY začala růst až 1. potažmo 3. prosince. To odpovídá časovému intervalu 8-21 dnů. Důkaz je uveden v příloze F. **Hodnota terciárního ukazatele zotavení trhů = 2 (střední).**

Změna postojů – teroristické útoky v Paříži dost pravděpodobně odstartovaly plné zapojení NATO do boje proti „Islámskému státu“. Nakonec nejen členů NATO ale všech aktérů, kteří se boje proti „Islámskému státu“ účastní, tedy i Ruska. A to není tak dávno, co bylo Rusko v čele s prezidentem Vladimírem Putinem odsuzováno kvůli anexi Krymu. Vzniklá situace ve Francii však nutí ke spojení sil a spolupráci proti společné hrozbě. Tato spolupráce by tak zároveň mohla vést k jakémusi uklidnění napjatého vztahu členů Aliance a Ruska [4, 108]. **Hodnota terciárního ukazatele změna postojů = 3 (vysoká).**

Výpočtem Chasdiho rovnice byla stanovena výsledná hodnota skóre odolnosti Francie 10. Jde tedy o středně odolný stát.

3.3 Odolnost Belgie proti terorismu

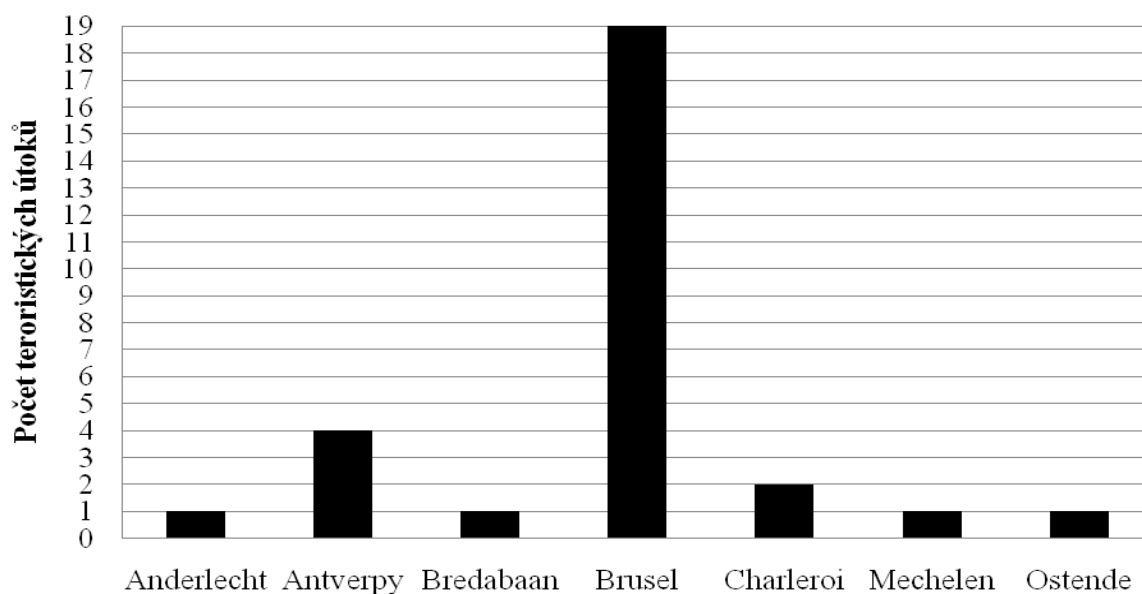
Celkem bylo v Belgii v letech 1994-2014 spácháno 29 zaznamenaných teroristických útoků, které si vyžádaly 9 mrtvých a 40 zraněných obyvatel. Za celé sledované období došlo v jednom roce maximálně k 8 teroristickým útokům. Šlo o rok 2003, při kterém bylo prostřednictvím teroristických útoků zároveň zraněno nejvíce lidí. Belgie vykazuje výborné výsledky i ve statistice počtu mrtvých. K usmrcení v důsledku teroristických útoků došlo pouze v letech 1997, 2012 a 2014, což je zřejmé z obrázku 16.

Obrázek 16: Teroristické útoky v Belgii v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

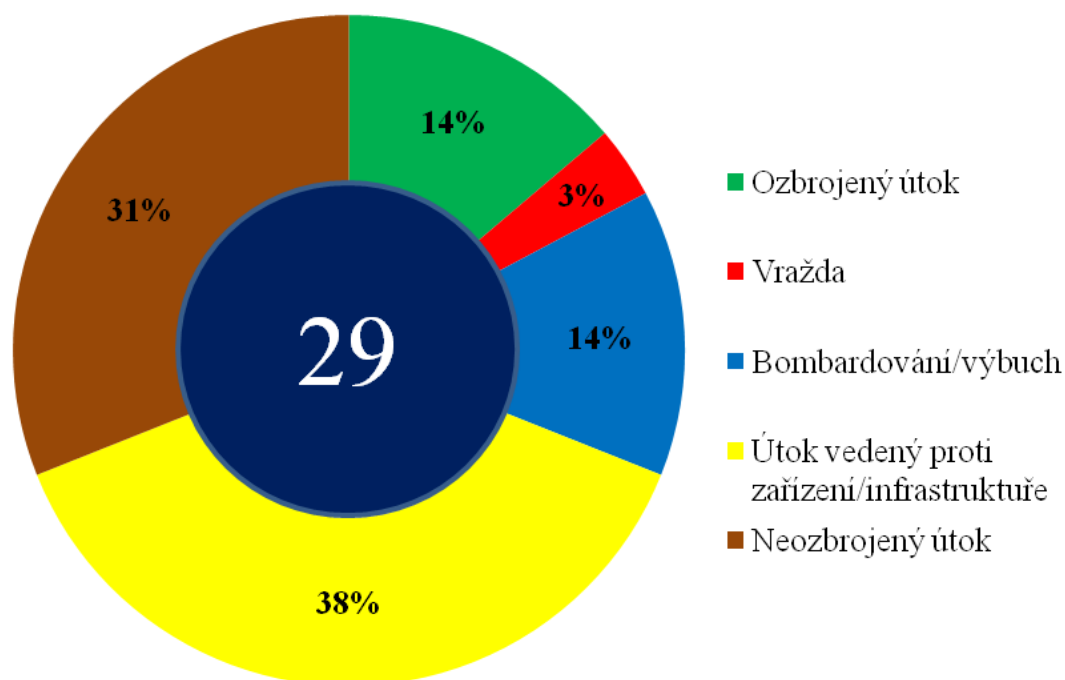
Většina teroristických útoků byla cílena do srdce dané země, v tomto případě hlavního města Bruselu. Není totiž náhoda, že velké množství teroristických útoků, které se ve světě udály, jsou zaznamenány právě v hlavních městech. Z logického pohledu teroristických organizací, lze napáchat největší škody na životech i majetku v místě, kde je největší koncentrace lidí. Ve většině případů je nejvyšší hustota obyvatel právě v hlavních městech, kde jsou podobné útoky velmi časté. Četnost útoků v jednotlivých belgických městech ve sledovaném dvacetiletém období vyjadřuje obrázek 17.

Obrázek 17: Četnost teroristických útoků v jednotlivých městech Belgie v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Na obrázku 18 je velmi dobře patrné, že zdaleka ne všechny teroristické útoky musí být založené na principu výbušnin. Nýbrž nejvyšší podíl teroristických útoků v Belgii je spojován s útoky vedenými proti infrastruktuře. To velmi dobře odráží poznatky z předchozích kapitol, kde infrastruktury jednotlivých států hrají významnou roli z hlediska odolnosti celé společnosti. Ať už je zmíněna energetika, vodní hospodářství, potravinářství, zdravotní péče, doprava či komunikační systémy, všechny tyto oblasti jsou pro život člověka takřka nezbytné. Každý si umí představit, že když některá z těchto oblastí nebude zajištěna, tak výsledná situace rozhodně nebude pozitivní, a to nejen z hlediska odolnosti společnosti daného státu.

Obrázek 18: Typy teroristických útoků v Belgii v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Všechna potřebná data pro stanovení skóre odolnosti pomocí Chasdiho metody byla zjišťována a zpracovávána v souvislosti s teroristickými útoky z 22. 3. 2016 a 23. 3. 2016. První dva výbuchy na letišti Zaventem usmrtily 11 a zranily 81 lidí. Zanedlouho poté následoval další výbuch. Tentokrát ve stanici metra Maelbeek, při kterém bylo zavražděno celkem 20 lidí. V součtu si tyto útoky vyžádaly 31 životů a 260 zraněných.

Změna ve vládě – po teroristických útocích v Belgii rovněž nedošlo k žádné vládní změně, a to i přes podání rezignace dvou ministrů belgické vlády. Tyto rezignace byly totiž

odmítnuty předsedou vlády Charlesem Michelelem a odůvodněny prohlášením [37]: „*V čase války nemůžete opustit bojiště.*“ **Hodnota terciárního ukazatele změny ve vládě = 3 (vysoká).**

Změny v identifikaci – bombové útoky v Bruselu nepřinesly žádné změny týkajících se identifikace obyvatel potažmo identifikačních systémů. **Hodnota terciárního ukazatele změny ID = 3 (vysoká).**

Omezení pohybu – v souvislosti se sérií výbuchů na letišti a ve stanici metra v Bruselu byla bezprostředně zastavena veškerá hromadná doprava, včetně vlaků. Letiště Zaventem bylo uzavřeno. Po útocích byly uzavřeny belgické židovské školy a další židovské instituce v Bruselu a Antverpách [7, 8, 41, 90]. **Hodnota terciárního ukazatele omezení pohybu = 2 (střední).**

Zatýkání – večer 24. 3. 2016 zatkla belgická policie 6 lidí, podezřelých z podílení se na teroristických útocích z 22. 3. Tři muže policie zadržela v těsné blízkosti federální prokuratury v samotném centru Bruselu. Policejní razie probíhaly ve čtvrti Schaerbeek a Molenbeek, které jsou společně označovány za líheň islámských radikálů v Belgii. Policisté zasahovali také v takzvané evropské čtvrti, kde sídlí instituce Evropské unie. 26. 3. 2016 uspořádala belgická policie celkem 13 zátahů a domovních prohlídek, při nichž zadržela celkem 9 lidí. 5 z nich bylo propuštěno nedlouho po zatčení [9, 43, 55, 63].

Celou situaci značně komplikovaly belgické zákony, které zakazují domovní prohlídky v nočních hodinách, konkrétně od 7 večer do 5 ráno. To policistům například zabránilo provést prohlídku v době, kdy se Abdeslam zřejmě po pařížských útocích skrýval v Molenbeeku. I díky tomuto omezení bylo možné prohledat mnohem menší počet domů, než v průběhu razíí probíhajících po celý den [6]. **Hodnota terciárního ukazatele zatýkání = 2 (střední).**

Zákaz vycházení – bezprostředně po teroristických útocích úřady vyzývaly obyvatele, aby pokud možno nevycházeli ven. Evropská komise nařídila po explozích zaměstnancům, aby nevycházeli z budov a těm, kteří byli na ulici, aby se do budov schovali. Z institucí bylo možné odejít pouze po prohlášení, že dotyčný odchází na vlastní nebezpečí [28, 64]. **Hodnota terciárního ukazatele zákaz vycházení = 2 (střední).**

Zotavení trhů – reakce finančních trhů na teroristické útoky v Belgii byly značné. Oslabily akcie evropských firem z oblasti cestování a volného času. Ztrácelo euro a naopak posílil americký dolar (viz příloha G). Největší propad byl zaznamenán u akcií týkajících se turismu. Tento fakt se týkal především hotelů, cestovních kanceláří a aerolinek. Zároveň se

však počítalo s tím, že negativní dopad nebude mít dlouhodobější charakter a trhy by se měly zanedlouho zotavit. Samozřejmě pouze v případě, že teroristických útoků nebude i nadále exponenciálně přibývat. Mezi společnostmi, které zaznamenaly největší procentuální propad, patří i druhý největší poskytovatel dovolených v Evropě Thomas Cook, který ztratil 7 %, hotelová síť Accor 4 %, nízkonákladový Ryanair 2,8 %. Propadaly se i akcie leteckých společností Air France-KLM, British Airways a dalších [54].

Bruselský teror zasáhl na burzách zejména cenné papíry ze sektoru dopravy a cestovního ruchu. Jak již bylo zmíněno výše, akcie hotelového řetězce Accor odepsaly téměř 4 % a cenné papíry InterContinental Hotels Group ztratily zhruba 2 %. V úvodu obchodování výrazně zlevňovaly také akcie aerolinek easyJet. Těm se ale podařilo většinu ztrát smazat a nakonec klesly jenom o 0,5 %. Akcie Ryanair Holdings a Air France-KLM se z úvodního propadu nevzpamatovaly a ztratily téměř 4 %. Pokles byl patrný rovněž u akcií firem z odvětví luxusního zboží, přes 1 % zlevnily například LVMH a L'Oréal. Sektor dopravy a cestovního ruchu v rámci indexu STOXX Europe 600 odepsal 1,76 %, v průběhu dne vykazoval ztrátu i přes 2 % [24].

Událost nejcitelněji zasáhla cestovní sektor, naopak posilovalo zlato a dluhopisy. Část ztrát ale burzy po prvotním propadu smazaly a zmírnily se i hodnoty zlata a státních dluhopisů. „Reakce je tlumená, což také ukazuje, že po všech teroristických útocích se trhy s těmito věcmi naučily žít,“ řekl podle agentury Reuters ekonom Rabobank Emile Cardon. Německý akciový index DAX ztrácel po poledni 0,5 %, belgická burza 0,4 %. Dílčí index cestovních společností STOXX Europe 600 oslaboval o 2 %. Velké evropské aerolinky Ryanair a Air France-KLM ztrácely zhruba 4,5 %, hotelová síť Accor pak 3,5 %. Aerolinky IAG šly ráno dolů o 4 %, easyJet o 3,5 %. Další cestovní skupiny jako TUI a Carnival spadly o 3 % a akcie Intercontinental Hotel Group klesly o 2,3 % [27].

V závěru dne však ztráty většinou zmizely. Panevropský index FTSEurofirst 300 nejdříve klesl o 0,12 %, ale nakonec smazal většinu z více než jednoprocenní ztráty z počátku dne. Frankfurtský index DAX ztráty smazal úplně, nakonec vzrostl o 0,42 %. Hlavní index londýnské burzy FTSE 100 uzavřel se ziskem 0,13 %. Index pařížské burzy CAC-40 přidal 0,09 %, podobně belgický index BEL20 zpevnil o 0,17 % [27]. **Hodnota terciárního ukazatele zotavení trhů = 3 (vysoká).**

Změna postojů – nevyskytla se žádná změna politických či vojenských závazků a ani ambicí tohoto státu. **Hodnota terciárního ukazatele změna postojů = 2 (střední).**

Výpočtem Chasdiho rovnice byla stanovena výsledná hodnota skóre odolnosti Belgie 10,25. Jde tedy o odolný stát.

Konečné srovnání Francie a Belgie pomocí Chasdiho konceptu je prostřednictvím výsledného stavu a skóre odolnosti znázorněno v tabulce 10. Tabulka rovněž ukazuje, jak byly tyto státy úspěšné v rámci plnění sekundárních dimenzí odolnosti.

Tabulka 10: Sekundární dimenze a skóre odolnosti Francie a Belgie

	Francie	Belgie
Vládní udržitelnost	Ano (3)	Ano (3)
Dodržování individuálních svobod a občanských práv	Ne (2)	Ne (2,25)
Ekonomická odolnost	Ne (2)	Ano (3)
Stabilita politických, diplomatických, vojenských povinností	Ano (3)	Ano (2)
Stav odolnosti	středně odolný	odolný
Skóre odolnosti	10	10,25

Zdroj: vlastní zpracování

Je vidět, že obě sledované země zvládly teroristické útoky uvnitř státu poměrně dobře. Přestože je rozdíl v konečném skóre odolnosti mezi oběma státy nepatrný, z hlediska nastavené metodiky se řadí do odlišného pásma odolnosti. Francie, protože splnila pouze dvě sekundární dimenze, nese označení středně odolného státu. Belgie splnila tři sekundární dimenze a řadí se tak mezi odolné státy. Belgie je tak odolnější než Francie, která vyššího skóre nedosáhla zejména kvůli slabší ekonomické odolnosti. Belgie v tomto ohledu prokázala vyšší stabilitu trhů a z důsledku teroristických útoků se vzpamatovala rychleji. Porovnání Belgie a Francie společně se státy z případové studie Chasdiho je znázorněno v tabulce 11.

Tabulka 11: Chasdiho stav a skóre odolnosti všech hodnocených zemí

Stav odolnosti	neodolný	středně odolný	odolný
Státy	Španělsko (7)	USA (9,5)	Rusko (10)
		Francie (10)	Belgie (10,25)
			Izrael (10,5)
			Velká Británie (11)

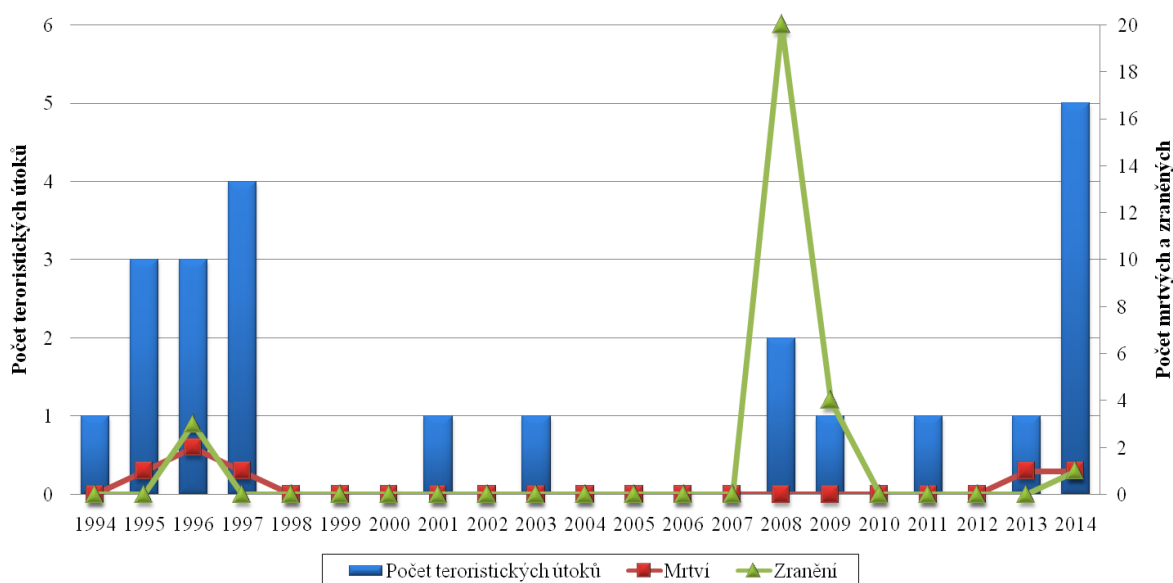
Zdroj: vlastní zpracování

Ze srovnání odolnosti států prostřednictvím Chasdiho metody vyplývá, že nejodolnější je Velká Británie s výsledným skóre odolnosti 11. Za ní následuje Izrael, Belgie a Rusko. Všechny čtyři zmíněné země jsou řazeny mezi odolné státy, k čemuž bylo zapotřebí splňovat alespoň tři ze čtyř hlavních sekundárních dimenzí odolnosti. Mezi středně odolné země se řadí Francie a USA, které shodně splňují dvě sekundární dimenze a dosahují skóre odolnosti 10 a 9,5. Jako poslední je uvedeno Španělsko, které splnilo po teroristických útocích

v Madridu roku 2004 pouze jednu ze sekundárních dimenzí odolnosti a dosáhlo nízkého skóre odolnosti 7.

3.4 Odolnost České republiky proti terorismu

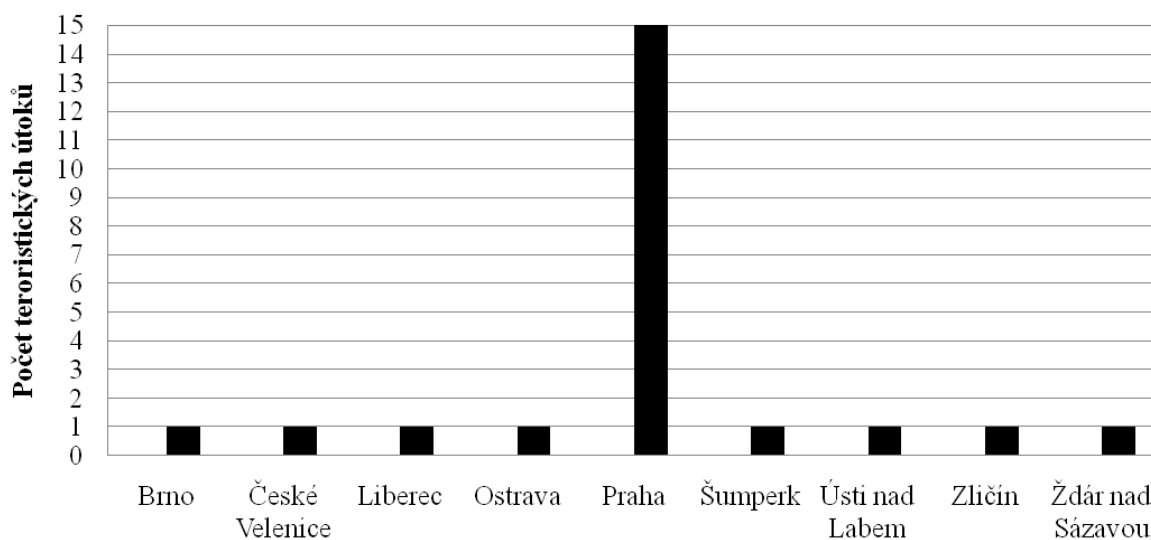
V České republice nepřesáhl počet teroristických útoků ani v jednom sledovaném roce hranici pěti teroristických útoků. Nejvyšší četnost byla pozorována v roce 2014 a nejnižší v letech 1998, 1999, 2000, 2002, 2004, 2005, 2006, 2007, 2010 a 2012, kdy shodně nedošlo ani k jedinému zaznamenanému útoku. Celkem bylo spácháno na území ČR 23 teroristických útoků. Ani statistika počtu mrtvých a zraněných osob nevykazuje vysoké hodnoty, přičemž nejvyšší počet obětí si teroristické útoky vyžádaly v roce 1996, kdy zemřeli dva lidé. Nejvyšší počet zraněných osob byl zaznamenán v roce 2008, kdy bylo zraněno celkem dvacet osob, to je ostatně jasně zřetelné z obrázku 19. Na následky teroristického útoku zemřelo v ČR za toto sledované období celkem 6 lidí a 28 bylo zraněno. Statistická podobnost s Belgií je zřetelná, pro srovnání v Belgii byl počet mrtvých roven 9 a zraněných 40.

Obrázek 19: Teroristické útoky v ČR v období 1994-2014 a údaje o počtu mrtvých a zraněných osob v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

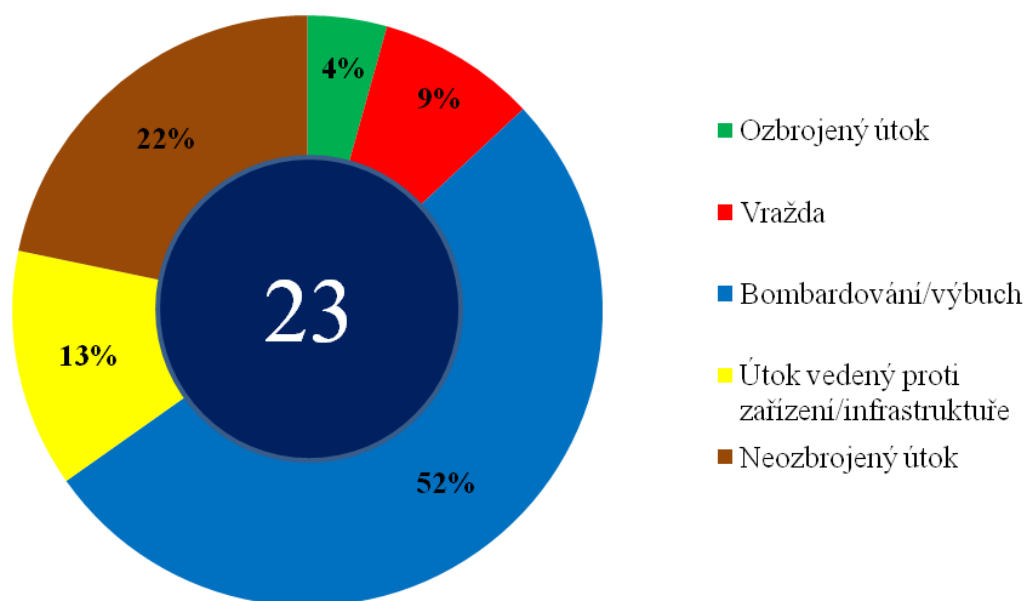
Z hlediska četnosti teroristických útoků v daných místech země je na tom nejhůře hlavní město Praha. Z celkových 23 teroristických útoků jich přesně 15 bylo spácháno právě v Praze, což je víc než polovina. Četnost teroristických útoků v Praze i dalších českých městech znázorňuje obrázek 20.

Obrázek 20: Četnost teroristických útoků v jednotlivých městech ČR v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

Nejčastější byly v ČR teroristické útoky, kdy došlo k bombovému výbuchu. Celkem to bylo v 52 % zaznamenaných případů, což odpovídá přesně dvanácti teroristických útokům za posledních dvacet let. Podíl jednotlivých typů spáchaných teroristických útoků je znázorněn na obrázku 21.

Obrázek 21: Typy teroristických útoků v ČR v letech 1994-2014

Zdroj: vlastní zpracování podle [42]

V případě stanovení skóre odolnosti ČR pomocí Chasdiho metody bohužel není možné analýzu provést, protože na území ČR nebyl spáchán žádný teroristický útok takové síly, aby mohl ovlivnit sledované ukazatele. Samotné skóre tedy nelze určit kvůli nedostupnosti dat. Nezbyvá tedy nic jiného, než se pokusit použít Galuv koncept. K tomu využijeme sociologický průzkum mezi občany České republiky, provedený neziskovou organizací STEM. Konkrétně se jedná o průzkum nejvýznamnějších hrozeb, které jsou potenciálně vnímány jako největší ohrožení státu. K tomu je používána stupnice hodnocení hrozeb 1-9. Pro malé nebezpečí jsou hodnoty 1, 2, 3, pro střední nebezpečí hodnoty 4, 5, 6 a pro velké nebezpečí hodnoty 7, 8, 9.

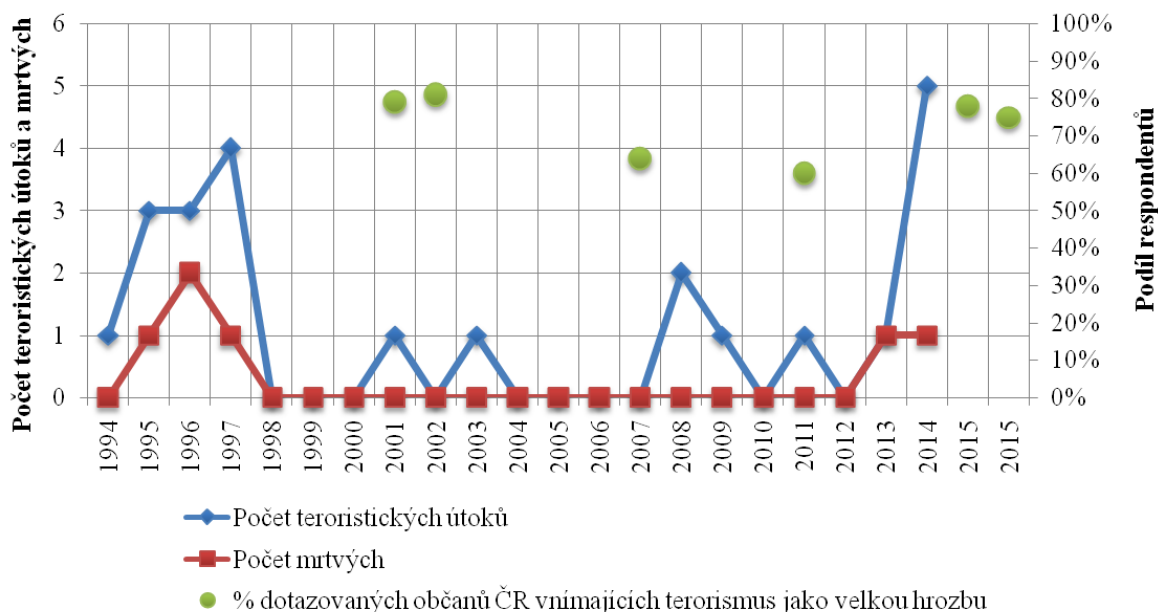
Z posledního zářijového průzkumu v roce 2015 vyplývá, že pro nejvíce občanů je velkým nebezpečím islámský fundamentalismus. Maximální hodnotu 9 mu přisoudilo celkem 59 % dotazovaných. 85 % respondentů jej považuje za velké nebezpečí. Mezi největší hrozby současnosti pro Českou republiku uváděli dotazovaní obyvatelé především islámský fundamentalismus, terorismus, příliv uprchlíků a mezinárodní organizovaný zločin. V tomto průzkumu bylo dotazováno celkem 925 respondentů. V tabulce 12 je vyjádřen procentuální podíl dotazovaných občanů, kteří hodnotili jednotlivé hrozby jako velmi nebezpečné (hodnoty 7, 8, 9) v letech 2001, 2002, 2007, 2011 a 2015.

Tabulka 12: Největší hrozby státu podle dotazovaných obyvatel České republiky v letech 2001, 2002, 2007, 2011 a 2015 (v %)

	2001	2002	2007	2011	2015 (květen)	2015 (září)
islámský fundamentalismus	–	–	54	57	82	85
terorismus	79	81	64	60	78	75
příliv uprchlíků	60	52	46	48	71	76
mezinárodní organizovaný zločin	85	85	75	71	78	74
politika Ruska	48	40	29	25	59	43
politika USA	37	32	35	29	36	42

Zdroj: vlastní zpracování podle [17,18,19,20,79,98]

Hlavní pozornost by ale měla být věnována právě terorismu, který od roku 2007 a 2011 zaznamenal růst až na současných 78 % respektive 75 % z celkového počtu respondentů, kteří ho vidí jako velkou hrozbu současného státu. Aby bylo možné Galuv koncept aplikovat, je nejdříve nutné skloubit data počtu teroristických útoků a počtu mrtvých s procentuálním vyjádřením vnímání důležitosti terorismu respondenty. K tomu bylo použito šest časově odlišných šetření mezi veřejností z tabulky 12 a počty teroristických útoků a mrtvých na území ČR v období 1994-2014. Vliv počtu útoků a počtu mrtvých na vnímání nebezpečnosti terorismu občany České republiky je znázorněn na obrázku 22.

Obrázek 22: Vliv počtu teroristických útoků a mrtvých na vnímání nebezpečnosti terorismu občany České republiky

Zdroj: vlastní zpracování podle [17,18,19,20,42]

Hned zpočátku vykazuje Galuv koncept rozpor, protože od roku 2001 do roku 2002 se snížil počet teroristických útoků v ČR, ale vzrostl podíl respondentů. Mezi roky 2002 a 2007 nebyl spáchán ani jeden teroristický útok a nikdo tedy ani nemohl být v důsledku toho zavražděn. Pokles podílu respondentů je tedy na místě. Ovšem období mezi roky 2007 a 2011 je opět v logickém rozporu, nárůst počtu teroristických útoků a pokles podílu respondentů. Období 2011-2014 (2015) už je zase z tohoto pohledu v pořádku, i když sledovaná databáze končí rokem 2014 a šetření bylo provedeno až v roce 2015. Nárůst počtu teroristických útoků i počtu mrtvých vyvolal nárůst podílu respondentů. Otázkou však zůstává, zda tak nízké počty teroristických útoků, které nemají téměř žádné oběti na lidských životech, mohou vůbec ovlivnit veřejné mínění občanů ČR. Můj osobní názor je takový, že rozhodně nemůže a nárůst podílu respondentů, kteří vidí terorismus jako jednu z největších hrozeb státu, je zásluhou zejména bleskového šíření informací o mezinárodním terorismu prostřednictvím masmédií. Závěrem tedy je, že ani Galuv koncept není vhodný k aplikaci v současné situaci ČR.

Poslední možností zůstává už pouze koncept Canettiové, který si ale vyžaduje rozsáhlé sociologické šetření mezi obyvateli. A k přesnému stanovení skóre národní odolnosti by stejně nevedl. Nicméně ke stanovení základních složek národní odolnosti České republiky by byl tento koncept určitě prospěšný. Na základě určení těchto složek by poté mohlo být možné vytvořit nový koncept, který by dokázal převést vlastnosti zjištěných složek do reálných hodnot, třeba jako v případě konceptu Chasdiho.

Bez ohledu na všechny tyto zmiňované koncepty je jisté, že ke značnému ovlivnění odolnosti obyvatelstva ČR došlo prostřednictvím změn v rámci branné výchovy a branné povinnosti. Základní vojenská služba fungovala v ČR do 31. prosince 2004. Od 1. 1. 2005 je česká armáda plně profesionální a branná povinnost by měla být využívána pouze při ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Další snižování odolnosti společnosti lze usuzovat z Bezpečnostní strategie ČR, konkrétně na základě odstavce 7 v BS 2011 i 2015 [10, 11]. Jedná se o část: „*Ačkoli je za zajišťování bezpečnosti primárně odpovědná vláda, pro snižování rizik naplnění hrozeb je žádoucí aktivní spolupráce občanů ČR, podnikajících právnických a fyzických osob a orgánů veřejné správy. Tímto způsobem dochází k posílení celkové odolnosti společnosti vůči bezpečnostním hrozbám.*“ Proč tedy dochází k neustálému snižování počtu jednotek požární ochrany a osob přímo zapojených do zajišťování jejich pohotovosti, jak ukazuje tabulka 13.

Tabulka 13: Počty hasičů a jednotek požární ochrany v České republice v letech 1989, 2000, 2005, 2010 a 2015

	1989	2000	2005	2010	2015
počet jednotek požární ochrany	11 986	9 216	8 374	7 925	7 561
počet hasičů	151 535	109 254	92 682	82 600	79 880
z toho					
profesionálních*	10 570	11 612	9 006	9 178	9 377
dobrovolných**	140 965	97 642	83 679	73 422	70 503

* v roce 1989 útvary požárních sborů okresů a závodní požární útvary podniků, v ostatních letech směnovní příslušníci HZS ČR, členové jednotek požární ochrany podniků a vojenské hasičské jednotky

** jednotky požární ochrany: II, III, V, VI

Zdroj: zpracováno podle [100, 101, 102, 103]

Na základě výše zmíněné citace a prezentování skutečné reality lze usuzovat, že vláda ČR prostřednictvím své bezpečnostní strategie nebojuje proti výskytu hrozeb kvalitně. I přesto, že připouští pravděpodobnost naplnění hrozeb a vyžaduje aktivní spolupráci občanů ke zvyšování odolnosti, dochází ve sledovaných letech ke značnému úbytku dobrovolných hasičů. To může v určitých místech republiky značně snižovat schopnost reakce právě při naplnění hrozby. Informace poskytovaná prostřednictvím strategie je navíc neúplná, protože v žádné části dokumentu není přesně stanoveno, k jaké míře ovlivnění odolnosti společnosti prostřednictvím růstu či poklesu spolupráce dochází.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo na základě studia literatury definovat pojem a koncept odolnosti společnosti a na základě analýzy teroristických útoků v databázi START za posledních 20 let stanovit stupeň odolnosti České republiky proti terorismu.

Pro pochopení souvislostí byla nejdříve provedena konceptualizace pojmu odolnosti, při níž byla nezbytná rešerše a studium literárních pramenů. To mimo jiné ukázalo i fakt, že odolnost není na území České republiky novým pojmem. S tímto termínem pracoval už koncept válečné ekonomiky v průběhu minulého století. Zájem o pojem odolnost společnosti však opadl s koncem Studené války na přelomu 80. a 90. let 20. století. Zpět do popředí zájmů se vrací po sérii teroristických útoků na počátku 20. století, a to zejména po teroristických útocích v New Yorku v září 2001. V prostředí České republiky se současné chápání odolnosti utvářelo zvláště po vstupu do EU. Strategické dokumenty ČR jako bezpečnostní strategie či koncepce ochrany obyvatelstva jsou tak do značné míry ovlivněny dokumenty EU. Hlavní rámec tvoří Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu a Evropský program na ochranu kritické infrastruktury. Přestože od vstupu do Evropské unie uplynulo mnoho let, užívání termínu odolnosti v českých strategických dokumentech mnohdy navozuje pocit značné nahodilosti.

V druhé kapitole byly charakterizovány tři koncepty, zabývající se odolností společnosti. U každého z těchto konceptů byly stanoveny specifika, která umožnila porovnání uvedených konceptů z hlediska výhodnosti ke stanovení výsledné hodnoty odolnosti států proti terorismu. Pro tyto účely byl následně vybrán jako nejvhodnější Chasdiho koncept, který jako jediný z konceptů umožňuje stanovit přesnou hodnotu odolnosti společnosti proti terorismu. Další nepochybnou výhodou tohoto konceptu je relativně rychlá aplikace, kdy lze prostřednictvím zkoumání informačních zdrojů sledovat ukazatele a jejich změny, na čemž je koncept právě vystavěn.

Ve třetí kapitole došlo k provedení situační analýzy teroristických útoků v Evropě a speciálně ve státech Francie, Belgie a České republiky. Analýza celkového území Evropy ukázala výskyt vysoké četnosti teroristických útoků, kdy v období 1994-2014 došlo k více než 8000 teroristickým útokům, které si vyžádaly bezmála 7000 lidských obětí. Rok 2014 byl z tohoto pohledu pro Evropu jednoznačně nejhorší. Vysoká četnost teroristických útoků byla sledována zejména na území Ukrajiny, především kvůli anexi Krymu. Dále bylo dokázáno, že zkoumané země netvoří z hlediska počtu teroristických útoků většinový podíl. Extrémní případ byl zaznamenán roku 1996, kdy se Francie potýkala s historicky nejsilnější

separatistickou snahou Korsiky. Tehdejší podíl teroristických útoků ve Francii a na území celé Evropy dosahoval hodnot okolo 50 %, což odpovídá zhruba 300 útokům na území Francie. Typologicky jsou teroristické útoky v Evropě páčány nejčastěji prostřednictvím výbušnin. Konkrétně kategorií vedenou jako bombardování/výbuch. Tento typ byl zaznamenán v 56 % z celkových případů.

V porovnání četnosti teroristických útoků Francie, Belgie a České republiky asi nikoho nepřekvapí, že nejvyšších hodnot počtu útoků dosahovala Francie. Roli v tomto případě hraje nepochybně velikost území i počet obyvatel. V poslední době to může být i fakt, že Francie je jedním z hlavních představitelů Evropské unie a logicky tak stoupá v pořadí na nepřátelském seznamu současných teroristických organizací. Za celé sledované období byl rozdíl mezi státy opravdu značný, což jen dokládá statistika celkového počtu útoků: na území Francie 957, v Belgii 29 a v České republice 23. Srovnávání Belgie a České republiky napovídá i podobnost dat mrtvých a zraněných obětí po teroristických útocích. Nejvyšší četnost teroristických útoků Belgie byla zaznamenána v období roku 2003, kdy došlo k 8 útokům. V případě ČR to byl rok 2014, kdy celkový počet teroristických útoků dosahoval hodnoty 5. V souvislosti v práci často zmiňovaným slovním spojením odolnosti a kritické infrastruktury je zajímavé, že nejvyššího podílu útoků vedeným právě proti infrastruktuře dosahuje Belgie, a to zhruba ve 40 % celkového počtu teroristických útoků.

Ve druhé části třetí kapitoly byl na jednotlivé země aplikován Chasdiho koncept, který byl vybrán v rámci druhé kapitoly. Nejlepšího výsledku v této analýze dosáhla Belgie, která naplnila 3 ze 4 hlavních sekundárních dimenzí odolnosti a dosáhla nejvyššího stupně odolnosti s celkovým skóre 10,25. Francie dosáhla středního stupně odolnosti, kdy naplnila 2 ze 4 hlavních sekundárních dimenzí odolnosti. Její celkové skóre dosáhlo hodnoty 10. Aplikaci Chasiho konceptu na Českou republiku bohužel zabránil fakt, že na území ČR nebyl spáchán žádný natolik silný teroristický útok, který by byl schopný ovlivnit sledované ukazatele. Proto bylo zapotřebí se pokusit aplikovat koncept Canettiové popř. Gala. Logickou volbou, byl v tomto případě Galuv koncept, protože je Chasdiho konceptu mnohem blíží. Tento pokus však rovněž ztroskotal, a to především díky zjištěnému rozporu dat počtu útoků, počtu mrtvých a podílu dotazovaných obyvatel, kteří vnímají terorismus jako významnou hrozbu České republiky. Poslední možností tak zůstal koncept Canettiové, který ale vyžaduje rozsáhlé sociologické šetření mezi obyvateli a k určení přesné hodnoty odolnosti ČR by stejně nevedl. Alespoň ne ve chvíli, kdy není znám žádný takový koncept, který by zjištěné vlastnosti nejdůležitějších složek národní odolnosti převedl do reálných hodnot.

Přestože nedošlo k přesnému stanovení hodnoty odolnosti společnosti na území České republiky. Na základě informací vyplývajících z hlavního bezpečnostního dokumentu ČR, kterým je Bezpečnostní strategie 2015, lze stanovit hodnotu odolnosti společnosti jako nízkou. Vláda ČR nedbá bezpečnostních základů položených v této strategii, což poukazuje na špatné nastavení politiky boje proti největším současným hrozbám.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ANDRÁŠIK, Ladislav. Válečná ekonomika: učebnice pro vojenské vysoké školy. Praha: Naše vojsko, 1989. Knižnice vojenské teorie a praxe. ISBN 80-206-0124-4.
- [2] BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3150-9.
- [3] BAROCHOVÁ, Anna a Kateřina HAVLICKÁ. Jsme ve válce, řekl Hollande. Chce velkou koalici proti Islámskému státu. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/teroristicke-utoky-ve-francii-minuta-ticha-hollande-f9j-/zahranicni.aspx?c=A151116_115352_zahranicni_jw
- [4] BAROCHOVÁ, Anna. Francie se po teroru otáčí k východu, z Ruska je náhle žádaný spojenc. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rusko-francie-vojenska-spoluprace-syrie-ffv-/zahranicni.aspx?c=A151117_174131_zahranicni_aba
- [5] BAŠTECKÁ, Bohumila. Psychosociální krizová spolupráce. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4195-6.
- [6] Belgie udělala 12 chyb, za které tvrdě zaplatila. Co vedlo k útokům? Globe24.cz [online]. Brusel, 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://globe24.cz/svet/1369-belgie-udelala-12-chyb-za-ktere-tvrde-zaplatila-co-vedlo-k-utokum>
- [7] Belgie: Bezpečnostní situace. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. Praha: MZV ČR, 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/cestujeme/aktualni_doporuceni_a_varovani/belgie_bezpecnostni_situace.html
- [8] Belgie: Bezpečnostní situace. Statnisprava.cz [online]. Brusel: Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí, 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://www.statnisprava.cz/rstsp/clanky.nsf/i/belgie:_bezpecnostni_situace_16032213_88358892
- [9] BĚLKA, Michal a ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Po bruselském teroru se zatýkalo v Belgii i Německu, Francouzi zmařili atentát. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/belgicka-police-zatkla-kvuli-utokum-sest-lidi-flk-/zahranicni.aspx?c=A160325_081017_zahranicni_jj

- [10] Bezpečnostní strategie České republiky 2011. Praha: Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR, 2011. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné také z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>
- [11] Bezpečnostní strategie České republiky 2015. Praha: Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné také z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
- [12] BÍLKOVÁ, Veronika. Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 335 s. Monografie (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3805-135.
- [13] Boj EU proti terorismu. Europa.eu [online]. Brusel: Rada Evropské unie, 2015 [cit. 2016-07-21]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>
- [14] CAMPBELL, F. C. Elements of metallurgy and engineering alloys. Materials Park, Ohio: ASM International, c2008. ISBN ISBN 9780871708670.
- [15] CANETTI, D., WAISMEL-MANOR, I., COHEN, N. and RAPAPORT, C. What Does National Resilience Mean in a Democracy? Evidence from the United States and Israel. Armed Forces & Society, 2014, vol. 40, 504-520.
- [16] CLARKE, Richard A. Strategie války proti terorismu. Překlad Václava Hrdličková. Praha: Alfa Publishing, 2005, 270 s. ISBN 80-868-5114-1.
- [17] CO OHROŽUJE ČESKOU REPUBLIKU. Stem.cz [online]. Praha: INFORMACE Z VÝZKUMU STEM TRENDY 3/2007, 2007 [cit. 2016-08-07]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/1258_917.pdf
- [18] CO POVAŽUJE ČESKÁ VEŘEJNOST ZA NEBEZPEČÍ PRO NAŠI ZEMI? Stem.cz [online]. Praha: INFORMACE Z VÝZKUMU STEM TRENDY 9/2015, 2015 [cit. 2016-08-07]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/3076_1827.pdf
- [19] CO POVAŽUJE ČESKÁ VEŘEJNOST ZA NEBEZPEČÍ PRO NAŠI ZEMI? Stem.cz [online]. Praha: INFORMACE Z VÝZKUMU STEM TRENDY 5/2015, 2015 [cit. 2016-08-07]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/3061_1819.pdf

- [20] CO POVAŽUJE ČESKÁ VEŘEJNOST ZA NEBEZPEČÍ PRO NAŠI ZEMI? Stem.cz [online]. Praha: INFORMACE Z VÝZKUMU STEM TRENDY 3/2011, 2011 [cit. 2016-08-07]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/2141_1361.pdf
- [21] Community Resilience. RAND Corporation [online]. 2015 [cit. 2015-09-09]. Dostupné z: <http://www.rand.org/topics/community-resilience.html>
- [22] CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. Logika terorismu. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, xxi, 321 s. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6.
- [23] ČECHÁK, O., KRČ, M. a ŠELEŠOVSKÝ, J. (1988). Válečná ekonomika (pojmy, kategorie a problémy). Bratislava: Vojenská politická akademie Klementa Gottwalda.
- [24] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ a CNBC. Evropské akcie v úterý zvrátily nepříznivý vývoj způsobený útoky v Bruselu a nakonec mírně zpevnily. Investičníweb.cz [online]. Praha: Investičníweb s.r.o., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2016/3/22/evropske-akcie-22-brezna-2016/>
- [25] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ a IDNES.CZ. Protiteroristická opatření v Bruselu nekončí, školy zůstanou zavřené. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/v-bruselu-druhym-dnem-plati-nejvyssi-stupen-protiteroristicke-pohotovosti-1wk-/zahranicni.aspx?c=A151122_122530_zahranicni_bur
- [26] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ a NOVINKY. Euro a akcie po útocích v Paříži klesají, čeká se dopad na cestovní ruch. Novinky.cz [online]. Praha: BORGIS a.s., 2015 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/386505-euro-a-akcie-po-utocich-v-parizi-klesaji-ceka-se-dopad-na-cestovni-ruch.html>
- [27] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ a REUTERS. Západoevropské akcie, které po útocích v Bruselu oslabily, nakonec ztráty smazaly. Česká televize [online]. Praha: Edice ČT, 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1732116-euro-oslabilo-dolar-nebo-japonsky-jen-naopak-zpevnuji>
- [28] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ a ZAHRANIČÍ. Policie prohledává bruselskou čtvrť Schaerbeek. Našla bombu s hřebíky, chemikálie a vlajku IS. Hospodářské noviny [online]. Praha: Economia a.s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z:

<http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-65217750-zive-na-bruselskem-letisti-doslo-ke-dvema-vybuchum-nekolik-lidi-je-mrtvych-probiha-evakuace>

- [29] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ, ČT24, CNBC, REUTERS a WSJ. Burzy vyrovnaly po slabším začátku, který přišel po pátečních útocích v Paříži. Česká televize [online]. Praha: Edice ČT, 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1619775-burzy-vyrovnaly-po-slabsim-zacatku-ktery-prisel-po-patecnich-utocich-v-parizi>
- [30] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ, REUTERS a ZAHRANIČÍ. Živě: Bojujme proti IS všemi prostředky, vyzvala země Rada bezpečnosti OSN. Aktuálně.cz [online]. Praha: Economia a.s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/zive-evropa-po-teroristicky-utocich-patek/r~63c2afd48e8f11e594520025900fea04/>
- [31] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Euro a akcie po útocích v Paříži klesají, pokles má být ale krátkodobý. Rádio ZET [online]. Praha: Economia a.s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.zet.cz/tema/euro-a-akcie-po-utocich-v-parizi-klesaji-pokles-ma-byt-ale-kratkodoby-6842>
- [32] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Euro v Asii spadlo kvůli teroru nejméně za šest let. Jaký bude dopad na trhy? Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2015 [cit. 2016-08-14]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/euro-v-asii-spadlo-kvuli-teroru-nejnize-za-sest-let-jaky-bude-dopad-na-trhy-15x-/statni-pokladna.aspx?c=A151116_093706_statni-pokladna_pave
- [33] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Francie chce umlčet aktivisty. Stovky jich poslala do domácího vězení. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/omezeni-pohybu-osob-ve-francii-dz2-/zahranicni.aspx?c=A151128_171255_zahranicni_ane
- [34] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Francie pokračuje v raziích, policie provedla dalších 180 zátahů. Reflex.cz [online]. Praha: Czech news center a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/67570/francie-pokracuje-v-raziich-policie-provedla-dalsich-180-zatahu.html>
- [35] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Francouzská vláda chce prodloužit výjimečný stav. Navrhne změnu ústavy. E15.cz [online]. Praha: CN Invest a.s., 2015 [cit. 2016-07-19].

Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/francouzska-vlada-chce-prodlouzit-vyjimecny-stav-navrhne-zmenu-ustavy-1251824>

- [36] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Ochromené létání do Paříže. Zotavení trhu potrvá měsíce, tvrdí analytici. Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/ochromene-letani-do-parize-zotaveni-trhu-potrva-mesice-tvrdi-analytici-1ns-/doprava.aspx?c=A151124_095009_ln-doprava_pave
- [37] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Teroristické útoky v Bruselu. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/exploze-na-letisti-v-bruselu-dio-/online.aspx?online=1006131>
- [38] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. U Paříže našli zbraně, město Sens vyhlásilo zákaz vycházení. Týden.cz [online]. Praha: Empresa Media, a.s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/u-parize-nasli-zbrane-mesto-sens-vyhlasilo-zakaz-vychazeni_363037.html
- [39] DEFINITIONS OF COMMUNITY RESILIENCE: AN ANALYSIS: A CARRI Report. Community & Regional Resilience Institute [online]. Washington, DC: A CARRI Report, 2013 [cit. 2016-08-01]. Dostupné z: <http://www.resilientus.org/wp-content/uploads/2013/08/definitions-of-community-resilience.pdf>
- [40] DOMBROWSKY, Wolf R. Resilience from a sociological viewpoint. Albert-Ludwigs-Universität Freiburg: CMS-Support des Rechenzentrums [online]. Freiburg: International Workshop, 2010 [cit. 2016-06-21]. Dostupné z: <https://portal.uni-freiburg.de/sug/workshopsymposium/dombrowsky>
- [41] Doporučení pro cestující do Belgie. Internetový zpravodaj Komunikace a doprava: Novinky a články týkající se dopravy ČR [online]. Brusel: MZV ČR, 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.izdoprava.cz/aktualni-zpravy/2016/doporuceni-pro-cestujici-do-belgie/>
- [42] Download the GTD or Contact GTD Team. *Global Terrorism Database* [online]. College Park, MD 20742, Spojené státy: The University of Maryland, 2015 [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.start.umd.edu/gtd/contact/>
- [43] EHL, Martin, Silvie HOUSKOVÁ, Jiří HOVORKA, Zuzana KLEKNEROVÁ, ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ a REUTERS. Při raziích v Bruselu byli zatčeni tři muži. Dva z nich policie postřelila do nohy. Aktuálně.cz [online]. Praha: Economia a.s., 2016 [cit.

- 2016-07-23]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/online-belgie-po-terroristicky-utocich-25-brezna/r~619d2976f1ab11e5a4e30025900fea04/>
- [44] EICHLER, Jan. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 327 s. ISBN 978-807-3675-400.
- [45] EU COUNTER TERRORISM STRATEGY. Europa.eu [online]. Brussels: Council of the European Union, 2005 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204>
- [46] Evropský program na ochranu kritické infrastruktury (European Programme for Critical Infrastructure Protection). Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/evropsky-program-na-ochranu-kriticke-infrastruktury-european-programme-for-critical-infrastructure-protection.aspx>
- [47] FREDRICKSON, B. L., TUGADE, M. M., WAUGH, C. E., & LARKIN, G. R. (2003). What good are positive emotions in crises? A prospective study of resilience and emotions following the terrorists attacks on the United States on September 11, 2001. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 365-376.
- [48] GAL, R. Social Resilience in Times of Protracted Crises: An Israeli Case Study, *Armed Forces & Society*, 2014, vol. 40, 452-475.
- [49] GREEN, R. R. (2002). Holocaust survivors: A study of resilience. *Journal of Gerontological Social Work*, 37 (1), 3-18.
- [50] GROTHERG, Edith. A guide to promoting resilience in children: strengthening the human spirit. The Hague, Netherlands: Bernard van Leer Foundation, 1995. ISBN 90-619-5038-4.
- [51] GRUHL, Monika a Hugo KÖRBÄCHER. *Psychická odolnost v každodenním životě*. Vyd. 1. Překlad Petr Babka. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0345-2.
- [52] HOBSBAWM, E. Globalizace, demokracie a terorismus. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 134 s. XXI. století. ISBN 978-80-200-1725-3.
- [53] HOLLING, Crawford Stanley. Resilience and stability of ecological systems. *Annual Review of Ecology and Systematics*. 1973, roč. 4, s. 1-23.

- [54] HORÁČEK, Filip. Teror v Bruselu srazil akcie hotelů a aerolinek. Kvůli obavám z restrikcí. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/terorismus-zvysuje-rizika-zavedeni-drahyh-regulaci-pd4-/eko-zahranicni.aspx?c=A160322_144315_eko-zahranicni_fih
- [55] HOUSKOVÁ, Silvie, ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ, REUTERS a ZAHRANIČÍ. Belgická policie zatýkala v Bruselu a okolí, stovky maskovaných radikálů poté narušovaly pietu. Aktuálně.cz [online]. Praha: Economia a.s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/online-belgie-po-terroristickych-utocich-27-brezna/r~7d286a68f1bd11e5a9ac0025900fea04/>
- [56] HUNTINGTON, Samuel P. Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 80-861-8249-5.
- [57] CHASDI, R.J. A Continuum of Nation-State Resiliency to Watershed Terrorist Events, *Armed Forces & Society*, 2014, vol. 40, 476-503.
- [58] IBL, Petr. Globální terorismus. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola Karlovy Vary, 2013, 178 s. ISBN 978-80-87236-14-7.
- [59] International Data Base. Census.gov [online]. Washington, DC 20233: U.S. Census Bureau, 2015 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://www.census.gov/population/international/data/idb/informationGateway.php>
- [60] JANOŠEC, Josef. O terorismu: pro pracovníky bezpečnostního systému. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2010, 108 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-097-5.
- [61] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020: schválená usnesením vlády č. 165 ze dne 25. února 2008. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008, 52 s. ISBN 978-80-86640-91-4.
- [62] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Evropské strukturální a investiční fondy [online]. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2013 [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/0df25d36-130d-4f08-91cb-3e28cbef9af5/Koncepce_ochrany_obyvatelstva_2020-2030.pdf?ext=.pdf
- [63] KOTALÍK, Jakub a ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Zátah proti teroristům v Bruselu skončil, policie zatkla 16 lidí. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2016 [cit.

2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zasah-v-bruselu-proti-teroristum-dlz-/zahranicni.aspx?c=A151122_195338_zahranicni_jkk

- [64] KOUTNÍK, Ondřej, Martin PRACHAŘ a ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Češi v Bruselu: Chaos, plačící kolegové, nefungující spojení, zákaz vycházení. Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/cesi-v-bruselu-telefonni-spojzeni-vypadava-slysime-sireny-nikdo-nevychazi-na-ulici-g2t-/zpravy-svet.aspx?c=A160322_105936_ln_zahranici_mpr
- [65] KRULÍK, Oldřich, Ivan MAŠEK a Otakar J MIKA. Fenomén současného terorismu. Vyd. 1. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2008, 124 s. ISBN 978-80-214-3600-8.
- [66] LINHART, Petr a Radim ROUDNÝ. Ochrana obyvatelstva a terorismus: distanční opora. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010, 233 s. ISBN 978-80-7395-252-5.
- [67] LUTHAR, Suniya S. Resilience and vulnerability: adaptation in the context of childhood adversities. New York: Cambridge University Press, 2003. ISBN 05-210-0161-7.
- [68] MAGUIRE, Brigit; HAGAN, Patrick. Disasters and communities: understanding social resilience. The Australian Journal of Emergency Management. 2007, roč. 22, čís. 2, s. 16-20.
- [69] MAKARIUSOVÁ, Radana. Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013, 185 s. ISBN 978-80-86855-95-0.
- [70] MÁNERT, Oldřich a ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Francie po teroru vyhlásila výjimečný stav. Na hranicích zpřísnila kontroly. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/teroristicky-utok-v-parizi-dfv-/zahranicni.aspx?c=A151114_070918_zahranicni_pku
- [71] MÁNERT, Oldřich a ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. Hraniční kontroly i zavřená Eiffelovka. Evropa se opevňuje po útocích. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/bezpecnostni-opatreni-v-evrope-po-utocich-ve-francii-p0g-/zahranicni.aspx?c=A151114_143143_zahranicni_ert
- [72] MAREŠ, Miroslav. Terorismus v ČR. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 476 p. ISBN 978-809-0333-383.

- [73] MCALPINE, Kate. Enhancing resilience in Tanzanian children and youth that are separated from their families. Child Hope International [online]. Tanzania: Mkombozi, 2009 [cit. 2016-08-04]. Dostupné z: <http://www.childhope.org.uk/wp-content/uploads/2013/05/Enhancing-Resilience-In-Tanzanian-Youth-Separated-From-Their-Families.pdf>
- [74] Migratory crisis: EU Council Presidency steps up information sharing between member states by activating IPCR. Europa.eu [online]. Brusel: Council of the European Union, 2015 [cit. 2016-07-21]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/30-migratory-crisis-activating-ipcr/>
- [75] MIKA, Otakar J a Lenka FIŠEROVÁ. Current crisis management and emergency planning in the Czech Republic. Vyd. 1. Brno: University of Technology, Faculty of Chemistry, 2010, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-214-4085-2.
- [76] Nařízení vlády č. 432/2010 Sb. o kritériích pro určení prvků kritické infrastruktury. Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Lázně Bohdaneč: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství HZS ČR, 2011 [cit. 2016-07-25]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/soubor/nv-432-2010-sb-pdf>
- [77] Nařízení vlády č. 432/2010 Sb.: Nařízení vlády o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. Zákony pro lidi [online]. Praha: Vláda ČR, 2010 [cit. 2016-07-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-432>
- [78] NATIONAL STRATEGY FOR COUNTERTERRORISM. Whitehouse.gov [online]. Washington, D.C., 2011 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/counterterrorism_strategy.pdf
- [79] Největším nebezpečím pro naši zemi jsou organizovaný zločin a terorismus. Stem.cz [online]. Praha: Informace z výzkumu Trendy 4/2001, 2001 [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/126_237.doc
- [80] NETRVALOVÁ, Sabina a Zdeňka TRACHTOVÁ. Při zátahu na severu Paříže se odpálila žena, policie zatkla sedm lidí. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/francouzaska-policie-zasahuje-ve-ctvrti-saint-denis-fx7-/zahranicni.aspx?c=A151118_060550_zahranicni_zt
- [81] NETRVALOVÁ, Sabina. Francie chystá průkaz dobrého imáma, aby zastavila šíření džihádismu. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a. s., 2015 [cit. 2016-07-19].

Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cfm-predstavila-plan-na-boj-s-radikaly-dyp-/zahranicni.aspx?c=A151125_101235_zahranicni_san

- [82] Nová strategická koncepce NATO: zájmy a priority České republiky. CEVRO INSTITUT [online]. Praha: Centrum transatlantických vztahů vysoké školy CEVRO Institut, 2010 [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.cevroinstitut.cz/upload/ck/files/PCTR/Publikace/star%C3%A9/Strategicka%20koncepce%20-%20zajmy%20a%20priority%20CR.pdf>
- [83] NOVOTNÝ, Jan Sebastian. Comprehensive Resilience Model for Research and Assessment: Disertační práce. Informační systém Masarykovy univerzity [online]. Brno: Fakulta sociálních studií, 2011 [cit. 2016-07-12]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/320590/fss_d/Sebastian_Novotny_Disertacni_prace.pdf
- [84] NOVOTNÝ, Jan Sebastian. PŘÍNOS VYUŽITÍ MODELŮ V TEORII RESILIENCE. PSYCHOLOGIE A JEJÍ KONTEXTY [online]. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské Univerzity, 2011 [cit. 2016-06-24]. Dostupné z: http://psychkont.osu.cz/fulltext/2011/Novotny_2011_1.pdf
- [85] NOVOTNÝ, Jan Sebastian. Resilience versus „resilientní jedinec“: co vlastně zkoumáme? PSYCHOLOGIE A JEJÍ KONTEXTY [online]. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské Univerzity, 2014 [cit. 2016-06-24]. Dostupné z: http://psychkont.osu.cz/fulltext/2014/Novotny_2014_1.pdf
- [86] Oblasti kritické infrastruktury České republiky: Příloha k usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 3. července 2007 č. 30. Vláda ČR [online]. Praha 1: Bezpečnostní rada státu, 2007 [cit. 2016-06-14]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/cinnost/zaznamy-z-jednani/usn-30-07-priloha.pdf>
- [87] PAULÍK, Karel. *Psychologie lidské odolnosti*. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2959-6.
- [88] PHILIPS, Davie. Making the case for community resilience. Schools for Resilience [online]. San Sebastián: Aranzadi Society of Sciences, 2014 [cit. 2016-08-14]. Dostupné z: http://schools-for-resilience.eu/wp-content/uploads/2013/05/WP3_Making-the-case-for-community-resilience.pdf
- [89] PIKNA, Bohumil Milan. Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled). Praha: Linde, 2006, 407 s. ISBN 80-720-1615-6.

- [90] Po smrtících útocích v Bruselu se zavřely belgické židovské školy. Židovský tiskový a informační servis [online]. Brusel: Rubrika: Svět, 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/zidovske-komunity-ve-svete/clanek/po-smrticich-utocich-v-bruselu-se-zavrelly-belgicke-zidovske-skoly>
- [91] POLICY, Europeum Institute for European a Ed. by Věra ŘIHÁČKOVÁ. The fight against terrorism: global challenge of the 21st century = boj proti terorismu: globální výzva 21. století. Prague: Europeum Institute for European policy, 2006. ISBN 80-869-9303-5.
- [92] PONDĚLÍČEK, Michael. PŘÍSTUP K RESILIENCI A BEZPEČNOSTI ZE SOUČASNÉHO ÚHLU POHLEDU. THE SCIENCE FOR POPULATION PROTECTION. 2013, 2013(3), 9.
- [93] Příroda jako proudící mozaika. Ochrana přírody [online]. Praha 11 - Chodov: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010 [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/vyzkum-a-dokumentace/priroda-jako-proudici-mozaika/>
- [94] Psychosocial care for people affected by disasters and major incidents. Council of Europe [online]. Brusel: NATO Joint Medical Committee, 2008 [cit. 2016-08-01]. Dostupné z: https://www.coe.int/t/dg4/majorhazards/ressources/virtuallibrary/materials/Others/NATO_Guidance_Psychosocial_Care_for_People_Affected_by_Disasters_and_Major_Incidents.pdf
- [95] ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. Vybrané aspekty soudobého terorismu. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008, 143 s. ISBN 978-80-7278-443-1.
- [96] SMĚRNICE RADY 2008/114/ES: o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu. Hasičský záchranný sbor ČR [online]. Brusel: Úřední věstník Evropské unie, 2008 [cit. 2016-07-25]. Dostupné z: www.hzscr.cz/soubor/smernice-eki-pdf
- [97] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010, 276 s. ISBN 978-80-210-5288-8.

- [98] Snižuje se pocit ohrožení a vnějšího nebezpečí? Stem.cz [online]. Praha: Informace z výzkumu Trendy 11/2002, 2003 [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/395_381.doc
- [99] SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A BELFER. Terorismus: pokus o porozumění. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 345 s. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4.
- [100] Statistická ročenka 2000 České republiky: činnost jednotek PO, požáry, prevence, náklady na požární ochranu. Praha: Generální ředitelství HZS ČR, 2001. [příloha 150-hoří 3/2001]
- [101] Statistická ročenka 2005 České republiky: požární ochrana, integrovaný záchranný systém, Hasičský záchranný sbor ČR. Praha: Generální ředitelství HZS ČR, 2006
- [102] Statistická ročenka 2010 České republiky: požární ochrana, integrovaný záchranný systém, Hasičský záchranný sbor ČR. Praha: Generální ředitelství HZS ČR, 2011.
- [103] Statistická ročenka 2015 České republiky: požární ochrana, integrovaný záchranný systém, Hasičský záchranný sbor ČR. Praha: Generální ředitelství HZS ČR, 2016.
- [104] STĚHULOVÁ, Petra. Drsné zatýkání nejhledanějšího teroristy! Abdeslama čekají výsledky. EXPRES [online]. Praha: MAFRA, a. s., 2016 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://www.expres.cz/terorista-je-venku-z-nemocnice-dzo-zpravy.aspx?c=A160319_115904_dx-zpravy_shu
- [105] STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY PRO BOJ PROTI TERORISMU. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: Odbor bezpečnostní politiky, 2013 [cit. 2016-07-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf>
- [106] STRATEGIE EVROPSKÉ UNIE PRO BOJ PROTI TERORISMU. Europa.eu [online]. Brusel: Rada Evropské unie, 2005 [cit. 2016-07-21]. Dostupné z: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?f=ST+14469+2005+REV+4&l=cs>
- [107] STRMISKA, Maxmilián. Terorismus a demokracie : pojetí a typologie subverzívního teroristického násilí v soudobých demokraciích . 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2001, 103 p. ISBN 80-210-2755-X.
- [108] SVĚTNIČKA, Lubomír a NATOAKTUAL.CZ. Pavel: Zpravodajské služby jsou v pohotovosti, NATO je připraveno pomoci. IDNES.cz [online]. Praha: Mladá fronta, a.

- s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nato-pripravene-pomoci-francii-dmo-/zpr_nato.aspx?c=A151114_194013_zpr_nato_inc
- [109] SVOBODA, Ivo. Politický extremismus a terorismus jako ohrožení vnitřní bezpečnosti státu. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2010, 144 s. ISBN 978-80-7231-769-1.
- [110] SVOBODA, Zdeněk. Kritická infrastruktura a její ochrana. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Ostrava: Katedra požární ochrany a ochrany obyvatelstva, 2010 [cit. 2016-08-02]. Dostupné z: www.hzscr.cz/soubor/dp-ki-a-jeji-ochrana-2010-uplna-pdf
- [111] ŠEDIVÝ, Jiří. Nové paradigma terorismu. Mezinárodní politika. 2003, 2003(1), 3. ISSN 0543-7962.
- [112] ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Pavel ŠENOVSKÝ. Ochrana kritické infrastruktury. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-025-8.
- [113] ŠMÍD, Jan a ČESKÝ ROZHLAS. Francie prodloužila výjimečný stav, počet obětí útoků v Paříži stoupl na 130. Český rozhlas [online]. Praha: Radioservis a. s., 2015 [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/francie-prodlouzila-vyjimecny-stav-pocet-obeti-utoku-v-parizi-stoupl-na-130--1556383
- [114] ŠOLCOVÁ, Iva. Vývoj resilience v dětství a dospělosti. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2947-3.
- [115] THE EU INTEGRATED POLITICAL CRISIS RESPONSE ARRANGEMENTS. Europa.eu [online]. Brusel: Council of the European Union, 2014 [cit. 2016-07-21]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2014/pdf/web_ICPR_2014DIR_pdf/
- [116] UNGAR, M., LIEBENBERG, L., BOOTHROYD, R., et al. (2008). The Study of Youth Resilience Across Cultures: Lessons from a Pilot Study of Measurement Development. *Research in Human Development*, 5 (3), 166-180.
- [117] What is Community Resilience? Community and Regional Resilience Institute [online]. Washington, DC 20036, 2015 [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: <http://www.resilientus.org/about-us/what-is-community-resilience/>

[118] What is Urban Resilience? 100 Resilient Cities [online]. New York: 100RC, 2016 [cit. 2016-06-21]. Dostupné z: http://www.100resilientcities.org/resilience#/_/

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Oblasti kritické infrastruktury České republiky

Příloha B: Podrobnosti k zařazení subjektů KI do kategorie I

Příloha C: Podrobnosti k zařazení subjektů KI do zvláštní kategorie

Příloha D: Zvýšení odolnosti a ochrany prvků kritické infrastruktury proti možným rizikům a zajištění širšího zapojení subjektů kritické infrastruktury do procesu přípravy na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení (KOO 2013)

Příloha E: Odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury

Příloha F: Kurzy měnových párů EUR/USD a EUR/JPY po teroristickém útoku v Paříži

Příloha G: Kurzy měnových párů EUR/USD a EUR/JPY po teroristickém útoku v Bruselu

Příloha A: Oblasti kritické infrastruktury České republiky [86]

Poř	Oblast KI	Produkt nebo služba
1	Energetika	1.1. Elektřina
		1.2. Plyn
		1.3. Tepelná energie
		1.4. Ropa a ropné produkty
2	Vodní hospodářství	2.1. Zásobování pitnou a užitkovou vodou
		2.2. Zabezpečení a správa povrchových vod a podzemních zdrojů vody
		2.3. Systém odpadních vod
3	Potravinařství a zemědělství	3.1. Produkce potravin
		3.2. Péče o potraviny
		3.3. Zemědělská výroba
4	Zdravotní péče	4.1. Přednemocniční neodkladná péče
		4.2. Nemocniční péče
		4.3. Ochrana veřejného zdraví
		4.4. Výroba, skladování a distribuce léčiv a zdravotnických prostředků
5	Doprava	5.1. Silniční
		5.2. Železniční
		5.3. Letecká
		5.4. Vnitrozemská vodní
6	Komunikační a informační systémy	6.1. Služby pevných telekomunikačních sítí
		6.2. Služby mobilních telekomunikačních sítí
		6.3. Radiová komunikace a navigace
		6.4. Satelitní komunikace
		6.5. Televizní a rádiové vysílání
		6.6. Poštovní a kurýrní služby
		6.7. Přístup k internetu a k datovým službám
7	Bankovní a finanční sektor	7.1. Správa veřejných financí
		7.2. Bankovníctví
		7.3. Pojišťovnictví
		7.4. Kapitálový trh

Poř	Oblast KI	Produkt nebo služba
8	Nouzové služby	8.1. Hasičský záchranný sbor ČR a příslušné jednotky požární ochrany
		8.2. Policie ČR (vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek)
		8.3. Armáda ČR (zabezpečení obrany)
		8.4. Radiační monitorování vč. podkladů pro rozhodování o opatřeních vedoucích ke snížení nebo odvrácení ozáření
		8.5. Předpovědní, varovná a hlásná služba
9	Veřejná správa	9.1. Státní správa a samospráva
		9.2. Soc. ochrana a zaměstnanost (soc. zabezpečení, stát.soc. podpora, soc. pomoc)
		9.3. Výkon justice a vězeňství

Příloha B: Podrobnosti k zařazení subjektů KI do kategorie I [112]

<i>Subjekt kritické infrastruktury</i>	<i>Kategorie I – stát</i>
Narušení/vyřazení má dopad na obyvatelstvo	– území dvou a více krajů nebo celého státu.
Schopnost eliminovat narušení/vyřazení	– ministerstvo, ústřední správní úřad, – právnické a podnikající fyzické osoby působící na území celého státu nebo na území více krajů. – Při narušení nebo zničení jsou nutné opravy, rekonstrukce nebo výstavba části zařízení (systému), které nelze obvykle zabezpečit v krátké době. – Subjekty kritické infrastruktury kategorie I jsou prakticky nenahraditelné. – Činnost po jejich vyřazení je možné řešit pouze provizorně nebo s využitím předem připravených zdrojů např. zásob PHM, plynu, apod.
Opatření	– speciální řešení v územním plánování, – stanovení postupů k zajištění realizace plánů kontinuity, – stanovení postupu odstranění závad vedoucí k nefunkčnosti kritické infrastruktury-I, – stanovení způsobu dočasného provizorního řešení s využitím např. zahraniční pomoci, – stanovení postupu řešení následků mimořádné události, – uzavření smluv (dohod) mezi ministerstvy, Ústředním správním úřadem, subjekty kritické infrastruktury-I a dalšími právnickými a fyzickými osobami, – zpracování přijatých opatření do krizového plánu příslušného Ústředního správního úřadu/České národní banky a dalších dokumentů v oblasti bezpečnosti, – zapracování opatření do plánu krizové připravenosti příslušného subjektu kritické infrastruktury-I, – zajištění fyzické ochrany, – zajištění kybernetické ochrany.
Právní opora	– K zabezpečení plnění úkolů těmito subjekty lze v současné době využít § 29 zákona č. 240/2000 Sb. (krizový zákon) nebo zvláštní zákony (např. zákon č. 458/2000 Sb. (energetický zákon)). Subjekty plní úkoly vyplývající z krizových plánů příslušných ministerstev, Ústředního správního úřadu, České národní banky. – Zvláštní význam vůči uvedeným subjektům mají ministerstva a Ústřední správní úřad, které v souladu s § 9 odst. 2, písm. c) zákona č. 240/2000 Sb. zabezpečují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy.

Příloha C: Podrobnosti k zařazení subjektů KI do zvláštní kategorie [112]

<i>Subjekt kritické infrastruktury</i>	<i>Kategorie „zvláštní“ – Evropská unie</i>
Narušení/vyřazení má dopad na obyvatelstvo	– Území dvou a více zemí Evropské unie včetně přeshraničního účinku na jiný druh infrastruktury (domino-efekt).
Schopnost eliminovat narušení/vyřazení	– V současné době jsou na základě analýz Komise a generálního ředitelství dopravy a energetiky Evropské unie zpracována kritéria pro dopravu a energetiku.
Opatření	– Stanovení vzájemných vazeb a dopadů mezi jednotlivými sektory a účastníky procesu je velice náročné i s ohledem na měnící se subjekty a podmínky jejich fungování a existenci. – Kritéria by měla být v souladu se současným směrem vývoje a stanovena na základě určení jednotlivých členských států Evropské unie a v rámci jednání na úrovni Evropské unie.
Právní opora	– Připravuje se zákon na ochranu kritické infrastruktury v České republice na základě Směrnice rady 2008/114/ES.

Příloha D: Zvýšení odolnosti a ochrany prvků kritické infrastruktury proti možným rizikům a zajištění širšího zapojení subjektů kritické infrastruktury do procesu přípravy na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení (KOO 2013) [62]

Motiv

Optimalizovat a následně rozvinout stav výchovy a vzdělávání obyvatelstva tak, aby odpovídal aktuální identifikaci a dopadu hrozeb. Tím minimalizovat počet nepřipraveného obyvatelstva, což z dlouhodobého hlediska může přispět ke snížení ztrát na životech a zdraví osob, zvířat, majetku a životním prostředí, a tím snižovat finanční zátěž při samotném řešení mimořádných událostí a krizových situací. Tato příprava musí probíhat komplexně tak, aby každý jedinec věděl, jak předcházet vzniku a dokázal adekvátně reagovat na mimořádné události a krizové situace. K tomu je potřeba připravovat fundované odborníky v dané oblasti.

Cílový stav

Vytvořit funkční systém výchovy a vzdělávání prostupující napříč všemi stupni veřejné správy, s větším zapojením soukromého sektoru i samotného obyvatelstva, jehož výsledkem bude zvýšení schopností v oblasti sebeochrany a aktivního zapojení do řešení mimořádných událostí a krizových situací na všech úrovních.

Systém by se měl skládat z následujících úrovní:

- odborníci zabývající se ochranou obyvatelstva a krizovým řízením,
- učitelé vyučující danou problematiku na školách,
- lektori realizující projekty preventivně výchovné činnosti,
- obyvatelstvo.

To znamená stanovit práva a povinnosti, pravidla, úkoly a role všech zainteresovaných subjektů, včetně role občana, založené na jeho vrozené touze po bezpečí, jenž ponese svůj díl odpovědnosti vůči sobě samému, svým blízkým a vůči státu. Tento systém bude podpořen právními předpisy a zároveň bude v souladu s metodickou činností státní správy. Funkčním systémem pak zvýšit úroveň znalostí obyvatelstva a odborníků.

Strategie do roku 2030

- vytvořit legislativní, administrativní, materiální a společenské podmínky pro kontinuální systém výchovy a vzdělávání obyvatelstva,
- zefektivnit a zkvalitnit vzdělávání odborníků v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení,
- systematizovat nabídku celoživotního vzdělávání v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí a krizových situací,
- stanovit podíl zapojení jednotlivých prvků veřejné správy do systému výchovy a vzdělávání obyvatelstva, včetně zvýšení aktivní účasti soukromých subjektů na samotné realizaci,
- podporovat projekty reagující na aktuální potřeby společnosti,
- stanovit podíl médií na výchově a vzdělávání.

Cílové hodnoty / ukazatele

- zpracovat analýzu zařazení tematiky ochrany obyvatelstva jako nedílné součásti výuky v mateřských, základních a středních školách v rámci předmětu obsahujícího bezpečnostní problematiku (prevence, dopravní výchova, první pomoc, obrana vlasti, ochrana člověka za mimořádných událostí a krizových situací),
- začlenit zásady sebeochrany a vzájemné pomoci při mimořádných událostech a krizových situacích do oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- novelizovat právní předpisy tak, aby se vytýčily jasné mantinely pro aktivní zapojení orgánů veřejné správy a soukromých subjektů do výchovy a vzdělávání obyvatelstva,
- nastavit efektivní systém vzdělávání odborníků definovaný aktualizovanou koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení.

Předpoklady pro dosažení cílového stavu

- zajištění dlouhodobě stabilního financování,
- přijetí a schválení potřebných právních předpisů,
- personální podpora pro plnění jednotlivých úkolů.

Příloha E: Odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury [77]

I. ENERGETIKA

A. Elektřina

A. 1 Výrobní elektřiny

- a) výrobní s celkovým instalovaným elektrickým výkonem nejméně 500 MW,
- b) výrobní poskytující podpůrné služby¹⁾ s celkovým instalovaným elektrickým výkonem nejméně 100 MW,
- c) vedení pro vyvedení výkonu a zabezpečení vlastní spotřeby výrobní elektřiny,
- d) dispečink výrobce elektřiny.

A. 2 Přenosová soustava

- a) vedení přenosové soustavy o napětí nejméně 110 kV,
- b) elektrická stanice přenosové soustavy o napětí nejméně 110 kV,
- c) technický dispečink provozovatele přenosové soustavy.

A. 3 Distribuční soustava

- a) elektrická stanice distribuční soustavy a vedení o napětí 110 kV (stanice typu 110/10 kV, 110/22 kV a 110/35 kV a k nim patřící vedení se posuzují podle jejich strategického významu v distribuční soustavě),
- b) technický dispečink provozovatele distribuční soustavy.

B. Zemní plyn

B. 1 Přepavní soustava

- a) vysokotlaký tranzitní plynovod se jmenovitým průměrem nejméně 700 mm,
- b) vysokotlaký vnitrostátní plynovod se jmenovitým průměrem rovným nebo menším než 700 mm,
- c) kompresorová stanice,
- d) předávací stanice,
- e) technický dispečink.

B. 2 Distribuční soustava

- a) vysokotlaký a středotlaký plynovod,

b) předávací a regulační stanice,

c) technický dispečink.

B. 3 Skladování plynu

a) podzemní zásobník plynu se skladovací kapacitou nejméně 50 mil. m³ plynu,

b) technický dispečink.

C. Ropa a ropné produkty

C. 1 Převážná soustava

a) tranzitní ropovod se jmenovitým průměrem nejméně 500 mm, včetně vstupních bodů,

b) vnitrostátní ropovod se jmenovitým průměrem nejméně 200 mm, včetně vstupních bodů,

c) technický dispečink,

d) přečerpávací stanice,

e) koncové zařízení pro předání ropy,

f) začátek a konec zdvojení ropovodu a odbočky - ježkovací komora.

C. 2 Distribuční soustava

a) produktovod se jmenovitým průměrem nejméně 200 mm včetně vstupních bodů,

b) technický dispečink,

c) přečerpávací stanice.

C. 3 Skladování ropy a pohonných hmot

a) zásobník a komplex zásobníků s kapacitou nejméně 40 000 m³,

b) technický dispečink.

C. 4 Výroba pohonných hmot

Rafinérie s kapacitou atmosférické destilace nejméně 500 000 t/rok.

D. Centrální zásobování teplem

D. 1 Výroba tepla

a) výroba s celkovým instalovaným výkonem nejméně 200 MW,

b) vyvedení tepelného výkonu ze zdroje výroby tepla,

c) dispečink výrobce tepla.

D. 2 Distribuce tepla

a) soustava zásobování tepelnou energií s výkonem nejméně 500 MW,

b) technický dispečink provozovatele distribuční soustavy.

II. VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

a) zásobování vodou z jednoho nenahraditelného zdroje při počtu zásobovaných obyvatel nejméně 125 000,

b) úpravna vody o výkonu nejméně 3 000 l/s,

c) vodní dílo o objemu zachycené vody nejméně 100 mil. m³.

III. POTRAVINÁŘSTVÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Rostlinná výroba

Výměra obhospodařované půdy jednotlivé farmy nebo zemědělského podniku, na území jednoho kraje pro jednotlivou plodinu nejméně 4 000 ha.

B. Živočišná výroba

Počet chovaných kusů zvířat v jednom chovu na území jednoho kraje podle základních druhů hospodářských zvířat

a) skot: nejméně 10 000 kusů,

b) prasata: nejméně 45 000 kusů,

c) drůbež: nejméně 300 000 kusů.

C. Potravinářská výroba

Nenahraditelnost produkce výrobního závodu nebo provozovny na území jednoho kraje podle základních druhů potravin

a) mlýnské výrobky: nejméně 80 000 tun za rok podle základních druhů mlýnských výrobků,

b) cukr: nejméně 230 000 tun za rok,

c) pekařské výrobky: nejméně 600 000 tun za rok podle základních druhů pekařských výrobků,

d) mléko a mlékárenské výrobky: nejméně 65 mil. litrů mléka za rok nebo nejméně 100 000 tun mlékárenských výrobků za rok,

e) maso a masné výrobky: nejméně 200 000 tun masa za rok podle základních druhů masa nebo nejméně 500 000 tun masných výrobků za rok podle základních druhů masných výrobků.

IV. ZDRAVOTNICTVÍ

Zdravotnické zařízení, jehož celkový počet akutních lůžek je nejméně 2500.

V. DOPRAVA

A. Silniční doprava

Pozemní komunikace, která je zařazena do kategorie dálnice a silnice I. třídy²⁾, pokud pro ni neexistuje objízdná trasa.

B. Železniční doprava

a) dráha celostátní³⁾, včetně jejích strukturálních součástí, pokud pro ni neexistují odklonové trasy s odpovídající traťovou třídou zatížení a prostorovou průchodností pro ložnou míru,

b) systém správy a organizace řízení železničního provozu na železniční síti České republiky ve vztahu k evropské železniční síti, s ohledem na nově vzniklé podmínky zajištění součinnosti v rámci Evropského železničního řídicího systému (centrální, regionální a lokální dispečerská pracoviště).

C. Letecká doprava

C. 1 Letiště

Veřejné mezinárodní letiště způsobilé přijetí letu podle přístrojů, u kterého není možné leteckou obchodní dopravu zajistit alternativním letištěm nebo alternativní zajištění je příliš nákladné, nevhodné nebo velmi těžko proveditelné.

Alternativním letištěm se rozumí veřejné mezinárodní letiště, které

a) je schopno zajistit nejméně 80 % letecké obchodní dopravy letiště, pro které je určeno jako alternativní,

b) je v čase 2 hodin dosažitelné jiným druhem dopravy,

c) má dostatečnou kapacitu pohybových ploch a kapacitu terminálu,

- d) má stejnou nebo podobnou kategorii jako letiště, pro které je určeno jako alternativní, a
- e) je způsobilé přijmout let vykonaný podle přístrojů.

C. 2 Řízení letového provozu

a) přibližovací služba řízení a letištní služba řízení letiště určeného jako kritická infrastruktura, nebo

b) oblastní služba řízení poskytující letové provozní služby včetně řízení letového provozu ve vzdušném prostoru České republiky.

D. Vnitrozemská vodní doprava

Vnitrozemská vodní cesta, jejíž užití nelze nahradit užitím náhradní vnitrozemské vodní cesty ani dopravou jiného druhu.

VI. KOMUNIKAČNÍ A INFORMAČNÍ SYSTÉMY

A. Technologické prvky pevné sítě elektronických komunikací:

- a) centrum řízení a podpory sítě,
- b) řídicí ústředna,
- c) mezinárodní ústředna,
- d) transitní ústředna,
- e) datové centrum,
- f) telekomunikační vedení.

B. Technologické prvky mobilní sítě elektronických komunikací:

- a) centrum řízení a podpory sítě,
- b) ústředna mobilní sítě,
- c) základnová řídicí jednotka sítě pokrývající strategickou lokalitu,
- d) základnová stanice sítě pokrývající strategickou lokalitu,
- e) datové centrum.

C. Technologické prvky sítí pro rozhlasové a televizní vysílání:

a) vysílací zařízení pro šíření televizního nebo rozhlasového signálu určených pro informaci obyvatelstva za krizových situací s vysílacím výkonem nejméně 1 kW k zajištění provozu rozhlasového a televizního vysílání veřejnoprávního provozovatele,

b) řídicí pracoviště provozu,

c) datové centrum,

d) síť pro rozhlasové a televizní vysílání k zajištění provozu rozhlasového a televizního vysílání veřejnoprávního provozovatele.

D. Technologické prvky pro satelitní komunikaci:

a) hlavní pozemní satelitní přijímací a vysílací stanice,

b) Evropský globální navigační družicový systém,

c) pozemní řídicí a komunikační středisko,

d) pozemní propojovací síť.

E. Technologické prvky pro poštovní služby:

a) centrální a regionální výpočetní středisko, středisko centrálního snímání a úložiště dat,

b) sběrný přepravní uzel,

c) řídicí a mezinárodní pošta,

d) poštovní dopravní infrastruktura.

F. Technologické prvky informačních systémů:

a) řídicí centrum,

b) datové centrum,

c) síť elektronických komunikací,

d) technologický prvek zajišťující provoz registru doménových jmen „CZ“ a zabezpečení provozu domény nejvyšší úrovně „CZ“.

G. Oblast kybernetické bezpečnosti:

a) informační systém, který významně nebo zcela ovlivňuje činnost určeného prvku kritické infrastruktury, a který je nahraditelný jen při vynaložení nepřiměřených nákladů nebo v časovém období přesahujícím 8 hodin,

b) komunikační systém, který významně nebo zcela ovlivňuje činnost určeného prvku kritické infrastruktury, a který je nahraditelný jen při vynaložení nepřiměřených nákladů nebo v časovém období přesahujícím 8 hodin,

c) informační systém spravovaný orgánem veřejné moci obsahující osobní údaje o více než 300 000 osobách,

d) komunikační systém, zajišťující připojení nebo propojení prvku kritické infrastruktury, s kapacitou garantovaného datového přenosu nejméně 1 Gbit/s,

e) odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury uvedená v písmenech A. až F. se použijí přiměřeně pro oblast kybernetické bezpečnosti, pokud je ochrana prvku naplňujícího tato kritéria nezbytná pro zajištění kybernetické bezpečnosti.

VII. FINANČNÍ TRH A MĚNA

1. Výkon činnosti České národní banky při zajištění působnosti stanovené zákonem.

2. Poskytování služeb v bankovníctví a pojišťovnictví subjektem, který nabízí komplexní portfolio služeb pro veškeré klienty, disponuje rozsáhlou skupinou dceřiných a přidružených společností zajišťujících další finanční služby a který má rozsáhlou síť regionálních poboček, a to za předpokladu, že

a) v bankovním sektoru přesahuje tržní podíl tohoto subjektu 10% z bilanční sumy bankovního sektoru, nebo

b) v pojišťovnictví přesahuje tržní podíl tohoto subjektu měřený objemem předepsaného pojistného 25%.

VIII. NOUZOVÉ SLUŽBY

A. Integrovaný záchranný systém

a) operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky,

b) operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje,

c) stanice Hasičského záchranného sboru České republiky,

d) operační středisko útvaru Policie České republiky,

e) operační středisko zdravotnické záchranné služby,

f) centrální a oblastní dispečinky horské služby⁴).

B. Radiační monitorování

Radiační monitorovací síť⁵).

C. Předpovědní, varovná a hlásná služba

a) předpovědní a výstražná služba pro orgány krizového řízení z monitorovacích systémů meteorologických a hydrologických sítí a ze sítí automatického imisního monitorovacího systému,

b) monitorování meteorologické, hydrologické a imisní situace, mající bezprostřední vliv na vznik a šíření živelních pohrom a nebezpečných látek v ovzduší a informování příslušných orgánů a veřejnosti,

c) hlásná a předpovědní povodňová služba,

d) zajištění činnosti celostátní radiační monitorovací sítě,

e) národní telekomunikační centrum pro zajištění národních monitorovacích a informačních sítí,

f) regionální telekomunikační centrum v systému Světové meteorologické organizace,

g) vyhlásování vzniku a ukončení smogových situací a regulačních opatření,

h) meteorologické zabezpečení jaderných elektráren,

i) meteorologické zabezpečení civilního letectví,

j) meteorologické zabezpečení provozu na pozemních komunikacích,

k) referenční pracoviště pro modelování znečištění ovzduší a zpracovávající zprávy o kvalitě ovzduší podle právních předpisů Evropské unie,

l) referenční pracoviště zpracovávající zprávy o kvalitě ovzduší a údaje o emisích a imisích podle právních předpisů Evropské unie.

IX. VEŘEJNÁ SPRÁVA

A. Veřejné finance

Výkon činnosti Ministerstva financí, Generálního finančního ředitelství, Generálního ředitelství cel, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a Státní tiskárny cenin, s. p., při zajišťování připravenosti na řešení krizových situací v oblasti

a) finanční správy,

b) celní správy,

c) zastupování státu ve věcech majetkových,

d) státního tisku cenin.

B. Sociální ochrana a zaměstnanost

B. 1 Sociální zabezpečení

a) informační systém registru pojištěnců nemocenského a důchodového pojištění, obsahující údaje o více než 125 000 pojištěncích,

b) informační systém pojištění registru pojištěnců, jde-li o zaměstnané osoby a osoby samostatně výdělečně činné, obsahující údaje o více než 125 000 osobách,

c) informační systém pojištění registru zaměstnavatelů, jde-li o zaměstnavatele zaměstnaných osob, obsahující údaje o více než 125 000 zaměstnavatelích,

d) aplikační programové vybavení automatizovaného zpracování údajů potřebných pro rozhodování o dávkách nemocenského a důchodového pojištění,

e) aplikační programové vybavení automatizovaného zpracování údajů potřebných pro posuzování zdravotního stavu,

f) aplikační programové vybavení automatizovaného zpracování údajů potřebných pro rozhodování o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně záloh, o penále a o přírážce k pojistnému na sociální zabezpečení a o zřízení zástavního práva v případě dluhu na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na penále,

g) úložiště údajů a evidencí zpracovávaných informačním systémem registru pojištěnců nemocenského a důchodového pojištění, informačním systémem pojištění registru pojištěnců a informačním systémem pojištění registru zaměstnavatelů.

B. 2 Státní sociální podpora

a) informační systém dávek státní sociální podpory (o jejich výši, o poživatelích těchto dávek a žadatelích o tyto dávky a osobách s nimi společně posuzovaných) obsahující údaje o více než 125 000 osobách,

b) informační systém pomoci v hmotné nouzi, který obsahuje údaje o více než 125 000 osobách,

c) celorepubliková datová síť spojující generální ředitelství Úřadu práce České republiky, krajské pobočky Úřadu práce České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a pověřené obecní úřady a další úřady.

B. 3 Sociální pomoc

a) informační systém pro zajištění realizace dávek sociálních služeb, který obsahuje údaje o více než 125 000 osobách,

b) celorepubliková datová síť spojující generální ředitelství Úřadu práce České republiky, krajské pobočky Úřadu práce České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a další úřady,

c) evidence dětí a evidence žadatelů pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, která obsahuje údaje o více než 125 000 osobách.

B. 4 Zaměstnanost

a) informační systém politiky zaměstnanosti - evidence volných pracovních míst, evidence zájemců o zaměstnání, evidence uchazečů o zaměstnání, evidence osob se zdravotním postižením, evidence cizinců a evidence povolení k výkonu umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dětí, které obsahují údaje o více než 125 000 osobách,

b) celorepubliková datová síť spojující generální ředitelství Úřadu práce České republiky, krajské pobočky Úřadu práce

České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu Úřadu práce České republiky, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a pověřených obecních úřadů a další úřady.

C. Ostatní státní správa

Výkon činnosti ministerstev a jiných ústředních správních úřadů při zajišťování připravenosti na řešení krizových situací.

D. Zpravodajské služby

a) výkon činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace,

b) výkon činnosti Bezpečnostní informační služby.

Příloha F: EUR/USD a EUR/JPY po teroristickém útoku v Paříži

Příloha G: EUR/USD a EUR/JPY po teroristickém útoku v Bruselu

